

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Vatra părinților

O călătorie pe Valea Someșului, după ce ai părăsit întinsele livezi ale Bistriței (care produc anual circa 5 kg de mere pentru fiecare locuitor al României), îți va da întotdeauna ocazia să constăți că parcurgi drumul unei inițieri în istorie și cultură. Satele, unul după altul, îți ies în întâmpinare cu denumiri arhaice, muzicale: Șieu Măgherus, Rebrigaora, Feldru, Șieuț, Mărișelu, Prislop, Maieru. Multe îți amintesc de pagini glorioase din istoria și civilizația națională, deoarece aici s-au născut figuri luminoase ale spiritualității românești.

De-a lungul a 117 ani, în perioada 1966-1983, 15 personalități din Bistrița-Năsăud au adus strălucire și glorie Academiei Române, devenind membri activi, onorifici sau corespondenți ai Institutului Cultural.

Astfel, în Rebra s-a născut, în 1836, Grigore Silasi, filosof și filolog, fost profesor la Universitatea din Cluj-Napoca, autorul valoroasei lucrări „Renasterea limbii române în vorbire și scris” (1881), militant de seamă pentru emanciparea națională a românilor din Transilvania.

În Rebrigaora s-a născut în 1812 Iacob Mureșanu, publicist și poet luptător pentru cauza națională a românilor, fondator, alături de George Barițiu, al „Gazetei Transilvaniei”.

Botanistul Florian Porcius, învățător, deputat grănicer la Viena, prețor, vicepreședinte al Districtului autonom românesc al Năsăudului, s-a născut, în 1816, la Rodu.

În arhivele satelor Rodu, Salva și Telciu figurează numele elevului George Cosbuc, marele poet de mai târziu care, pentru învățătorul Vasile Breabu din Maieru, reprezenta pragul de sus al realizării spre care aspira fiul său Liviu.

Liviu Moisil, Nicolae Bălan, Nicolae Drăganu, Constantin C. Moisil, Iulian Martjan, Virgil Sotop, Grigore C. Moisil, Tudor Bugnariu și alții completează pleiada marilor figuri de academicieni născuți în satele de pe Valea Someșului și din apropiere. Muzica și înecăvintăta vailă străjuită de case trănice, monumentale, precum și de măguri semete, asemănătoare unor cetăți fortificate.

În Rebra s-a născut și poetul Maieru Ion Longin Popescu.

Continuare în pag. a 10-a

SATUL ROMÂNESC

I lumea satului românesc este de nedespărțit azi de ideea de cultură așa cum nedespărțită rămâne imaginea sa de tot ceea ce a marcat-o în planul creșterilor economice și sociale. Transformări calitative urbane au plasat-o decisiv pe orbita progresului și civilizației. S-a cuprins de-a lungul vremurilor de frământări și năzuințe cum s-a cuprins de însăși ființa istoriei, de cele mai înalte idealuri de libertate și dreptate. Se împlinesc în această primăvară 80 de ani de la răscolul din 1907, rămasă în memoria țării nu numai prin cauzele, întinderile și energiile declanșate ci și prin ceea ce a rămas în urmă: o tradiție fără de care fenomenul culturii și artei n-ar putea fi înțeles decât parțial.

Se mai împlinesc, tot în această primăvară, 25 de ani de la încheierea cooperării vizuale agricole. Fenomen politic și social de o importanță covârșitoare nu numai pentru satul românesc ci pentru întreaga fizionomie a progresului și civilizației, pentru starea economică socialistă a țării, a poporului. Politica partidului nostru comunist a prins temelii adânci și de amplă semnificație, căluzind spre creșteri și transformări radicale, în concordanță cu scopurile și cauzele revoluției și deschizând căi nebănute pentru afirmarea unei noi condiții a muncii și vieții. Știința și cultura au pătruns decisiv în această lume, îmbogățind și dezvoltând orizonturile noi de conștiință. Satul a crescut în ființa sa pe coordonatele economice și sociale noi, s-a ridicat la alte altitudini de gândire, are o altă viziune asupra sa și a lumii, face parte inescutabilă din mersul înainte al societății și reprezintă un element mai ample fundamentări socialiste. Literatură și artă l-au oglindit în toată semnificația evenimentelor care l-au marcat, croind și ele însele drum nou către inimă și mintea celor care le inspiră și în viața cărora s-au păstrat și se păstrează cele mai mari bogății ale spiritualității românești.

„Tinerete” — sculptură de Dumitru Picevoa

UNIVERS RURAL Forța morală a tradiției

Unul dintre cele mai interesante romane țărănești din ultimii ani, dacă nu din ultimul timp, este „Un an, o viață” de Stelian Gruiță (Editura Cartea Românească, 1986). Termenul de „roman țărănesc” este, poate, impropriu. Se poate vorbi de un „clasicism al folclorului” în zone precum Moldova de Sus, clasicism a cărui existență reală o demonstrează și Stelian Gruiță. Și într-adevăr, construcția acestui roman respectă cu o anumită strictețe normele clasicismului. Nu numai în unitatea de timp: se pare că romanul țărănesc în general și-a câștigat această libertate de limitare la spațiul unui an calendaristic (impliment ritualului, sărbătorilor, datinilor și trecerea omului prin ele), dar și în unitatea de loc: personajele sînt urmărite doar în satul lor, Huz, ceea ce se petrece în afară revenind înăuntru sub forma de povestire. Există chiar o unitate a personajelor: ele sînt alocate, semnificativ, nu sînt locuitori oarecare ai Huzului și ai cătun cu o origine deosebită, un nemț, cel al „Țărănilor” a cărui împlinire în destinul așezării este urmărită cu un scop precis. Și există, în primul rînd, o doctrină a clasicismului pe care

In paginile 5-8: „DUNĂREA”

PREZENȚA TINĂRULUI SCRITOR Imaginea vieții

drum inițiat prin teritoriul echilibrului fragil, amenințat de perifele de regiari ale traseului orientării, textualul lui Ion Mîrcea pare cu totul independent de persoana autorului, într-ali se urmărește izgonirea contingentului din poem. Volumul Istm (1971) instituie ordinea obscură a abandonării în nominalitate. A recepta nu mîrsește, ci „numele” florilor, a provoca amintirea logusului, a se „desleptă” în nume sintagme caracteristice, devierii imaginatiei în aventura rostirii, aceasta însoțită fiind de o anume perturbare a mecanismelor retorice tradiționale. Poezia coincide cu o viziune intelectuală speculară. Atenă la miscarea internă a simțului său descoperă un drum propriu frământărilor mele ca subiect istoric.

Eu da, mi s-a părut că poporul nostru are nevoie de o nouă conștiință de sine și că n-o poate căntă decît asumîndu-și istoria sa în întreaga-i extensiune gîri și în intensitate, făcînd deci un efort de rezistență necesar supraviețuirii într-o lume profund tulburată și saltului spre milenii următoare.

Este din ce în ce mai limpede că viziunea pozitivă, care limitează existența unei etni în primele și ultimele sale date de atestare, eliberînd astfel certificate de naștere și de deces neamurilor, nu corespunde realității și că, de

„Ochii tăi, două religii uitate, / vor afla ochii tăi pămîntii / că la nașterea mea pe un cîmp al oglinzii / un alt cer amîntii”. Coeziunea conferită de unitatea atitudinii originare face aproape imposibilă izolarea unor versuri. Poemul e o curgere nentreruptă, limba sibilină accesibilă, decalca, ceea ce determină întinzerea acestuia la semnificație. Aceasta nu înseamnă însă că labirintul fascinînt al întregului și însoțită de sensuri prin nucleul imponderabile de poeticitate: „sufiu pe moarte / ca pe un geam de iarnă: / După noaptea U / Ce oglinde înaltă va fi piatra la funerară”. Totuși, nivelul convertirii înfabulului în tensiuni lirice se relevă doar din perspectiva integratității: „Cînd suflă în globul ei alb, / fulgindul întregul trup / se spulberă-n

Constantin M. Popa

Continuare în pag. a 10-a

reilor”, atribut activ (nu întotdeauna și activizant) al Noii Critici este, de fapt, „o formă rafinată de pliedis mod”. Descoperindu-l, ca student în Transilvania, printre rivnitele „fise” sadoveniene, urmăriindu-l filigranul frazelor în săli răcoase de conferințe din Bucovina și apoi, țirziu, în „spațiul obligatoriu” al termenilor întrebări, ne lăsam răspunderă să scriem că sentimentele de sobră considerație pornesc și din conștiința dragostei pentru literatură: „Înainte de a fi cercetată și explicată, literatura trebuie iubită” — subliniază criticul. „Hermeneutica, interpretarea în genere se naște în asociația celor mai strani speculații. Nu crezi că în critica literară totul se poate pune în ecuații definitive, atît timp cît Destinul, Tragicul, Sublimul și altele ca acestea sînt departe de a-și descoperi înțelesurile numai prin intermediul cuvîntului?” Pasunea pentru semnă și structuri nu trebuie să abundeze fiorul, dacă acesta e constituit operă. Cu alte cuvinte, criticul s-a trăiască în felul unui artist operele pe care le comentează, așa cum un scriitor mare trăiește pe rînd viața personajelor sale.

Există totuși în opera de critică literară a renunțării din care transpare nostalgia unei poezii diuos-ironică, spiritual-linguă, o distanțare de obiect prin proiectarea spectrelor creatiei pe un diafan „ceran întrecătoare”. Această reflectare temperază notele acute ale limbajului critic, făcîndu-l încăpător pentru un fluid de confesiuni „între da și nu”.

În descendența lui Ibrăileanu, Constantin Ciopraga afirmă „principii verificate ca fertilitate” în discursul său rezultă, mai înțit, din stabilirea parametrilor social-istorici: „Nu va ajunge critic de autoritate acela care nu cumulează, pe lîngă alte calități, simțul clipei și conștiința istoriei”. A convinge publicul, a te apropia de spiritul operei și a sensibilității autorului ei înseamnă, apoi, a presăgîndu-l undelung propria sensibilitate a flanșată de rațiune și cultură”. Stabilirea valorii operei de artă trebuie să surprindă resorturile ei determinante, externe și interne. Aceste direcții au și o valoare activă. Constantin Ciopraga respune în discursul său „relativitatea frumosului”, manieră prin care „umbra marilor nume” este raportată la „numărul siguranțelor”. La o asemenea clasificare lucrează neîndoiel de timp.

Virgil Nistru

Continuare în pag. a 11-a

TINĂR ÎN AGORA

La mulți ani, omenie!

Un apel la primele ore ale dimineții, undeva, într-o uzină, și la chemarea răspîdită prin stația de radioamplificare, imediat răspîdit zeci și zeci de oameni ce abia „pensera la lucru”: un coleg de-al lor, grab bolnav, are nevoie de singe. Și ei se duc să-i doneze din al lor. Se duc într-o fierbinte solidaritate.

O întimplare, una din multe care stau măturătoare omeniei care ne înconjoară. Omenie pe care, de cele mai multe ori, o socotim atît de firescă, încît nici n-o luăm în seamă. Pare un drept al vieții omenia, un câștig al omului pe îndelungatul drum de-a se descoperi și obișnui cu sine însuși. Pare atît de firescă omenia, încît uneori nici nu mai știm a o deosebi de mîntăie.

Un medic, într-o noaptea de gardă, operează un grab bolnav. Îl operează cu sentimentul că-și face datoria sa de medic, ignorînd faptul că specialitatea sa este urologia, iar operația ce-o execută este de ulcer perforat. Și bolnavul se chinase apoi săptămîni și săptămîni în șir, agitat de speranța că va trăi. Lungi săptămîni de speranță și luptă cu boala, sfîrșite nu prin triumful vieții.

Lungi săptămîni în care, rîgînd la patul de suferință al fratelui meu, stins astfel din viață din greșelă nenădărită la timp a unui medic, am simțit și-am redescoperit tulburătorul profunzimei ale omeniei. Ale omeniei care-i apropie și-i unește pe oameni în numele bunului supere-viață.

Inseamnă omenia încredere în viață. Inseamnă omenia respect pentru viață. Inseamnă omenia datorie față de viață. Inseamnă omenia înșuși miezul de foc al vîștelor noastre.

În acele săptămîni dinspre sfîrșitul anului trecut, am redescoperit înteleșurite atît de simple, dar atît de tulburătoare ale fructului omenesc. Oamenii pe care atunci îi întâlneam pentru prima

Ioan Lăcustă

Continuare în pag. a 10-a

ARGUMENTELE CĂRȚILOR NOASTRE

De ce „Regăsirea continuă?”

acest titlu trebuia să aparțină primei noastre cărți de esuri apărută în 1979. Era un titlu gândit polemic, ca să sublinieze cărții rezistență la adresa acelor care vedeau și mai vîd în literatura română numai „prăbșituri” și „sfîrșituri continuu”. Din motive editoriale, titlul respectiv a trebuit să fie schimbat, mai bine zis, ușor orientat, chiar în ultimul moment, către mitul „eternelor reînnoiră” de care s-a ocupat atît de mult Mircea Eliade.

Tot rîul spre bine, mi-am zis, voi scrie o nouă carte cu titlul rămas disponibil. Și, îndrîznit, m-am apucat de ea imediat, lucrînd direct pe „nerv”, cum s-ar spune, și fără „anestezice”. În 1981 cartea era gata și produsă Editurii „Scrisorile românești”. Craiova, unde a apărut acum, cu mică adăosuri la prefață și ultimul studiu, de proporții celelalte, redus la cîteva pagini.

Am relatat toate cele de mai sus pentru a se vedea că Eternă regăsire din 1979 și Regăsirea continuă din 1986 sînt două cărți care trebuie judecate împreună. Ele nu sînt numai ce aparțin aceluiași autor, ci sînt ceva mai mult, adevărați

„frat siamezi” cu structuri independente, dar uniți între ei dintr-o cauză „genetică”. În această situație, „chirurgia” critică ar trebui să vadă pînă unde și cum merge lucrurile în această privință și ce s-ar mai putea face pentru viața lor în de sine. Sînt aspecte care mă interesează, evident, dar nu mă priveșc, căci aparțin, obiectiv vorbind, altora.

Ceea ce mă frîntă mai mult acum (și aceasta doar uneori) este actualitatea cărții de față. Își mai păstrează ea oare actualitatea literară pentru care a fost gîndită? Dacă aceasta s-a pierdut între timp — îmi răspund în asemenea situații — e cu atît mai rîu pentru autor/ căci el și-a ales, ca reper al actualității, permanențele. Este vorba de permanențele acestor literaturi, permanențele care mă preocupă în toate compartimentele scrierii mele. Aveam nevoie, inim vorbind, pentru poezia pe care o scriu, și de un demers logic în această privință. Drumul respectiv nu-l credeam atît de dificil pe cit este în realitate. Dificil de parcurs, dar și mai dificil de recunoscut și de acceptat această parcurgere. Cîci una este să te întorci cu gîndul spre casă, acolo în adine de față, să zbori în imaginație către ea, s-o visezi pe cont propriu, și alta este să-i parcurgi cu pasul acest

Dumitru Bălăeț

Continuare în pag. a 11-a

Sacrificiu și bucurie

trebuie să mărturisesc că nu m-a interesat niciodată în mod deosebit romanul istoric. Chiar și estăzi, cînd îl practic, așese în mine aceeași relațivă răcoala față de proza elabă asupra trecutului, independent de faptul că o carte ori alta cu această tematică îmi place sau nu. De aceea, nu mă simt ispitit să teoretizez, cum nu m-a preocupat să-mi însușesc cine știe ce tehnici narative potrivite în domeniu, ci pur și simplu să descoper un drum propriu frământărilor mele ca subiect istoric.

Ei da, mi s-a părut că poporul nostru are nevoie de o nouă conștiință de sine și că n-o poate căntă decît asumîndu-și istoria sa în întreaga-i extensiune gîri și în intensitate, făcînd deci un efort de rezistență necesar supraviețuirii într-o lume profund tulburată și saltului spre milenii următoare.

Este din ce în ce mai limpede că viziunea pozitivă, care limitează existența unei etni în primele și ultimele sale date de atestare, eliberînd astfel certificate de naștere și de deces neamurilor, nu corespunde realității și că, de

faot, ne mișcăm în cadrul unei dialectici antinomic strab/substrat (bine surprinsă de genialul Haseud) căreia trebuie să-i restabilim înțelesul: acceptînd simultan cele două componente pe de două structuri ale noastre, intime, complementare și transfigurătoare creator în ființa colectivă. În aceste condiții, a ni se refuza un mileniu de istorie și mai ales a ne obliga, timp de secole, să ni-l uităm noi înșine reprezentînd o siluare a conștiinței publice, ale cărei urmări trebuie înlăturare.

Probabil, indiferent de ceea ce gîndim, trăim determinat nu doar de trecutul apropiat, ci și (doale mai durabile) de cel îndepărtat, care vine din urmă, este recesiv, după o expresie a lui Mircea Florian. Atunci, viața popoarelor se dovedește mai lungă și înțelesul devine o dimensiune a viitorului. În sfîrșit, frecventăsteva trecutului, cu atît de valente prospective și sporește sentimentul certitudinii și demnității ontologice.

Utopia cumva nu înșă și entropic, am crezut, pe la începutul lui 1975 (anul de apariție a simțetei lui Ion Horatiu Crisan Burebista și epoca sa, editia I), că am elice-o de spus de această temă — într-un mod care să deosebească sursele documentare (posedîndu-le pînă aproape de perfecție) și diburile poetice-filozofice din

Ioan Dumitru Denciu

Continuare în pag. a 11-a

CRONICA LITERARA

GRIGORE HAGIU:

«Cele mai frumoase poezii»

Între poezii generaliste ale Grigore Hagiu ocupă un loc distinct, poezia lui fiind lipsită de contaminări profunde, dar și de ecou în peisajul liric pe care-l întregia. El nu comunică nici cu Nicolae Labiș, nici cu Nichita Stănescu, nici cu Cezar Baltag, nici cu Ion Gheorghe sau Gheorghe Tomozei și nu este raportabil la aceștia. Universurile lirice la care poate fi racordat poetul Grigore Hagiu sînt altele și prin ele lirismul său, alt de singular în constelația din care face parte, poezia lui își desprinde până la capăt codul sensibilității și al imaginarii care o domină. Nu în cadrul formulelor de generație trebuie căutată rădăcina lirismului lui Grigore Hagiu, ci mai ales în lipsa-l personalitate de puternic contur, polizat cu discreție caracteristică de poet, ca și în poezia anterioară. „Fărădănturul” este unul din cuvintele compuse care-i populază poezia foarte sugestiv pentru conștientizarea scriitoricească a lui Grigore Hagiu.

Sumarul volumului *Cele mai frumoase poezii* este de două ori semnificativă lectura în sine: mai întâi pentru severa selecție pe care poetul o operează traversându-și propriile cărți și apoi prin chiar titlurile volumelor, foarte sugestive pentru starea de spirit care-l prezida poezia. Din *Continentele ascunse* nu sînt reținute decât trei poezii, din *Sfera gânditorului* trei, la fel din *Spațiile somnului*, pentru a spori cu *Nostalgia triadă*, cu *Miaznoaptea miremelor*, cu *Descendenta de gravitație*, cea mai generoasă cu legere fiind aceea din *Alte sonete* și din *Zilele vîrstei anii*. Nu atât exigența critică este importantă, cît mai autentică, componenta reflexivă și personalitățile lui Grigore Hagiu se văd și în această organizare atentă și probă, ca într-un ceremonial final, a ultimilor lui cărți. Traectoria selecției urcă de la contopirea cu materia la o contemplație meditativă a ei, într-o creștere firească a vîrstei, de la explozia senzorială la atitudine meditativă și epurarea receptorilor senzoriali și a fluidității versului de orice balast. La rîndu-le, titlurile poemelor mai înainte trimit și ele fidel atît la conținut cît și la traectoria suindă pe verticală. Intelepțiunii la care obligă maturitatea, *Continentele ascunse* trimit la universul tactic al poetului, *Sfera gânditorului* numește predispoziția rațională a autorului,

Spațiile somnului indică teritoriul de predicție al liricii lui Grigore Hagiu, după cum *Zilele vîrstei anii* vorbesc despre un transfer al posturii de tinerete în cea care se leapădă de sine, plătind pe deasupra lucrurilor și a materiei. Cele mai frumoase poezii ale lui Grigore Hagiu, alese de el însuși, constituie un remarcabil autopoet, un ultim mesaj al său, pe care orice încercare de a vorbi definițiilor despre poet trebuie s-o aibă în vedere.

Poezia de tinerete a lui Grigore Hagiu are ca temă „minunea roșietă și rezumă lumea”, versi cu care începe nu numai poezia *Univers albastru*, ci întregul roluligiu din *Cele mai frumoase poezii*. Lucrurile, elementele curg unele într-alele, regnurile se contopesc, o frăție și mai ales o dragoste universală, ca secret al vîșnicei regenerări, se văd și respira în această poezie de o nobilitate acuită senzorială, transcrisă însă într-un registru cenzurat, unde vocabula crudă pătrunde rareori. Materia nu are aspect carnal, nu are agresivități, ci oferă un spectacol filtrat, văzut parcă de departe prin pinze de păsăni, totul pretrecîndu-se lent, fără zgomet, într-un cadru de irealitate. „Puteam să fiu tot ce vroiam / dar numai o secundă / și doar un singur lucru / și acel singur lucru / într-o singură secundă / în sine cuprîndea întreaga lume / cîil cădeau fără oprire într-un fluture / luna cădea cu chipul tău și se lăsa să sîntea în spatele casei / Este lumea „fărădăntur”, specifică poeziei lui Grigore Hagiu. Există aici un dor de extincție, de contopire cu materia, „setea de unul” cum zice un titlu. Tema se găsește în literatura română eminesciană, fără ca Grigore Hagiu să se tragă de ea. Incontestabil, umbra marelui poet intră peste poezia lui Grigore Hagiu, este chiar una din obsesile ei ascunse, fără ca această inrobitoare viziune a materiei în vesnicul freamăt al prefacerii să fie un împrumut. Din cînd în cînd un insert livresc dezlăuie cultura eminesciană, dar Grigore Hagiu nu eminescianizează: „În teul sfînt mi-am îngropat tot somnul / mireasma florei nenăscute s-o respir / de-atîta sare-n trup eu simt cum ploaia / potop cu fulgere va izbucni-n curînd”. (*Sterele gravide*).

Poezia lui Grigore Hagiu rămîne exemplară, de altfel, pentru asimilarea profundă și puțin manifestă a unor experiențe lirice românești anterioare, a căror sinteză, foarte personală, devine în cele din urmă poezia lui. Această asimilare și sinteză este proprie, de altfel, și celorlalți colegi de generație, citez din nou pe Nicolae Labiș, pe Nichita Stănescu, pe Cezar Baltag, pe Ion Gheorghe și pe Gheorghe Tomozei,

UNIVERS RURAL

Forța morală a tradiției

Urmare din pag. 1

Stelian Gruiu a dezbate prin destulul personajelor sale și care este esențial pentru conturarea unei viziuni elicitante a autorului asupra lumii țărănești. Stelian Gruiu pune în discuție problema „chestiunii țărănești”, analizează factorii de metamorfoză a satului românesc și — ceea ce mi se pare extrem de important — propune soluții etice, reiese din însăși substanța istorică a așezărilor rurale pentru regenerare, pentru păstrarea comunității în forme noi și cu un conținut redaptat.

Sapte femei muncesc de primăvară pînă toamna tîrziu pe un lot al C.A.P.-ului din satul Huz. Ele sînt de vîrste diferite — Floarea Țăranu este deja bătrînă, are copii și nepotăși și nepoții la școli ori la facultate; Brîndușă Țăranu este o tînară în pragul mărișului. Între aceste limite de vîrstă, Isomina, Gherghina, Tandăria, Calina și Frunzia (numal nume de flori — ca și celelalte două personaje), femei măritate. Cu toate se numesc „Țăranu” dar sînt născute prin alinau au intrat în „clanul” Țăranilor din afară, s-au integrat apunîndu-se ori opunîndu-se unei tendințe comune ce definește acest clan. Cu timpul naștina se încheagă: este vorba de șapte destine, șapte „vieți” ce se împletesc în spațiul românului, fiecare în parte cu specificul lui, dar toate la un loc unite printr-o rădăcină comună. Bărbații acestor femei au „păcătuit” (cum zice Floarea Țăranu) sau păcătuit (în continuare din dorința de înăvuire peste măsură, din „lăcomie”, „nesațiu”, „sete de înăvuire”; ei și-au primit, sau sînt pe cale de a-și primi, pedepsele meritate. Femeile muncesc ca într-un fel de ritual ce menține încrederea în ordine și cere „pedeapă” și „pedeapsă”; ni-mic obositor în truda lor, puterile nu li se istovesc, trupul nu li se urîște, munca nu este o povară, ci mai degrabă o bucurie, un mod de existență cînd în cînd se oprește își mai spun una alta greutățile din familie. Prin muncă și obiceiuri femeile își judecă bărbaiții și li doaresc să revină la „intelepțiune”, să primească pedeapsa semnificativă care să-l oprească din acesă „sete de înăvuire”. Cînd face a-și părăsi satul în căutare de cîștiguri noi, adesea licite, ori a nu mai participa la viața satului lîund drumul circuiului unde-șoacă rapid avuții îngrămădit în case timp îndelungat. Fiecare dintre cele șapte femei are „o soartă de ispășit”, cea mai interesantă fiind conștientă intrîngi narativă, este soarta Floarei Țăranu. Ea are trei copii: Dumitru (primarul comunei), Garofila (directora la o școală din orașul apropiat) și Petre (paznic la C.A.P.). Primii doi sînt fături în prima căsătorie, cu Miron Țăranu (care în timpul războiului este dat dispărut; ruvine în sat țîrziu din prizonierat probabil, și moare în scurt timp în casa lui), cel de-al treilea nu este, însă, „Țăran”; mama Floarea s-a recăsătorit, după război, plerzînd speranța că Miron va mai veni vreedată acasă, cu un avuț de partid, Constantin Petre (care la scurt timp după căsătorie a murit, copilul ce se va naște necunoscutului). Dumitru Țăranu, altfel om liniștit, gospodar respectabil — motiv pentru care a fost ales primar după ce a condus cu succes operația de cooperativizare a satului — este muncitor de dorință ascunsă, pe care el însuși nu și-o poate defini prea clar, de înăvuire. El va spune mama lui în lunga judecată din finalul romanului: „Pe de o parte luptai cu gura împotriva celor ce aveau pămînturi și averi strîne, iar pe de alta căutai să te împăcînești cît mai bine. Mă uitam, cruciată la tine fără să pricep cum se poate împleti noua credință cu apucăturile Țăranilor. Și nici pînă ziua de azi, n-am găsit cheia întelegerii acestei ciudățenii.” (p. 184). Într-adevăr, drama mamei Floarea este în primul rînd una a cunoașterii; vînd să știe „de ce” așa și nu altfel, ea începe să-și judece fiul. Prima „greșală” pe care i-o recunoaște este încercarea lui de a strica obiceiurile și credințele cele vechi: făcîndu-și o casă nouă, Dumitru Țăranu taie frasinul din fața ei. „Cum să tai ocolitură cași, așa cașă ai tău orice țîr, fără să-ți înlemnească minuirele pe secure și pe ferăstrău?” — judecă mama, care li spune fiului și

tere de la normă (stricarea obiceiurilor este, totuși, cea mai gravă greșală pe care mama Floarea însăși i-o găsește chiar fiului său) este, totuși, construcția care nu înțelegă înțelegerea care celălalte destine omnești se îndoaie către pedeapsă necesară. În seara de anul nou, însă, mama Floarea are surpriza să constată că vechiului obicei al „jocului călătorilor” n-a dispărut: desi este ultimul dintre celelalte, și cel mai sărac, dar și cel mai sărac, de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi) colindă și ei, dar înarmați de o căntă de oameni săraci (obiceiul cel nou implică etalarea opulenței: Constan Țăranu și ceata lui colindă în haine strălucitoare, li se dau mai ales bani pentru gestul lor; scopul rămîne în firea Țăranilor, înăvuirea cu orice preț, pe orice căi)

REDESCOPEREA IZVOARELOR

de curind, Editura Minerva, continuând o tradiție a sa — marcată într-un sir îndelung de ani, îndesebit prin strădunia istoricilor și criticilor literari Teodor Vărgolici — aceea de a aduce la îndemna cititorilor de astăzi cărți reprezentative din trecutul literaturii noastre, reeditându-le, uneori după decenii de la prima lor apariție — ne-a dăruit primul volum de Scrieri alese, din opera lui D. Caracostea. Evocând această tradiție, cred că se cuvine să ne amintim că l-a suit alăturat în ultimul deceniu — prin inițiativa îndrăzneală a lui Valeriu Răpeanu, ca director al Editurii Eminescu — reeditările din domeniul conținutului literaturii, precum istoria, filozofia, istoria artei. Pentru a releva importanța acestor reditări, cred că ar fi destul să însemnăm pe rând ceea ce s-a realizat pentru a ne infățișa un Nicolae Iorga ca scriitor viu și apropiat de sufletele noastre, demnind legenda absurdă a unui N. Iorga autor dificil.

Volumul întâi de Scrieri alese din tot ceea ce, mult, ne-a rămas din străduința de o viață întreagă și lungă a lui D. Caracostea apare ca ediție îngrijită, cu o prefață și note, de Mircea Anghelescu. Nu cred că e cazul să-l prezentăm aici pe autorul ediției, astăzi bine cunoscut printr-o activitate laborioasă, din care nu mai sever spirit științific, în domeniul istoriei literare. O certifica și acest masiv prim tom de Scrieri alese, prin seriozitatea cu care Mircea Anghelescu a conceput și infățișează cititorilor planul întreprinderii sale — în concința Notă asupra ediției, titlul D. Caracostea, critică și istorie literară, în care analizează întreaga operă a profesorului, nu numai scrierile cuprinse în primul tom. Săre deosebire de reeditările din ultimii ani — în care cea mai relevantă a fost aceea alcătuită de Dumitru Sandru — două volume, grupând scrieri folclorice sub titlul Poezia tradițională română — Mircea Anghelescu își organizează ediția cronologic, urmărind să infățișeze evoluția personalității lui D. Caracostea, de la întotdeauna scrierilor, indiferent dacă aparțin literaturii sau științei, pe linia paralelă: istoria literară, cercetarea eminesciană, critica și folcloristica. Idee fericită, care constituie axa ordonatoare a primului tom, selectat din scrierile de critică și istorie literară ale profesorului. Dar și o întreprindere dificilă, deoarece, — așa cum subliniază editorul în

O reeditare binevenită

studii — comprehensiv și minuțios — alt sursă identificabilă, adesea măturată de inusurte profesorilor, cit și corolațiile ei cu altitudine publică, similare sau polemice, cu contemporanii ca M. Ralea, E. Lovinescu, G. Călinescu, Tudor Vianu. Totuși, pentru că însuși autorul ediției mă obligă amabil printr-un citat în studiu introductiv și o mențione în cel mai leal spirit științific, în finalul Notei asupra ediției, — voi adăuga câteva din amintirile mele despre întreprinderea, mai puțin cunoscută. Cea dintâi care consider că ar trebui să fie însemnată aici este aceea despre modul în care D. Caracostea și-a intruchipat scrierile de maturitate. Despre cele din tinerețe nu am cum să vorbesc din amintiri. La elaborarea textelor care constituie partea cea mai impresionantă a operei lui D. Caracostea am asistat personal și mult timp. Pe cînd eram încă student în anul al doilea al

urmărește — comprehensiv și minuțios — alt sursă identificabilă, adesea măturată de inusurte profesorilor, cit și corolațiile ei cu altitudine publică, similare sau polemice, cu contemporanii ca M. Ralea, E. Lovinescu, G. Călinescu, Tudor Vianu. Totuși, pentru că însuși autorul ediției mă obligă amabil printr-un citat în studiu introductiv și o mențione în cel mai leal spirit științific, în finalul Notei asupra ediției, — voi adăuga câteva din amintirile mele despre întreprinderea, mai puțin cunoscută. Cea dintâi care consider că ar trebui să fie însemnată aici este aceea despre modul în care D. Caracostea și-a intruchipat scrierile de maturitate. Despre cele din tinerețe nu am cum să vorbesc din amintiri. La elaborarea textelor care constituie partea cea mai impresionantă a operei lui D. Caracostea am asistat personal și mult timp. Pe cînd eram încă student în anul al doilea al

dintre operele importante, dar din păcate puțin băgate în seamă până acum, pe care veacul iluminist nu le-a lăsat ca moștenire, se numără și celebra Poemă a munților Beiușului de Dimitrie Mecu. Poemul a rămas uitat și discretizat din punct de vedere literar-artistic, deși aparține ca ideologic, mijloc și concepție, veacului anterior, iluminist, cu tendințele sale baroche evidente, căruia i se integrează cu o forță imastică și o expresivitate cu adevărat remarcabile. Ne surprinde astfel, în chipul de totul neobișnuit, absența sa din paginile unor antologii consacrate literaturii epocii luminilor, care au dat preferință unor lucrări mult mai puțin semnificative decît opera luată de noi în discuție.

Dacă avem în vedere faptul că adevărată capodoperă a epocii, Tiganiada lui Budai Deleanu, a rămas uitată și discretizat din punct de vedere literar-artistic, deși aparține ca ideologic, mijloc și concepție, veacului anterior, iluminist, cu tendințele sale baroche evidente, căruia i se integrează cu o forță imastică și o expresivitate cu adevărat remarcabile. Ne surprinde astfel, în chipul de totul neobișnuit, absența sa din paginile unor antologii consacrate literaturii epocii luminilor, care au dat preferință unor lucrări mult mai puțin semnificative decît opera luată de noi în discuție.

Un poem despre lumea țărănească a Transilvaniei

de Se lovesc în cap satirii / Să-și plinească ghimpul firii".

Titir, Filis, Faun, Dafne și Silvan petrec împreună cu păștorii, în timp ce Pan se joacă cu Echo, faună cascade, satirii fac muzelor închinare, iar Febusiese străduitor spre a da viață naturii. Imprumutând din mitologie motivul luptei dintre Zeus și uriașii și din Ovidiu episodul zămisirii oamenilor din piatră (Deuchalion și Pirha), autorul nostru creează o legendă sugeneris potrivit căreia, în urma răzvrătirii zmeilor în munții Botesei (un fel de Olimp local), crăsnenii au fost făcuți din piatră, spre a motiva în acest fel nu numai o posibilă origine nobilă, ci și a explica marea lor rezistență în fața vicisitudinilor vieții. Un pasaj special este consacrat de autor greilor condii de viață, dar și enumerării angaralelor și obligațiilor de tot felul pe care statul militarist-feudal îi impovăra peste măsură: „Apoi dau și grea porție / Oastei, și la-mprăție, / D-apoi la notari tot dare / Și la dascăli încă mare / Mai dau la preoți, păstori / La săteștii serbători / Lasă și a semăna / Puținel din roada sa / Asta dar agonisire / Poate face prisosire". Pe fundalul unor scene mitologice, uneori de proporții giganteste (motivul preromantic al „strigoiilor” este prezentat în scena ciclonului răzvrătirii, care s-ar ascunde în pesteră de la Boga, căci localnicii spun „că sub pămlint / Prunci de zmei s-auud pingind”) și de realitate (fîr propriu-zis al acțiunii. Doi frați, Drăgan și Somes, deveniți rîuri, iau drumul pribegiei, spre a căuta o țară mai fericită: „Să lasăm a noastră țară / Ochii lor ard ca lumina / Inimă noastră loc desfătat / Și liman adevărat / Unde pentru dulci petreceri / Nice ar, dar nice seceri!”. Luind-o spre muni, ei trec intil prin Nemolasa și Botensa, unde întilnesc pe zmei revolțai împotriva lui Ios, și se adăpostesc în pesteră de la Oneasa, unde adorm. Trozindu-se cel dintîi, Somes o ia spre Cluj, iar Drăgan trece pe la Piatra Tilharului, Fintina Rece, Bohodeiu, Cresuia, Păltinești, Piatra Arsă, Herdetu, Cucuiata, Vereshoia, Virtop, Boga, Ponor, Mălăieș, Stina Petrei, Măgura, Balciana, Virtopul Motilor, Glevoia, Iezer, Bătrina Mare, Tirgul Căiști. Aici, la Călineasa, ni se descrie „tirgul de dat”, tirg de mare tradiție (fiind munți, care ar avea și caracter de tirg de fete, ca la Găina: „Unde duc caș de vinzare / Fete și de măritare / Carii-mbracă haina nouă / Și desculțe merg prin rouă / Cu vestiminte sfulcate / Cu picloarele spălate / Căiștii roșii duc la mină / Caprele la tîrg le mină / Părul lor e-ntortocat / Și cu flori încoronat / Mai frumusește sînt de fată Decît-ăntă țară ceată / Ochii lor ard ca lumina / Inimă strîpung și splina / Cînd torc, ele sînt formoase / Dar cînd dir sint amoroase / Leagă (pe) la git mărgele / Buzele li-s subțirele.”

gre de oale, iar părul îi poartă legat după urechi sau la spate într-un moț, de unde li se trage și numele. În acest tirg, boierii de la oraș judecă un proces între ardeleni și crăsneni privind un vestit muzician de la Cluj, pe nume Ciuciu, în timp ce moșii își dovedesc măiestria la căluser, dans pe care autorul îl consideră de sorgințe romană („Cesta-l joc de la romani / Străbînd acest tiran / Și'm din cărți că s-au născut / Cînd ei Roma au lucrat / Câ mișteri necăpătînd / Pre sabin la joc chemînd, / Care soția-și răpi / Nice să se mai ivi / Joc ca asta-n lumea mare / Nu mai este de mirare”). Descrierea propriu-zisă a dansului este o autentică pagină de poezie și de etnografie în același timp: „Unde varea la săutare / Vin la cîmpul asta mare / Și s-aleg cei moacăni / Că-luseri, toți tineri, / Vestiminte de pinză-mbracă / Și cu briu roșu se leagă / Care-s toate împistrite / Cu arnic infrumusește / Cu opinci frumose se-năță / Cetera cînd ciștește / Cel vătav la pulpi cătește / Și încep toți a juca / Suralai a răsunare, / Uneori stau toți în sir, / Toți sîrînd sus ca un fir, / Cînd vătav se desparte / Singur mai jucînd o parte / Modul jocului arată / În călcine cum să-și bată / Jocul asta de minune, / Limba nu-l să-l poată spune.”

Descrierea dansului e un prilej de a susține, după cum am văzut, tradiția lui romană (celebrînd, după autor, actual nupțial al răpîrii sabinelor), dar mai cu seamă de a afirma romanitatea și continuitatea poporului român pe aceste meleaguri, credința lui în viitorul izbăvirii din lanțurile traniei: „Sintem noi de gen romani / Și de ne născem mocani / Al lui Romanus nepoți / Și de zic că sintem moți, / Dumnezul să ne îndrepte / L-acele mărele trepte, / Unde Roma a sosit, / Cînd suneată a domnii”. Considerațiile pe care le face autorul pe marginea dansului clușerilor îi oferă totodată ocazia de a constata frumusețea și diversitatea portului, obiceiurilor și virtuților native ale

Octavia Berca: „Flori”

Facultății de filosofie și litere din București, adică începînd din anul universitar 1929-1930, profesorul nu-și scria cărțile, ci le dicta. Pentru această operație, apela la unii dintre foștii săi studenți, care își aveau catedrele în București, la Ploiești, sau undeva aproape. Fiind cel mai disponibil dintre ei mi-a dictat Arta cuvîntului la Eminescu și Expresivitatea limbii române, în ceea mai mare parte a lor. Avea un mod propriu de a dicta — care cred că e bine să fie amintit aici, deoarece mi se pare că explică multe dintre particularitățile stilului său de maturitate, spre deosebire de acela al scrierilor sale din tinerețe. Mă refer la acele „contradicții”, lășări „în suspensie”, semnalate de Mircea Anghelescu, care — spune tot d-și — „au dus la o anumită reținere a cititorului amator de claritate și rezolvări definitive”. Mie profesorul îmi dicta într-un birou alăturat camerei unde își avea biblioteca, usa rămînd permanent deschisă. D. Caracostea consulta cărți din biblioteca lui și însemnările făcute pe marginea paginilor din aceste cărți. Își elabora frazele din mers, penduind între încăperea bibliotecii și biroul unde îmi dicta. Firește că, prin aceste deplasări continui, frazele se încheagă și se leagă și mai greu de pasajul dictat în urmă. Pentru a încheia aceste fraze noi, eram solicitat de profesor să le rectific clar pe cele anterioare, citeodată de mai multe ori. Cred că e inutil să adaug cit de mult putea dauna unei această tehnică a dictării, în ceea ce privește claritatea și coeziunea paginii.

As vrea să amintesc în fugă și altceva, gîndindu-mă că poate contribuie la înțelegerea modului în care s-a format personalitatea lui D. Caracostea. Și anume, unele scrieri care vor figura preponderant în următoarele volume ale ediției, dar și preferințele lui din timp prim tom, mă refer la acele amintiri din studentie și din anii următori ei, scrieri care se pot găsi în volumul al doilea de Critică literară, apărut în 1944. În finalul acestui volum, D. Caracostea reproduce unele pagini din tinerețe și studentie, care au văzut lumina tipăriturii mai întâi în revista fundațiilor regale, cu cîțiva ani mai înainte, și anume: Critica studenției mele, Pe țărmul lacului Lemau și Otul se-ncorae la măle. Precum ne indică și titlurile, sînt pagini de amintiri, care ne relevă trăsături decisive ale anilor lui de formare.

Ovidiu Papadima

poporului român, bogăția tezaurului său folcloric, recunoscut ca neintrecut în această parte a lumii. Dovedind reale cunoștințe despre folcloric și tradițiile altor popoare, autorul convoca cititorul să realizeze, printre care și maghiarul Toldi Miklos, sîrbul Marcu de la Carloviț, sau pe Janosic, figură de cunoscut haiduc slovac („tot” sau „tăut”, cum se spune în Bihor), pentru a-i compara cu vitejii voinici ai poporului nostru și a sublinia calitățile cu totul excepționale ale acestora din urmă. Poema continuă cu descrierea călătoriei lui Drăgan prin locurile pitorești din munți pînă la ieșirea lui în cîmpie și traversarea orașului Oradea, unde nimereste tocmai în timpul sărbătorilor nașterii episcopului, prilej de a-și lauda cea calitate de realizator, printre care și frumoasa clădire a seminarului, unde învătă „pruncuții” neamului carte. Intrebînd de frațele său Someșul, află că-l va găsi la Tisa, se îndreaptă spre acolo și o pornesc îmbrățișați spre Dunăre și mare.

„Acesta ar fi pe scurt simbul epic al poemei, grefat, cum s-a văzut, pe o suită de scene etnografice de o autenticitate și o bogăție a detaliului cu totul ieșită din comun. Baza dialectală a limbajului, vivacitatea substanțelor folclorice din care se hrănesc deasă și sentiment viu al naturii, nemăintîrit pînă la el în literatura epocii, subțiată adesea de modele și clișee clasice. Libertatea de tratare a peisajului, a scenele de muncă sau a obiceiurilor înlînitate conferă poemului dinamism și culoare, senzația de realitate și documentării și urme. Sobra și mărețe peisaje montane alternează cu agreabile munci cîmpenești sau cu scene pastorale sau cinegetice. Sint menționate și călăriile terapeutice ale apei de la Stina de Vale, ca și acelea ale aerului bun care vindică orice suferință („Sint izvoare cu dulceț / În aerul dă viață / Unde linc de veș merge / Răutatea se șterge / Dimineața cînd te scoli / Vezi pe dealuri căpșori / Cînd aici poți petrece / Pe la umbre și-n aer rece / Cap se curată de ceață / Prinde sufletul viață”).

Poema munților Beiușului a lui Dimitrie Mecu definește și citeva priorități absolute în literatura română, pe lîngă care ar fi păcat să trecem cu ușurință. Astfel aici întilnim reprodusă prima oară o chiulitură de joc („Mindra mea cea bolnă / Vină să jucăm de-acasă, / Mindra mea cea Dozole. / Vină să jucăm întie. / Mult mi-e dragă lele jo / Cînd miroase pîșjori / Dar mi-e dragă și vineri / Că miroase călugări etc.), primul desicintec, primul bletism, prima descriere a unei sezoării, a unei elări, a unui obicei ritual (din noaptea de Sîn-Văsii), prima cîntec de lume etc. Impresionant este și portretul bătrînei țărance, redat în tize groase caricaturale, în linii apăsate, dantești, oferindu-ne imaginea decrepită a bătrîneții hidoase („Ca și oala-năcruntie / Părul tot li muzeșce. / Piele-ă toată încrețită / Iar de dîmă era lipită / Făclie ei cufundate. / Una-ntr-alta sta băgate / Strîmbă fusese de spinare / Tremura cu capul tare. / Ochii-n cap tot scufundati / Cu genunchii-n jos plecați / Limba ca la serpi umbra / Pe gingini se răzîma / Nicl sedea putea, nici sta.”

Bătrîna Cotorașă, un fel de „strigă” (=strigoale) sau de Martolea, învăță fetele lucrurilor nepermisive, vrăjitori diavolești, ce-s împotriva firii, cum ar fi cele de măritat, practicate în noaptea de Crăciun („Cînd cocosul cîntă-n prus”) sau în seara de Sîn-Văsii („Cînd cocosul cîntă-tîr”) ce amintesc de atmosfera preromantică, satică, populată de umbrele palide ale lumii de dincolo, de macabru și nocturnal feeric, pus în evidență de un Gray, Ossian sau Bürger, ceea ce dovedește cultura și deschidere spre orizonturile europede de idei.

Spre această concluzie conduce și percepția ușoare de sentimentălm ce-o resimțim deasupra unei lungi poemuții, sau încadrarea, în textul său, a unui cîntec de lume sau de colegiu, la modă în literatura erotică a timpului („Inimioară inimioară, / Suflet, mea belisoară / Dorul tău mă bagă-n boală. / Cînd tu pot merge la școală, / Ochii tăi cei negrișori / Umple-mi trupul de flori / Fața ta cea albișoară / Zice-mi: -vină de te-nsoară l-”).

dar poema lui Mecu conține și un registru ironic, subiacent, care-și face uneori apariția din textul și turbură paradoxul sau ludică. E un vers ce încorporează unei proverbe și zicerii cu sens ambiguu, jocuri cu aspect de șaradă („Oh, sărăce oarece, / Cum te-au mincat nu știu ce / De-ar ști mă-lă oarecum / Cum te-ar cînta nu știu cum”), texte anuțind mult nănuna și nastrănițase „lume pe dos” a lui Anton Pann. E cazul reproducerii snovelei cu crîșmarul și morarul, care se întilnesc în iad, și se întreabă unul pe altul pentru ce păcate sint acolo, găsînd, pînă la urmă, chiar și logica judecătorilor lumii absurdă: „Unul altuia zicea: -Ce rău te-a dus pe tine, / Ca să zaci aici cu mine? / El răspunde: -O poveste / Care numai glăvă este / Ca eu cînd am măsurat, / Cupa plină nu am dat / Iar morarul răspunde / Și din ochi-l lăcrima: / -Vezi acum, bune frate / Căci nici aici e dreptate / Mie vina mi-ai făcut / Că prea tare am imput l-”

Mircea Popa

Văd pacea...

Văd Țara-nțreagă-ncînsă ca un briu
De Tricoloru-n veci nemuritor
Și-i simt voința — un torent de briu —
Clocotitoare-g-nregulii popor:

Să fie pace pentru mari și mici,
Să ridă Europa doar la soare l
Acesta-i glasul românesc, aici:
Prin pace, fără arme, uniți-vă popoare l

Văd Continental împede-n azur
Făcînd din arme seceri și brăzdare,
Idea păcii, în distinct contur
Să o sădîm în brazdă, ca pe-o floare.

Văd Pacea roditoare pe pămînt
Și-n arcu meu carpatic nu mă tem,
La datorie stăm, cum dat-am legămînt
In fața Comandantului suprem l

Geo Ciolan

Legămînt

Din treaptă în treaptă suim spre lumină
Cuvîntul ni-e faptă și făpta ni-i fel
Prin muncă redește a țării grădina
și gîndu-l se-năpăstea mereu către El;

Bărbatul prin care vorbește poporul
și țara întreagă vibrează de cînt
ne-nvăță-n prezent să gîndim viitorul
și păcii să-i facem super legămînt;

El trece cuvîntul prin fapta și vora
Partidul e-casă și masă și dor
in El e adunat a țării putere
și arca română e gata de zbor l

De iures fierbinte se-ncarcă bărbății
o horă de inimi asaltă cimpcia
în Țara Lumii horeș și Carpații
și spui CEAUȘESCU și simți ROMANIA l

Anton Stanciu

Ne recunoaștem în Unire

Ne recunoaștem în Unirea
Crescînd-n singe sacru fruct,
De patrie nestrîmătat,
De dor și doină ne-ntrerupt

Ei îi restitui bucuria,
Ieșită flacăra-n pămînt
Să aibă sevele străbune
Căldura-i acoperămînt

Ea leagă rănilde de rouă
Ca bobul razei-n spice mari
In singe limpezind izvoare
Cu freacă de străbuni stejari

Înțelepciunea ei ni-i dată
Și conștiința-n tricolor
Să cresc prin ea inima țării
Și sufletul unui popor.

Ion Mărgineanu

Pacea patriei

Ființă limpede — parcă își poartă
viața pe creștet ca un ulcioi,
și-o duce spre un sentiment anume,
printr-un inel de aur și albastru.

Cișmeaua-n drum, din care se prelinge
un fir subțire de mesteacăn; vizuina
din care soarele-și ieșit pe brînci,
la-nțaracere-! prea mică, nu-l încapce:
ziua cu sine înseși l-nrîni.

Cuș pe simți tu, pămînt străvechi, pe creștet
Aur-și-albastru — după ce s-a strins recolta,
toamna, pe cîmp, albine de mesteacăn,
beau apă dintr-o cască.

Pace, tu nu ești numai ziua mea.

Horia Gane

Odă

Să cîntă a Patriei aniversare
Cînt Patria e însăși ființa ta
E ca și cum ai curge spre Izvoare
Și-nțor în tine, ție-ți ai cînta.

Cînd porți un timp de glori în adîncuri
Și urci cu prunci pe umeri spre înalt
E ca și cum, cu viața la oblicuri,
Un țîrm de Dor unești cu celălalt.

Să cîntă ai aniversare
Pe lira ta de suflet și gînt
E ca și cum colomeai ai dura-n soare
Pentru acest Popor și-acest Pămînt.

Nicolae N. Dimbovițeanu

Manifestul soldaților

obosiți de război

Ne-am bătut prin secolii cu durere
Ne-am dumșnit cu patlă și ură
Ne-am dot pe tunuri și mitraliere
Pînă și piinea sfîntă de la gură.

De-ai război și oasele ne dor
In amintiri ni-s morții încal vii
Părinți și frați cu pușca la picior
Ni-s risipiți sub asprele cimpii.

Doar cine-a fost soldat ne înțelege
Soldat ce-a omul și-a risipit viață
Care-a văzut cum moartea fără leag
A secerat soldații în jurul lui

Ne înțeleg și mamele lăstate
In sate-ocase să ne crească plozii
Să cre cîmpurile nearate
Să plîngă dispărății și schilozii...

Noi cerem pace, nu ne este frică
Noi care-am fost și am rămas eroi
Vrem să fim civili o Duminică
Să mai trăim o zi fără război.

Ștefan Dincă

Pămîntul

ca o masă rotundă

Masă rotundă la Geneva,
Masă rotundă la Reykjavik,
Masă rotundă la... dar unde
nu oi fost Mese rotundă f l

Viseș și cred, cred și viseș
cînd singura Masă rotundă
va rămîne Pămîntul,
că la această Masă rotundă
vom avea fiecare loc
și vom asculta
cum crește liniștit griul.

Ilie Tudora

teofil răchiteanu

Suflet al meu iar și iar

Marea — amar de amară
Boljiile — grele de-amar
Trece ca voier prin aer
Sufletul meu iar și iar

Singur pe fărmul de-amar
Sună ecoul în mine
Precum Eol prin ruine
Nealinat iar și iar

Singur pe fărmul de-amar,
Pe sub stele străine,
Precum Eol prin ruine,
Suflet al meu iar și iar...

Te clatină tu suflet,

te desfrunzește gind

Oh, e tîrzie vremea în cer și pe pămînt!
Te clatină tu suflet, te desfrunzește gind!
Ca pinze mari de așteptare curg din înalt palari.
Sufletul toamnei trece țipînd pe sus prin nori.
Ușor, ușor ecouri ca frunze se desprind
Octombrie din cornu-i mereu zvoniind,
zvoniind...

Tot mai tîrziu se face în lume și e vînt
Te clatină tu suflet, te desfrunzește gind!

Tăcerea ca un cîntec

mult prea lin

Tăcerea ca un cîntec mult prea lin
(Aude doar ocel care îl crede)
Ca un ecou de plîns al unui riu
Ca o ninsoare care nu se vede;
Tăcerea ca un cîntec mult prea lin
Ce susură în lucrurile toate
De il aud și cei de sub pămînt
Și fără glas ei îl îngînă poate...

In de ape ochiuri line

In de ape ochiuri line
Lebede plutind ușure
Tingindu-se a moarte
Ridică-ră-n cer murmură.
In cer flaută sunară
Pe văi plîngerii se pierdura
La vîmi suflet în restriște
Clatină-se și murmură...

patrel berceanu

Acolo unde clipa e-o zeiță

de-ai ști că izvorul timpului
se află într-acolo sau mai alături
aș încerca o călătorie înspre el
și v-aș spune apoi povestea pe larg

iar asta n-ar fi doar toana unui poet
cine n-ar dori să-mbrățișeze copilul care
a fost
dacă ai ști sigur că n-aș stîrni compasiunea
pentru ceea ce sint copilului care am fost
aș încerca deci o călătorie spre izvoarele
timpului
acolo unde clipa tocmai stă să se nască
efemeră și nemuritoare frumoasă la
urma urmei ca o zeiță
într-acolo aș porni chiar acum
și poate copilul care am fost
mă va privi și va înțelege totul deodată
renunțînd să mă mustre

Poveste din miezul secundeii

Uneori sufletul nostru era bun ca un abur
Se lipea de ferestre, topea floarea de gheață
și făcea lumea rotundă fără să ceară nimic.
Unii din noi învățau să plîngă cu degetele,
Alții învățau să-și asmută lumina ochilor
încolo și-ncoace, iar cei mai curajoși dintre
noi
pătrundeau în miezul secundeii ca într-o
peșteră largă.

Pe vremea aceea cînd dădeam de vreu

il spălam bine și-i puneam în față oglinda.
Unii din noi legau năframe la ochi stejarilor
să nu vadă cum putrezește amiază.
Alții oblojeau cărăbușii și ghinda.
Pe vremea aceea mai puteam afla de unde
izvorăște dulcea lacrimă a iubirilor noastre.
Unii cutezau să arate înspre pustie,
Cei puțini se sfiau să arate spre tăcutele
astre.

Noiembrie

Lună cu aripă neagră noiembrie
și frumos, se prăvale
din ceruri flautul nopții
de parcă din mișcare se trag toate
de parcă durerea-i mișcare la pîndă
orașul veghează cu genușii la gură

vine și clipa cînd ceata se hotărăște
să-ntrereze nu despre frunze
ci despre oarbele rădăcini
cîntă cîntă pînă-n prea tîrziu
flaut blestemat și frumos
călăuzeste cum se cuvine
toate cele umilite în ceață

Doină

despre bătrîni din satul acela
numai bine l
trupuri firave înimi ajunse lerăși
la mărimea prunciei
tocmai buni să însoțească în golul înfim
ce se naște la trecerea dintre un an
și altul
și grijiile lor nu mai puțin decît zilele
ce vor veni nu mai puțin decît
cutele adunate sub ochi
le-a mai rămas știința dar nu și
puterea de-a smulge cerului semnele
vremii
rîni bune și înțelepte șiraguri de
lacrimi de os
pe care le zornăie zeei —
repetiție a inserării depline.

Acolo unde depărtarea

mergeam spre miază-zi acolo unde
nici un lucru n-are atîta umbră
să acopere cîmpia care naște cîmpie
purta cu mine amintiri care pot ucide
mă îndreptam spre miază-zi
acolo unde depărtarea dintre om și om
e plină de suflet

aveam amintiri ce mă puteau ucide
știam că numai cîmpia rodește făptura
arsă a
celor ce iubiră

purta cu mine-alta noapte
cu fața la stelele care coboară
și sparge-n piepti năuce carii,
în vinerile de rusalii.

mergînd spre miază-zi cu fața spre
cîmpie unde pogoară și lumina
nu într-o slavă ci tîmăduire

Tablouri de Octavia Berca din Expoziția deschisă la biblioteca „Mihail Sadoveanu”

george dumitru

● Originar de prin părțile Romanșilor, de unde a păstrat poate o sudică înclinație către rigoare, poetul George Dumitru pare să aparțină și prin conduită unei categorii pe care de dispare. Acest bărbat oacșe, cu vorbă precisă și cu mintea întă pcepătoare, avînd o naturălele a distincției pe care nu-mai o lume obișnuită cu ceremonia o poate fundamenta, este unul dintre acei impenitenți trudiitori ai versului, obsedați de creație și mai puțin de publicitate, un liric discret și pentru care plăcerile literaturii sînt încalcabile mai mari decît cele ale notorietății. Reacție de conservare instinctivă a unei purități a gîndului, această conduită poate să ducă, atunci cînd se însoțește cu instrucția, la o creație care, oricît de greu ar răzbi, sîrșește prin a afirma valoarea. Indiscutabil, George Dumitru este un poet adevărat, a cărui creație este favorizată de prudența față de noutățile trecătoare.

Cînd am citit, nu demult, cîteva dintre producțiile lui, sentimentul de maturitate realizată fără biografie literară zgometoasă, s-a ardat de îndată; însă poetul are o biografie, așa cum se întrevețe la o repede ochire, căci exactitatea clarificării unei materii de gust clasic nu e de imaginat fără exerciții îndelungi. Poetul poate să exprime o lume veche, a Sudului dunărean, însă o lume de sat al cîmpiei, pentru care

Dunărea e doar presimțită, ca o dîună pe zări; e lumea riturilor de rusali, a descîntecelor, a simbolurilor de ne ștergere, o lume veche dar nu bătrînă. Acest Sud românesc e, în felul lui, un univers al lumii și înclinația către formele pure, clasice pare să fie, la acești meridionali ai noștri, o mișcare sufletească naturală. Cine imaginează „meridionali” gîndește în sonete, în ritmuri muzicale și dă o pretutredisabilă tradiție, înțelesă ca un factor de continuitate. Această adevărată tradiție caracterizează creația lui George Dumitru, un autor a cărui poezie merită să fie descoperită.

A. Silvestri

Aleșii ciopitori

Vor fi voit prin daltă
aleșii ciopitori,
s-avînte herghelia
volumelor împare,
spre discul purității
luminilor polare,
de unde vin din neguri
statormice culori.

Vor fi voit s-alunge
cu rugăciuni de lavă
hotarnicele borne,
sau țigele de ceas,
odăjile-amiezii,
istovitorul pas
al trecerii, prin glesna
carenelor de navă.

Oricum vor fi voit,
o lume piere-n zeei
ostracizată sub peplum
și spintecați de carii,
o lume despletită
ca linia durerii,
migrînd în forme limpezii,
pe roata de olarii.

Netămăduita rană

Mă arde netămăduita rană,
floare de foc și rod în muguri,
un crîng de lebede coboară-n geană,
albind cămășile pe corn de pluguri.
Și cum împarte inima de dropii,
cîmpia, spre amiază, curge-n brazdă
flămîndă ca un șarpe-n ochiul gropii,
ca un zăvod neodolit de gazdă.
Mă împreun atunci cu taina — hrană,
golind din vișă singele de struguri,
mă arde netămăduita rană,
floare de foc și rod în muguri.

Norul

Viclean adaos, printre plute
asmute brumele lăute
și sparge-n piepti năuce carii,
în vinerile de rusalii.
Duhovnic lăbărtaș în pintec,
hulind din foale a descîntec,
pe rosul fundului de lodă
crucește semnul de boladă.
Și, sub grumaz, colac colind,

pe coapsă iederă-ămurind,
lințos, pe după umeri, iia
neplina vinde herghelia.

Valea seacă

Drum potolii, ca un căluș pe furcă,
de la biserică spre crucea apei urcă,
plocon de nis, din boranșic ștergarul
împodobește pe loitre carul.

Și-n dimineți urzite de iscoade,
cîntarea de cocș grăbi să-nnoade
cu pleoapa Dunării lăptoasa zeghe
pînă pe cîmpuri, risipiță-n veghe.

Prin cășile bolite cu arace,
nevestele bat galbeni în coajace
și prind pescarii-vișșă cusătura,
la toarte, potrivindu-se măsura.

Numa-n cămașă și îrmene,
proptiți în prostavoale, storc sub gene
povestea crapului, regească pradă,
ademeni miraculos în nadă.

Și cum dă chiot dintre ei alesul,
pe drumul Dunării pornesc, iuțindu-și
mersul.

Crizanteme

Crizanteme, dragi poeme,
blindă arșiță de fată,
din mătăsoa de porumb,
tore argași fir cu plumb
și sub clopotul de știță,
moțul florii de crăiță
dumicat de turtă coaptă
dorul vi-i descîntă în șoptă.

Bolță vie, rug de iie,
miez de soare în răsăduri,
leac de liniște în vatră,
vîntul copcilor vă latră,
cînd sub gulere-nălbite,
morile tot cern prin site
rugi, suspine de albine,
colți de maci, vătăfi de plai,
curcubeie, guri de rai.

Din argintul amintirii,
șes molcom cămașă mirii,
ștrai curat muizat de vreme,
lacrimă de crizanteme.

grigore coman

După spectacol

actorului Ovidiu Moldovan

A duce un pahar sau o roză la gură
în timp ce pescarul rămîne aproape singur
pe malul de vizavi
cu năvodul încărcat de pește
așteptînd nerăbdător sfîrșitul spectacolului

iar tu (OM fiind)
îți amintești de mărul de aur
din grădina hesperidelor

și
încheindu-ți pe-ndelete
nasturii, pornești într-acolo

îți ridici gulerul de la haină
acoperindu-ți urechile
ca să nu mai auzi loafota bulevardului sau
cîntecul copiilor cerîndu-ți autografe

întinzi pasul și odată ajuns
la marginea grădiniil împrejmuite
te aplaci înăuntru ca tumul din Pisa.

Partizantul ploii

Partizantul ploii
oprinde-se o clipă — în crepuscul —
adună toate picăturile
care i-au pătruns sub pălărie și
decantează fiecare strop

la lumina pilpiltoare
a imaginației

apoi
privirile lui umede
alunecă ușor
printre ecouri ce-i amintesc
despre o stare de electricitate
a verbului

Antirăzboinică

Lumina și umbra se-ngeamănă sălbatic
iar unghiul cu virful atîrnat
pîndește călciiul

de acum încolo
va trebui să judecăm noi înșine
— nu printr-un fals joc de oglinzi —
faptele noastre

știind că
greutatea unei clipe
este egală cu importanța ce i-o dăm
pe toată traiectoria zborului

de aceea
trebuie să găsim strigătul
acolo unde a tăcere, plin mister
și inconștientă
ca să-l facem pe Om să conștientă
în sfîrșit cu Omul
prin u n d e l e celor mai tainice pofta
de viață — de adevăr — și lumină

toma grigorie

O închipuire

O-nchipuire sapă un contur
cu nesfiala apei curgătoare;
ii dă curaj o smulgere din soare —
a energiei revărsate-n jur.

Priveste-n umbră cum se definește
profilul înălțîndu-se-n putere;
dar, vai, cu norul toată forma pierie
în negativul filmului ceresc.

O-nchipuire poate chiar eu sint
a minții mele purure abstracte
cu universul doar mă-nscrie-n acte
sub numele de floare de Pămînt.

Cu sufletul la gură

Trupul firav al primăverii
a alunecat sub zăpadă
și complectază-n tăcere cu sevele.
Aștept cu sufletul la gură
să-i iasă prin frunze singele verde,
să se scuture cu putere
de somnul iernii.

Primăvara și-a rostuit culcușul
în cuburi. Soarele trece
dintr-o parte în alta,
piciorarele înalte ale berzelor se înroșesc —

și domnul Heidegger care mă întrebă pe ce
cuvinte imi mai întemeiez ființa.

Eu imi trag cămașa poeziei pe trup.

E unică

Nu există preț pentru viață
ea nu poate fi plătită în aur.
Oricît am iscodi, nimic
nu stă în balanța
acestei flori pămîntene
prinse în piept.
Nu-i filiiți petalele cu
felurite otrăvuri. E unică;
nu uitați nici în vis.

Doar frunzele de plop

Am pierdut și corul
acestei zile
soarele mi-a luat-o înainte.
Întreb oracolul cite care mai am
de pierdut în dialectica norilor,
în metafizica serii.
Viziutul mină căii din urmă cu bicul
el știe bine să-i țină în friu, să-i alerge —
eu tulbur doar niște imagini care nu tin de
foame.

El cutemură pămîntul sub roți,
eu doar frunzele de plop le temur fără vînt.

teatru

Actualizare și ritm

În vasta sa operă de cercetare, Al. Ciorănescu — erudit istoric și critic literar — a acordat o mare pondere studiilor, sub aspect teoretic, a structurii dramatice, în contextul teatrului românesc și universal.

Chiar dacă prin teza de doctorat, susținută în 1939, la Universitatea din Paris (publicată în același an), se ocupa de „L'Archie en France, des origines à la fin du XVIII-ème siècle”, importante rămîn preocupările sale asupra începuturilor și evoluției teatrului românesc.

Prin studiul „Oscisio Gregorii Vodae, cea mai veche piesă de teatru în românește” (apărută în „Revista Fundatiilor”, 1937), Ciorănescu analizează textul dramatic, revelîndu-i altele decât predecesorii săi. Prima semnalare a acestui text a făcut-o N. Denisianu în 1881. Iosif Vulcan a descoperit de el în 1898, apoi, D. C. Ollănescu și T. T. Burada îi recunosc meritul întietății cronologice, contestîndu-i valoarea literară. Propunîndu-și un alt unghi de vedere, Ciorănescu reduce în discuția critică „unul din cele mai curioase produse ale vechii noastre literaturi”. Neanalînd-o ca pe o tragedie, autorul susține că piesa trebuie privită ca „o parodie, o farsă sau un spectacol de carnaval”. În trama ușoară a „Uciderii lui Grigore Vodă”, în care apar saltimbanci, scamatori, doctori, șarlantani,

folclorul românesc urcă pentru înția oară pe scenă”. Se recomandă, în continuare, ca textul să fie considerat un scenariu pe ale cărui indicații actorul trebuie să improvizeze replici de ampliare, ca în commedia dell'arte. Pentru ca spectatorii să înțeleagă și să guste piesa, ea trebuie „imaginată”, imbogațită prin reprezentație cu tot ce-i lipsește, urmînd actorii între replici, reconstituindu-le mișcărilor, mimica. Încă din 1937, întîind evoluția artel spectacolului, Ciorănescu aprecia contribuția micilor exerciții de regie care dezvoltă o pantomimă însuflețită, recrează ritmul și dau culoare ideilor. (Teatrul Bulandra a montat, cu cîțiva ani în urmă, un spectacol inspirat de acest text).

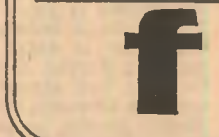
Desi a studiat Don Carlos, Romeo și Julieta, Cyrano de Bergerac, deși s-a ocupat, într-o analiză profundă, de contactul artel baroce cu sensibilitățile omului modern (în Barocul sau desoperirea dramei, Editura Dacia, 1980), Ciorănescu s-a întors cu obstinată asupra fenomenului românesc, dedicîndu-i volumul apărut în 1943, „Teatrul românesc în versuri și izvoarele lui”. Printre capodoperele dăruite literaturii noastre dramatice, el amintește Fintina Blanduziei, Valcuz Vodă, Răzvan și Vidra, Despot Vodă, Înșirte Mărgărite. În introducerea

cărții, autorul elaborează o adevărată estetică cu privire la stilul poetic (care imprimă teatrului un caracter specific), cu privire la participarea activă a spectatorului la ficțiune, prin iluzie. A cere unel piese să fie naturală, a cere unui actor să joace natural e „un nonsens cu cele mai grave urmări”. Acolo unde nu e iluzie, nu se poate vorbi de emoție artistică. Distanța dintre actor și spectator, podiumul scenei — cu funcția de a marca hotarul ficțiunii — ca și efectele de lumină și umbră, întregesc ansamblul acestel lucruri unice. „Toate manifestările vieții colective au la baza lor ritmul, ca putere de organizare și de expresie, în același timp”. Ritmul realizează corelarea eforturilor dissociate și orientarea lor către emoția colectivă. Analizînd teatrul istoric în versuri (pornind, deci, de la o predilecție, azi, desuetă), susținînd că versul însuși înseamnă muzică, înseamnă ritm, Al. Ciorănescu a atins probleme majore ale teatrului și artel spectacolului din zilele noastre: angajarea spectatorului la actual dramatic, teatrul ca ritual, ritmul ca element de coeziune.

Asa cum în Viala este vis a lui Calderon a găst o anxietate pirandelliană, asa cum Don Quijote devine în viziunea lui un personaj aproape pirandellian („eroul înfruntă lumea prin intermediul unui conflict permanent”, fiind vorba de „războiul eroului cu propria lui lume”), Ciorănescu nu a pregetat să facă gestul de actualizare a teatrului românesc, demonstrîndu-și capacitatea de a înțui în operele trecutului sensurile lor contemporane.

Nicoleta Gherghel

film

Sania albastră

Făcînd un rezumat al faptelor, povestea de dragoste gîndită pentru film de Fănuș Neagu și Vintilă Orbanu este una foarte simplă: un băiat și o fată, studenți, se întîlnesc la munte, într-o vacanță, se plac și sîrșesc, se pare, prin a se iubi; se simt atrași unul de celălalt, se resping, apoi din nou se apropie, se bat cu zăpadă, se dau cu sania, dansează... Au momente în care nu se înțeleg, pentru că nici unul din ei nu se străduiește din cale afară să se facă înțeles, apoi se caută din nou... Cei doi sînt urmăriți de foarte departe — de la o distanță la care nu poți să pătrunzi prea mult nici în biografia, nici în gîndurile lor; își trăiesc prezentul prin nimic excepțional și atunci cînd trecutul încearcă să intervină între ei — o fostă dragoste, sau un frate placid —, diferendele se rezolvă fără prea multe vorbe: este, de altfel, surprinzător cit de puțin se vorbește în filmul acesta — prin comparație cu alte filme ale noastre —, cu atît mai mult cu cît scenariul este semnat de doi scriitori; Fănuș Neagu și Vintilă Orbanu au însă la activ suficiente filme făcute împreună ca să nu mai miize toate pe cuvinte; povestea celor doi se sprînjină astfel mai mult pe forța de sugesție a imaginii realizate de Marian Stanciu, a prim-planurilor prelungite în care aparatul de filmat cau-

acea poezie pe care o are prezentul atunci cînd nu i se sapă la temelie. Discreția cu care cei doi scenariști se apropie de personajele lor, le dă acestora firesc și autenticitate; trebuie să adăugăm acestor calități umorului, știința replicii vii, necontrafăcute și, nu în ultimul rînd, generozitatea metaforei pe care se sprînjină întreg filmul — aceea a unui ideal fără de care dragostea s-ar sufoca.

Regizorul Ioan Cărmăzan are fără îndoială toate datele necesare pentru a face un asemenea film și, în primul rînd, un simț al măsurii care îl fereste de excese; chiar dacă profunzimile lipesc, ele se lasă bănuite; simplitatea nu duce cu gîndul la simplism; ca și în Tapinarii și Lișca — cele două filme făcute de Ioan Cărmăzan pînă acum —, se distinge un timbru regizoral clar, concis, sustinut de calmul unui creator capabil să construiască și să evolueze fără să se dezică de el însuși.

Diiana Gheorghian și Bogdan Stanoveici, în cele două roluri principale, aduc cu ei farmecul și prospețimea tinereții în momentul în care se presimte maturitatea, ca o vagă adiere în viața lor, și scenariul și regia, dar și propriile calități îi ajută să trăiască fără să se justifice, cu acea dezinvoltură dar și oarecare suficiență, cu acea sonnătate și candoare atit de specifice tinereții; este, de altfel, mai curînd povestea tinereții, a dragostei care se infîrșă și nu întîmplător cel doi se numesc mai întii Adriana și Bogdan, apoi Adriana și Adrian, apoi Doina, Cristina și Adrian...

Nicolae Matescu

Dunărea

LITERATURĂ ȘI ANGAJARE

Sub arcu de boltă al istoricilor evenimentelor care fundamentează de la Congresul al IX-lea al Partidului progresiv meru ascendent al patriei noastre pe plan economic, social, tehnic și științific, cultural, izbinzile oamenilor muncii brăileni au însemnat tot atâtea deveniri, printre cele cu sens adinc mobilizator înscrisuri și înființarea Cenuclului „Panait Istrati” din Brăila al Unirii scriitorilor.

Cursul nou al istoriei, atât de puternic fertilizat de anii luminoși ai Epocii Ceaușescu, pe filiera incandescentă a celor cinci mari forumuri comuniste, care reprezintă tot atâtea repere ale istoriei contemporane, tot atâtea argumente ale ei, și-a pus amprenta revoluționară și asupra peisajului brăilean, iar pe plan cultural, ca o consecință care decurge firesc din liniile de forță ale politicii culturale înfiptă de partidul nostru, în frunte cu marele său ideolog și conducător, Uniunea scriitorilor și revista **Lucaefărul**, împreună cu Comitetul județean de cultură și educație socialistă Brăila, au realizat cadrul optim al apariției suplimentului literar **Dunărea**, care ilustrează în paginile sale efortul creator al oamenilor muncii brăileni.

Dunărea, devenită o realitate scumpă tuturor iubitorilor de spirit, se află la cel de al doilea an al activității ei subsumind în diversitatea de atitudini și preocupări consemnate până acum o modalitate directă de participare a creatorului sub semnul literaturii și angajării. **Dunărea** se poate autointitula o oglindă a acelor înalte, monumentale și dese cititorii care au schimbat însăși geografia acestor locuri într-o spectaculoasă proiecție la dimensiunile viitorului nostru comunist.

Ea reprezintă pulsul puternic al tuturor uriașelor eforturi care se înfăptuiesc aici, ca de altfel pretutindeni, străduindu-se să-și tragă sevele adinci din realitatea ei imediată. În paginile suplimentului nostru apar, în fața necunoscutului tovarăș de muncă și ideal, chipurile exemplare ale colectivelor oamenilor brăileni a căror identitate înseamnă Uzinele Progresul, Șantierul naval, Laminorul, marile combinate, citorile și victoriile so-

cialismului la Brăila. Pagini dedicate muncii lor entuziaste, de riscitoare abnegație și responsabilitate revoluționară, oferă o imagine și o edificare de spirit care transformă deopotrivă de creatori și exemplul din fața lor, în biografie colectivă, în prezentul consonant al patriei, în viitorul ei, indisolubil legat de noțiunile sfinte tuturor de patrie, comunism, partid.

Angajare în sensul cunoașterii și prezentării experiențelor care consolidează contribuții de fond originale, care înseamnă prezența creatorului în mijlocul oamenilor muncii, acolo unde iau ființă întinse și mobilizatoare programe ale dezvoltării, ale afirmării pe mai departe a progresului și civilizației de aici. Angajare în lumina marilor convergențe de ordin material și spiritual, în lumina actualității noastre moral-politice care a reprezentat întotdeauna acel inextricabil fond al unității noastre în jurul partidului, al secretariatului său general, președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Angajarea semnifică pentru creatorii brăileni creșterea răspunderii proprii, a fiecăruia în parte, dublată totdeauna de luciditate, dusă cu cinste pînă la capătul izbînzii, cu autenticitate, la nivelul profunzimii și integralității. O mărturie a modului plener în care ei au înțeles să se implice în spiritul nou, revoluționar, sint desigur și cele patru apariții editoriale care marchează existența de un an și jumătate a cenuclului. Faptul reprezintă o certitudine și la Brăila, ca pretutindeni în România, se gîndește și se creează, se făurește neîncetat acea calitate a muncii și vieții, deziderat al revoluției cotidine și implică în chip hotărîrî spiritul înalt revoluționar. Prin ei și prin întreaga activitate a cenuclului și suplimentului literar **Dunărea**, Brăila apare integrată organic în fondul cultural al epocii înnoitoare pe care o trăim și, de aici, sentimentul distinct al unei adevărate înfloriri la scara întregii națiuni, de aici forța și argumentele ce pun în lumină nu doar sentimentul, ci chiar fapta destinului creator.

Iuliu Câmpeanu

NICOLAE IORGA ȘI „ANALELE BRĂILEI”

Realizarea Marilor Uniri, la 1 Decembrie 1918, a determinat o amplă mișcare culturală, care își propunea să elaboreze o cultură națională unică, prin integrarea într-o impresionantă sinteză, a tuturor valorilor culturale create pe tot cuprinsul țării cu participarea activă a întregii națiuni. Rezultatul a fost înființarea „regionalismului cultural” drept „cea mai fecundă metodă de întărire a culturii naționale” și apariția unor reviste de cultură în provincie, reviste care au inițiat o amplă mișcare culturală locală („Arhivele Olteniei”, „Analele Dobrogei”, „Mîlcovii”, „Analele Banatului”, „Țara Bîrsei”). Intre acestea merita menționată și revista „Analele Brăilei”, care a apărut între anii 1929-1940.

Inițiatorii acestei reviste reclamau ca mentor spiritual al lor pe istoricul Nicolae Iorga, care domina prin personalitatea sa epoca: „generația mea — mărturiseste Gh. T. Marinescu, fondatorul revistei brăilene — a crescut sub influența hotărîtoare a d-lui profesor Iorga... totii cei care am ajuns să ocupăm un loc în viața intelectuală românească datorim această puterilor sufletiste răscolite și întărite pentru toată viața de învățătura marelui profesor” (Gh. T. M., v. nota, „An. Br.”, VI, 1, 1934, p. 3). Este, aceasta, cea mai frumoasă răspălată pentru strădaniile profesorului care, prin conferințele ținute la Brăila între anii 1906-1914, încercase să trezească orașul la viața spirituală, convins fiind că, uneori, este nevoie doar de un îndemn pentru ca renașterea intelectuală „să steargă umilitatea vremurilor trăite fără conștiință, fără dorința de a munci pentru cultură...” (N. Iorga, **Dunărea românească...**, „An. Br.”, VI, 1, 1934, p. 5).

Activitatea culturală de la Brăila l-a interesat, deci, pe N. Iorga, care în

ciuda preocupărilor sale multiple a găsit totuși răgazul să răspundă invitațiilor de a conferența în oraș și de a publica în paginile revistei „Analele Brăilei”. Revista îi datorază nu numai starea de spirit care l-a dat naștere, dar și prețioase îndrumări metodologice, în special în ceea ce privește proiectul de a scrie o istorie a Brăilei. Nu este întâmplător faptul că primul număr al revistei publice, imediat după Șchița de program, articolul lui N. Iorga, „Unde e istoria Brăilei?”, o adevărată prelegere pentru inițierea în studiul istoriei. Istoria, declară Iorga, „este viața noastră a tuturor și în toate privințele”, iar documentul istoric nu este, așa cum crede ignoranțul, un „pergament scortșos” pe care se înseamnă un „eveniment mare”, ci „orice socoteală de negustor, orice însemnare pe un dos de carte, este o revelație de viață”. Pentru Brăila interesează, deci, mai puțin relatările din arhivele veneze, rușesti și turcești cit mai ales adevărurile ce pot fi scoase la iveală prin săpături arheologice sau cercetind prin podurile caselor și bisericilor, prin scrierile vechi, prin sertarele birourilor instituțiilor de stat și particulare: „Istoria Brăilei nu se poate scrie în grabă!... Este necesară mai întâi găsirea, adunarea și clasificarea materialului. Cercetarea poate începe, însă trebuie să se facă încet, gospodărește și complet...” („An. Br.”, I, 2-3, 1929, p. 3-5).

Exemplul practic în această privință îl oferă personal, publicând în 1930, cartea **Cel dintîi an în noua Brăila românească** (comentariu istoric și documente) pe baza documentelor culese din arhiva primăriei orașului, carte pe

Elena-Emilia Lica

Continuare în pag. a 8-a

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC REALIZAT CU CONCURSUL COMITETULUI JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ BRĂILA

Pagini redactate în colaborare cu membrii Cenuclului literar al Unirii scriitorilor „Panait Istrati” din Brăila
Președinte: Fănuș Neagu
Secretar: Lucian Chișu

A existat, desigur, o poezie a dacilor

Se scula în miez de noapte, aprindeau curcubeie, aruncau sapte pumni de fîrînă și sapte pumni de miere soldaților morți.

Cînd ploua cu pietre, mantiile de cristal ale fecioarelor se spărgeau în muntii Orăștiei

A existat, desigur, o poezie a dacilor, așa cum există laserul,

POEZIA DACILOR

bolile endocrine, lirica belgiană și gulerul dantelat al mamei
O scriu odată cu nașterile care le umpleau viața, columna, istoria, o scriu odată cu pămîntul cînd se scufundau ca păsările

Adriana Sitaru

în cer, pentru odihnă

A existat, desigur, o poezie a dacilor,

cioplită în piine, la vremea cînd fosnetul vinului se cununa cu Prințesa-Albină și cu streasina de stuf a pescarului din umbră

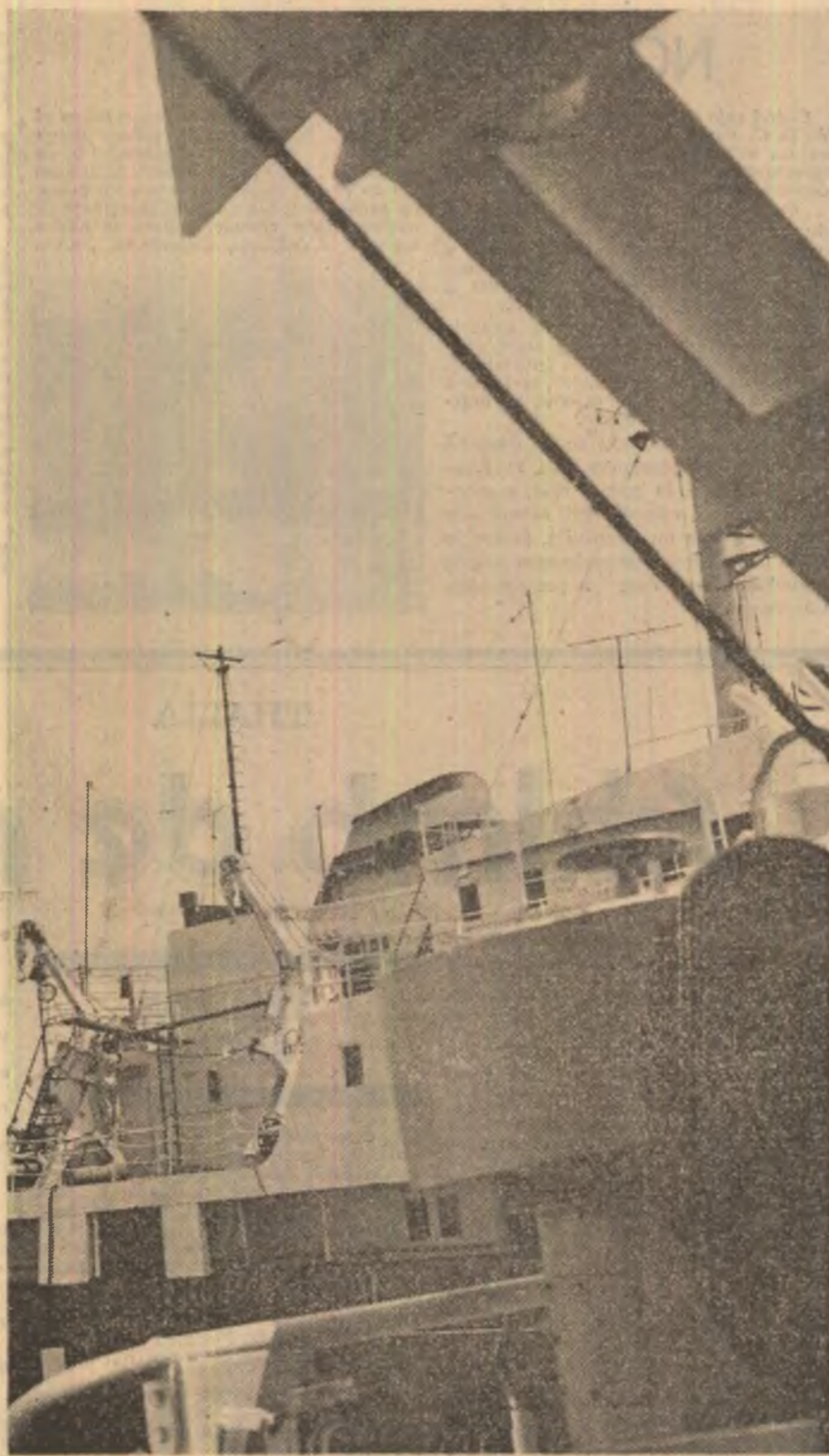
A existat, desigur, o poezie scrisă de Decebal pe malul otrăvit și în adinecul ei...
O știm pe de rost...

PATRIA

Fiecare casă în care se aprinde seara lumina odihnei, fiecare pom care luminează gîndurile, fiecare fîntînă care fură adinecului răcoare și putere, fiecare trudă pentru miine,

fiecare durere uitată în noi imi spune că ești aici lîngă mine luminîndu-mi cu frumusețe menirea.

Ion Mustață

Șantierul naval Brăila

COLOSUL

Dacă vreun cîntăreț al Cîmpilor brăileze, cuprins de vreaia chemării către de-părțări, se va îndrepta spre Baldoines-tii lui Panait Istrati, va zări cu certitudi-ne aproape de bariera orașului o uzi-nă situată într-un spațiu al ordinii și rigo-rii și care trăiește sub semnul nou-lui și al tinereții sale. Această asocia-re industrială, amplasată pe mai multe zeci de hectare, „marea civilizație în-măncască”, așa cum o denumesc un scriitor, este. Întreprinderea de utilaj greu „Progresul”. De o frumusețe netru-cuță ea stăpînește orizontul gîndurilor tuturor brăilenilor. Adîncindu-se și ra-mificîndu-se odată cu scurgerea anilor, întreprinderea a devenit de la un sim-plic atelier de producerea materialelor pentru drumuri și reparat locomotive (1924), colosul de azi care numără patru fabrici cu profile distincte. Însoțite de ze-cile lor de secții productive. Pe drept cu-vînt și cu netărmurită mîndrie, brăilenii o denumesc „Cetatea de seacă a excava-torului românesc”, în care se făurește cea mai diversificată paletă de tipuri de excavatoare din lume. Produsele sale cu faimoasă și prestigioasă emblemă „PROMEX”, elogiată la peste 60 de țir-țuri și expoziții internaționale, își im-pun prezența necontestată și pe șantiere-le patriei. C-un merit aparte, fic-care din cei peste 10.000 de muncitori ai întreprinderii nu uită să-și amintească faptul că unitatea lor a fost distinsă cu ordinul „Steaua Republicii Socialiste România clasa I” și „Ordinul Muncii clasa I”.

În imediata apropiere a uzinei se află

pepiniera ei de cadre „Itecul Industrial Progresul”, stadionul cu o capacitate de 12.000 de locuri, o arenă de box cu 1.500 locuri, cîșe, cantine-restaurant, o circumscripție medicală, inclusiv un sta-tionar cu 20 de paturi. Clubul sportiv „Progresul”, cel mai mare și bine dotat din oraș, noul și modernul cartier „Pro-gresul” cu 1.200 apartamente noi, pe lînga alte mii mai vechi, ca și cele două blocuri cu 530 locuri pentru tineret, ac-estea sînt principalele realizări în do-meniul social-cultural, asigurînd exce-lente condiții de muncă și viață. Dacă stai de vorbă cu fruntașii în trecerii socialiste: Petre Cosma de la secția for-ja, cu maestrul Cornel Cloșcă de la atelierul cilindri, Petre Coman, Alexan-dru Lazăr, Manole Răcarea, Icătuși, Au-rel Milea, aschietor, Marcel Băian, tur-nător, înțelegi că se află într-o compe-tiție cu ei însiși, convinși că prin munca lor asiduă și competentă, construiesc ci-vilizația înnoirii, I.U.G. „Progresul”. Parte integrată din epoca marilor cli-torilor industriale, coeziune spirituală în existență și continuitate brăileană în tradiții de muncă, gînduri și preocu-pări! Avangardă a progresului tehnic, întreprindere unică, una din cele mai reprezentative platforme industriale din țară, la sfîrșitul acestui veac și de mila-niu, își va sărbători cea de a șaptezeci și cincea aniversare de existență docu-mentară, care o va păstra, fără îndoială, în relație directă și omniprezentă cu viitorul.

Ioan Stoeneșcu

SCRISORI DE-ACASĂ

Cherhanale

Cherhanale, redute ale singurătății, dorul m-adeuce la voi ca un cal de

Bun sosii I, moruni spinurați în cirle, pîntece spîntecate, steaguri de carne fluturînd în vînt — așezînde ele vînturii pe apă, dar al minilor în care gerul sapă șanțuri pînă la os.
Bun sosii I, șepci slinoase, șorțuri de gumă și cizme de cauciuc: puțin și butoaie cu știucă la saramură, fum de mahorcă, bărbî netunse, sudoare acrică, alcool, miroas de saramură de raci, sarmuzac, spiriduși tocmii să întărite nările cu policrome arome.
Bun sosii I, cîini cu aripi, pescăruși gata să vă luati în gheare pentru un maț de stavridă.
Cîntă cuțitele pescărești prin burta nisetrului,

Cod securile cu orbire de fulger pe crupa morunilor, sună cutii de alămuri cu icrele negre și-un pierde-vară așteaptă în colț mila pescarului — un cap de păstrugă I
Hei, cit vă iubesc cherhanale, mine de aur ale templului meu; aurore ale omului de pe apă.
Acolo, în semiîntinericul de salină, printre butoaie și budane, un copil iubește fata atamanului și de ciudă că a fost sedusă, steaua se aruncă în fluviu.

Cit vă iubesc, cherhanale, mici porturi, în care o roză a vînturilor măsoară anii, un steag la pupa spune o rugăciune înainte de a pleca pe mare; domeniile aluviului și mării, cuibar al vîntului, cetății ale iubirilor pătîmase, leagăn și mormint al celui ce nu vrea să plece

spre marile arase, al nedezîmîntului, al îndărătnicului mai blind ca un capîl, al săracului și al nepunctuosului, al celui îndrăgostit de stele căzătoare, liman al șarpeilor de apă, al broștei festoase, al lișeții și corcodolului și al angheliei în drumul ei lung din Sargasse,

la Dunăre I
Cit vă iubesc, cherhanale, faruri prealunfoase către care navigă corăbiile mele I
Ca niște aisberguri imi ieșiți în cale, vara, cu marile voastre ghețării; vă deschideți marile colibe de stof și asemenea lui lana mă las înghițit de chitul ce sălășluiește în întunericul din voi.

Într-o zi, știu, voi fi aruncat la un țîrm cu o cherhana, unde un om cu privirea ca marea senină imi va spune: „Bine ai venit, strănule; uite, am fript cinci pești pentru tine; ospătează I”
Acum, stau singur pe mal și aștept să se întoarcă cei de pe mare; privesc în gol.
Vîntul duce un cal de căpăștu și un fanion spune o rugă la pupa, în inserare...
N. Grigore-Mărășanu

«LUCEAFĂRUL» ȘI «DUNĂREA»

Lucaefărul.

fost odată ca n povesti.
A fost ca nici odată
Din rade mari împotresi
O prea frumoasă lăa
Si era una la parinti
Si mândra n toate cele,
Cum e Fecioara între sînti
Si lăna între stele

14 FEBRUARIE 1987

E iarnă la Brăila...

E iarnă la Brăila și peste oraș a încerenit suflarea Dunării. Dinspre Bărăgan crîvîtul vînturii păsările cerului care nu-și mai găsesc cuiburile. Brazda și-a aflat de mult culcuș de iarnă lungă și visează în tîmbă curcubeie. Numai rodul pămîntului după care am umblat în noaptea de An nou n-are somn adunînd ultimele inchipiri. Alături, griul nou, înfrățit în cea mai ascunsă taină a pămîntului mingie în vis vrăbiile dolofane din spice.
E vremea sezătorilor și pe la case de gospodari, cînd noaptea se furiează pe uliți albe, în sfîrșitul

fuselor se deșteaptă amintiri despre alte Chiraline, despre Terente și bălți neumbate. Se mîncău floricele de porumb alb și se bea vin; mai avem, dar o spunem din vîntul buzelor ca să ne ajungă pînă spre Florii. Oamenii se omeneșc și tot se mîncău; unde-o fi văzut un om de-al nostru o crecătorie de ghiocci? Oricum, dinspre Măcin ni se strecoacă în suflet un pui de vînt prevestitor. Ca miine o să fie primăvară!

Vasile Ruscus

Un „alt“ Istrati? IMPLACABILA BIOGRAFIE

In recenta sa carte Mircea Iorgulescu pornește la drum fixându-și de la bun început un program ambicios în care „lipsa de prejudecăți“ în studiul vieții și opereii autorului „Chirlei Chiralina“ joacă un rol important. Chiar din primele pagini observăm opinii tranșante, ce nu vor să lase nici o urmă de echivoc interpretării sale. Autorul își propune „clarificarea“ unor atitudini istratiene care au făcut multă viață la vremea lor dar, în același timp, și o nouă analiză a „principiilor“ ce stau la baza operei.

„Volumul „Spre alt Istrati“ este primul dintr-o serie; cel de față pune reperele biografiei până în 1916, iar celelalte se vor ocupa de restul vieții lui Istrati (1916-1935), cit și de analiza operei. Criticul demontază cu acuratețe fiecare piesă a „mecanismului“ pe care-l studiază, analizând-o pe toate părțile văzute sau nevăzute. „Elucidarea“ biografiei istratiene în astfel proporții eventuale. Este stabilită corect, mai întâi, data nasterii copilului Gherasim Istrate (Panait Istrati fiind un pseudonim): 10 august 1884 „într-o vineri, dimineața la ora 7“. Cer-

celareea directă a actului de naștere a fost făcută la noi mai demult de către braileanul N. Mocoiu (cit. în „Haiducilor“ și declara într-o anchetă a ziarului „Rampa“. În 1925, că a debutat în primăvara lui 1908, cu un articol îndreptat împotriva lui Nicolae Iorga, „dacă nu mă-nsei“ spune scriitorul — și articolul se numea „Un om cu seaua la cap“. Dar, observă Mircea Iorgulescu, acest titlu nu există nici înainte și nici după 1908 în publicistica sa. Referința se face asadar la „Satirile noastre politice și votul universal“ (1907) care îl are ca titlu și pe marele Iorga, iar ideea finală („Zilele trecute... un mare naționalist...“) cu seaua la cap... etc.) pare a sustine ipoteza că Panait Istrati se referise la acesta în interviu. (pp. 85-86). În ziarul „România Muncitoare“ nr. 4, din 23-30 martie 1908, există însă un articol intitulat „Ispravă D-lui Iorga“, nesemnat și care după tonul excesiv pamfletar și plin de virulență este al lui Istrati, cu siguranță. La acesta se face referință în interviu din „Rampai“ și în „Satirile...“ sau „Deznăscuții contemporani“ confirmându-se faptul că scriitorul a confundat două pagini publicistice cu un conținut asemănător, ripărate la distanță în aceeași direcție și data despartirii de prietenul său Mihail: primăvara lui 1908. Existenta sa... „cvasi-legendară“ se dovedește în modul acesta mai reală decât ne-am închipui!

De aceea acest „Wanderer“, cum îl numea Romain Rolland, nu poate fi înțeles doar din interiorul literaturii pe care a scris-o, ci și din spațiul real al biografiei sale. Se recunoaște odată cu el însuși că din „Trecut și viitor“ este chiar litera sa în întreaga literatură prin imaginea și paradox. Actul critic este însă chemat să decanteze, prin sublimare, „roca“ biografiei de diamant creatiei. Referindu-se la o pagină autobiografică, Mircea Iorgulescu comentază: „Un surplus, un exces, dar totodată și o absență (căci îl lipsește extraordinarul), prea omnescul, desemnează deopotrivă un spațiu și o atitudine, o materie anumită și totodată de multe ori viața sa de ce nu publicistica lui Istrati e intr-adevăr apropiată de acesta din urmă, literatura, paginile „autobiografice“, mărturisirile, au exclusiv atribute legate mai mult sau mai puțin de artă și nu de „viu“ (Dar oare Jean Jacques Rousseau scria „Confesiunile“ nu „s-a ascuns mai mult decât „s-a dezvăluit“ lectorului?).

„L'homme qui n'adere à rien“ — cum i-a plăcut să-și spună într-o clipă de amărăciune, și-a trăit din plin viața de meandre, deloc întâmplătoare, dar ca scriitor și-a amanetat existența în opera dină, ca nimeni altul, impresia „trăitului“ exclusiv.

„Adeptul fervent al acestui „vie vécue“ care a fost Istrati nu putea să nu-și încurce peste timp biografii, făcându-și crează fie în simulanțeitatea chipu-

rilor sale temporale, fie în „unicitatea“ singulară a unui prototip.

Un „alt“ Istrati pare imposibil; Mircea Iorgulescu creează un personaj literar „plauzibil“, dar greu de susținut cu argumente biografice.

Dinu Păulea

Mircea Iorgulescu: „Spre alt Istrati“, Editura „Minerva“, București, 1986.

Conacul „Panait Istrati“ la o întâlnire cu micii cititori: Fănuș Neagu în dialog cu copiii.

NOSTALGIA TREGERII

Citind cele două proze sturte semnate de D. C. Munteanu, te lăși ușor convins că nu există fenomen literar pur, iar interferența dintre speciile literare înțețeașă a mai fi simplă constatare.

Crișna lui Bormandur (onomastica și toponimia sînt nefirești pentru această „statistici“ în cele strămoșesti!), ca altăvina „fărăria lui locan“, adună pe cei ce vor să discute în fața unui pahar cu țuică. Aici, (ca altădată Moromete în memorabilele adunări cărora le dădea vigoare și culoare), Chioveanu, „client

Prima dintre ele, un fel de expozițiune lirică, construieste metafora speranței, Marele Duh Bun, „monument nevăzut de om necunoscut“, ce-l apară de jerturi și fală de care ei se deffinesc ca oameni ai Dunării.

Cealaltă, într-un text ce se deapănă lent, detaliază tensiunea unui inverșnări, care este, în primul rînd, a autorului, apoi a colectivității sătești din Penigro (de ce nu Gropeni?), prinse în febra unei adunări generale care anunță schimbarea nu doar a președintelui Chioveanu.

Gheorghe Calotă

Caseta cu talent

Cînd l-am cunoscut, într-o seară, pe Vasile Datcu, derulindu-și spectaculos, cu vorbe lunecate ca pe-o gheață licioasă, impresiile dintr-un periplu european, mi-am zis că băiatul acesta, care seamănă aproape ca două picături de apă cu Julio Iglesias, ar trebui să inocuiască banda de magnetofon cumpărată din Bordeaux cu una curată de la supermarketul „Dunărea“ și s-o împănă cu două vestite pe care le dă de-a berbeleacul, lasîndu-te cu ochii dilatați. O prejudecată îmi spunea că un om care gălește minunat scrie anapoda. Dar iată, desul de tirziu constat că un sir de gînduri se poate topi la fel de frumos nu numai în vorbe ci și pe hîrtie, fără să se inee la malul primei picături de cerneală. M-am înșelat, bine-mi pare. Pentru că între coperțile unei cărți, chiar inghesuit la un loc cu alți 33 de confrăți, Vasile Datcu, mă contrazice cu argumente, insistă în invenția cu fracul croit dintr-o stofă literară naturală.

Nu-i comod să debutezi într-o companie altă de numeroasă („Debut '86 — culesere de proză scurtă a tinerilor scriitori“, Editura Cartea Românească, 1986), cu prezentări semnate de literați care au cărți de vizită imprimare la tipar înalt, dar faptul că Vasile Datcu are un „nas“ numit Fănuș Neagu îl creează din start sansa de a fi cînt. O pagină două, autorul merge copăcel — agătîndu-se de reportaj — apoi din ce în ce mai ferm. În pagina a treia deja aleargă dezinvolt pentru ca după vreo coală editorială să devină competitiv cu alți confrăți — cu acțe în regulă de scriitori consacrați. Vasile Datcu ne propune nostalgii levantine, istorie adunată și ascunsă între ziduri, „zvorniri de gudron“, noroc pus la dospit de ursitoare, „hăul primor al nimenicului“ — un festin literar pentru care îl învidiez frumos. Și înțeleg că toate acestea nu ar fi fost îndeajuns de convingătoare, Vasile Datcu nu urcă într-un tramvai care aleargă bezmetic, ca un carusel derubînd emoliile unui oraș peșteră de cromozomi vasați plin de agraș cum numai Brăila putea fi acum vreo patru, cinci decenii. În sfîrșit, ajuns în talmaciu tirgului, autorul găsește o casetă a unui căpitan de pe o corabie cu nume de alint („Kara Deniz“). Casetă, aflăm, este decorațiivă și are o vîrstă respectabilă, urmînd ca peste cîteva săptămîni să implinască 200 de ani. Ceea ce nu spune V.D., ci ne lasă nouă bucuria s-o facem, este că această „casetă“ este doloara de talent.

Cornelion Irim

Un poet al bugeacurilor

Construindu-și prin tehnici autodidactice o cultură convenabilă, descoperindu-și de timpuriu harul poetic, Alfred Basrab Tiberanu (n. 1909) debutoază în presa vremii la vîrsta de douăzeci și trei de ani și ajunge să colaboreze la publicații prestigioase, cum ar fi spre exemplu „Convorbiri Literare“. Primul volum îl apare în anul 1937, în revista în special sonete, bîne mesteșugite, remarcabile chiar unele dintre ele, la Tipografia Școlii de Arte și Meserii din Bolgrad și intitulându-se „Caravana roborilor“. La citirea acestor poezii, în primul volum îl apare în anul 1937, în revista în special sonete, bîne mesteșugite, remarcabile chiar unele dintre ele, la Tipografia Școlii de Arte și Meserii din Bolgrad și intitulându-se „Caravana roborilor“. La citirea acestor poezii, în primul volum îl apare în anul 1937, în revista în special sonete, bîne mesteșugite, remarcabile chiar unele dintre ele, la Tipografia Școlii de Arte și Meserii din Bolgrad și intitulându-se „Caravana roborilor“.

De îndată ce intră pe o structură canonică, poetul este cu totul altul: un bun mesteșugar și un abil minutor de metaforă. Discrepanța izbitoră între cele două ipoteze nu poate fi explicată decât fie prin ipoteza că Alfred Basrab Tiberanu nu și-a asimilat pînă în profunzime lecția poeziei moderne, fie prin presupunerea că poeziile în vers au fost scrise spre bătrînețe, fiind deci rezultatul unei comuniste lirice aproape epuizate.

În cele mai bune poezii ale sale, poetul brăilean este prin excelență un pastelist cu ochii atenți și sufletul în rezonanță cu peisajul. Temele predilecte ale pasteurilor sînt așea și stările de tranziție (înserarea, amurgul, toamna). În tratarea motivului stăruie sînt introduse cîteva simboluri cu virtuți sugestive, dintre care cele mai prezente sînt pe „negara“ și „salcîmii“. Intențiile fără să fie, în pragănele țării sînt evocate inspirat de poet, creionîndu-se tusele unei mitologii specifice în care își dau mina atît particularitățile spațiale cît și cele temporale.

Valentin Popa

THALIA Schimb de roluri

Pe vremuri, e mult de atunci — nu precizez anii pentru că, din cochetărie, nu vreau să mi se afle vîrsta — aveam în liceu un coleg pe nume Costinu Gheorghe. (Insista să i se spună Geo, i se părea că Gheorghe, Georgia, Gică sunau prea autohton). Era „artistul“ clasei și al școlii. În recreații se cocoța pe podiumul catedrei și de acolo ne recita versuri sau îi imita pe marii actori ai vremii, Constantin Nothara, Aristide Demetriade, Iancu Brezeanu, în ultimele lor creații. La serbări era dessemnînd nepilip, declama cu voce sonoră, gesturi largi, mimică adecvată și mai cu seamă cu mult înfoc versuri din poezii noi, clasice. Bucățile de rezistență a se „Regina otrogotilor“ de Cosbuc și „Dormi în pace“ de Vlahuță. Îl ascultam fascinat. În fiecare trimestru învîța și recita o nouă poezie; astfel zecile la limba română era asigurată chiar dacă o mai încurca la teze ori la extemporale. Recita frumos, era îndeajuns.

— Ce examen? — Cum „ce examen“? La Conservator, la actorie.

— Bravo! Va să zică pînă la urmă l-ai convins pe tăică-tău.

— Destul! Alteceva? — „Boul și vițelul“ de Grigore Alexandrescu.

Valentin Gustav

— Incepuse toamna, dragă. Soarele, grăbit pe luni.

— Si pe dealturi, cobora mereu spre tara celor morți.

Valentin Gustav

GEORGE VIRGIL STOENESCU

Pe riul unui semn...
Cînd spiritul atinge un prag neobosit
Și se destramă timpul pe negura în ropot
Se-primd iar ochii tăii pe cerul regăsit
Și sus nu mai trec păsări ci gîndurile-n hohot

Atita doar

O tu, iubito, asprul meu balans
Toctim pe stele și albit în zar
În mîngiere muzicală dar
O tu, iubito, asprul meu balans.

18 octombrie 1983

MIH. LUPAȘCU

Tristețe

M-au lovit tristețile sulfunii,
O vocală și-a aprins conturul,
Simt că vor să delireze crinii
Și mă cheamă în adinc azurul.

Trec, lebăda în val, cu frigul,
Greierul adoarme în chitară,
Nu mai am putere ca să strigul
Și tristețea-ncepe să mă doară.

AUREL M. BURICEA

Asimetrie

nu mai am putere să plîng
lacrima mai tare decît
un munte de sare
cînd ploaia infige colții albi
în cristalele ca niște piramide
ale pustului alb

cartea deschisă pe masa de brad
cu literele aproape șterse de degetele
doar cîteva pagini amintesc de
copilarie

un fulger zdrențuros a spinzurat
de copaci
căpățîne de miei albi
cu dinții strepezîți de lună
deasupra coala robilor filiiie
de aripi
și turla primăriei a ruginit de așteptare
speranța cu izvarele la briu fuge
prin pădurea de salcîmi
în zori auz cum fumegă
ruinele tinereții mele

...litera alba și litere negre
din povestea vieții tale
se fac fluturi exotici
aducînd apă în brazdele grădinii
frumoasă lună mai, coborâ-ți timpul
slobozeste privityhoeteora

cit de mult te-am iubit dulce msa
și cit de ieftin te-am vindut într-o vară
cit de mult te-am iubit și cui
atunci cînd se-ntrupe lumina unui soare
și ofară nîngene neștiri troienînd
drumul memoriei amintirile care vin
dinspre copilarie și picioarele desculțe
singerînd pe drumuri fără pârîni...

Mihnire

Această mină care scrie
poeme de dragoste pentru femei
care nu m-au iubit
n-a învățat nimic de la viața mea
și continuă cu nerușinare să mintă
mingind cu adarare inocența nisori
buzele calde ale negației buzele
fragede
ale unui poem furat unui timp nepermis
ei chiar așa vei afirma chiar miine
tîind cu foarfece realității un vers
frumos
și te vei întreba ce fel de femeie a iubit
această mașină de programat metafor
abstracte

cit de mult te-am iubit dulce msa
și cit de ieftin te-am vindut într-o vară
cit de mult te-am iubit și cui
atunci cînd se-ntrupe lumina unui soare
și ofară nîngene neștiri troienînd
drumul memoriei amintirile care vin
dinspre copilarie și picioarele desculțe
singerînd pe drumuri fără pârîni...

cit de mult te-am iubit dulce msa
și cit de ieftin te-am vindut într-o vară
cit de mult te-am iubit și cui
atunci cînd se-ntrupe lumina unui soare
și ofară nîngene neștiri troienînd
drumul memoriei amintirile care vin
dinspre copilarie și picioarele desculțe
singerînd pe drumuri fără pârîni...

cit de mult te-am iubit dulce msa
și cit de ieftin te-am vindut într-o vară
cit de mult te-am iubit și cui
atunci cînd se-ntrupe lumina unui soare
și ofară nîngene neștiri troienînd
drumul memoriei amintirile care vin
dinspre copilarie și picioarele desculțe
singerînd pe drumuri fără pârîni...

cit de mult te-am iubit dulce msa
și cit de ieftin te-am vindut într-o vară
cit de mult te-am iubit și cui
atunci cînd se-ntrupe lumina unui soare
și ofară nîngene neștiri troienînd
drumul memoriei amintirile care vin
dinspre copilarie și picioarele desculțe
singerînd pe drumuri fără pârîni...

cit de mult te-am iubit dulce msa
și cit de ieftin te-am vindut într-o vară
cit de mult te-am iubit și cui
atunci cînd se-ntrupe lumina unui soare
și ofară nîngene neștiri troienînd
drumul memoriei amintirile care vin
dinspre copilarie și picioarele desculțe
singerînd pe drumuri fără pârîni...

ADRIANA SITARU

Tablou cu păr răsfirat

Părul tău răsfirat ca o aprență
de zeu orb
se vinde la licitație pe sume mari
foarte mari.
Pictorițele au făcut cheta ca să-ți
poată săruta
și parfuma...

Mai lasă-mă încă o dată, iubite,
să-ți împletesc
ca pe un coș de răchită indiană,
Mai lasă-mă să-ți-l măsor în metru antic
în amintirea răposatului Homer
și a răposatului Iminescu.
Mai lasă-mă să mă îngrop în el,
să plantez printre lanurile blonde
faunii poezii și păsăii fauni
învădînd limba tristă a lui Debussy,
acele cuvinte pe care norii le gravează
pe avioanele supersonice
ale timpului venisun.

Mai lasă-mă să plîng răsfirat
ca o aprență de zeu orb.
Mai lasă-mă...

Rugă

Somnul meu descult
Somnul meu de apă
Fluturii se sparg
Prăvăliți în groapă
Adu-înapoi
Să-i respir din nou
Să le nasc sîmila
Unui trist ecou.
Să-mi pătrundă tandri
Pe la subțorii
Și să uit că-n mine
Clătesc nișori.
Somnul meu descult
Calca mai ușor
Să aud vitralii
Hohotînd de dor.
Somnul meu de apă
Adu-mi înapoi
Fluturii tunțați
În tipare noi.
Să voi ști să cînt
Să voi ști să tac
Ca un zbor de fildeș
Cu parfum de mac.

Paharnicii albi

Pe inserate, domnul meu
Umpleam paharele cu ger
Umpleam cuvintele cu ingeri
Și cu spectacole de ieri.
Voiai să taci și să cioplești
Adolescenți îndrăgostiți
Paharnicii albi fierbînd în vin
Ca vrăjitorii osîndiți.
Destăinuirea innopita
și ne-apăsa cu sfiiciune
Găneți cu iarba no creșteau
În glezne de sălbăticiune
Pîndeau cîșmeaua cu madone
Îngălbenite și-nghetate
Să le culcăm pe pat de iarba
Să le visăm injunghiate.

Plîngeai cu ele în pahare
Plîngeai cu ele-n somnul meu
Și iarba îmi creștea în suflet
Ca dhalul altui tainic zeu.

Tablouri de Ion Găț

PIAȚĂ CU FLUTURI

ANDRA CĂPITĂNEANU ȘERBAN

Aici, după colțul din capătul străzii, erau Galeriele de Artă. Grăbești pasul la gîndul că s-ar putea ca după colțul acela să găsești altceva, un magazin de pâlării, de plidă, sau o patiserie... Treci printre localnici scrutîndu-le fața, mersul; între toți trecătorii aceștia ar putea fi un cunoscut, cineva care să te recunoască și să te întrebă... Vechiul oras, cu acclasi aer provincial, cu lipovenii bărbosi care vin simbată și duminica în oras după provizii, restul săptămînii stînd silaștri în bălți, plîind printre trestii în loturile vechi, putrede, scriștînd din toate închieturilele chiar vitrinele magazinelor - sint aceleași, rochia de seară cu patele pare să fie aceeași de acum doisprezece ani.

„Totul este incremenit, timpul nu s-a mișcat aici, undeva zace iubirea mea adolescentină, cristalină. Poate după colțul acela unde erau Galeriele de Artă, printre amuletele de lut ars, printre materialele vopsite „plastice”, printre peisajele și naturile moarte într-un colț anonim, prăfuită, iubirea mea neîmplinită”.

„Aici, acolo teapănă, intimidată de lumea peștiră dar omogenă, toți străinii aceia privind cu ochi crîite acuarlele - le tale încă umede, peisajele monocrome, delți și dealurile orasului, toate planînd singurătătea ta. A intrat distral, împingînd ușa de sticlă cu mina înnănușată, iar tu ai gîndit că ai fi fericită să ai un iubit care poartă, toamna, mînuși și fular de mătase, mînuși și fular de mătase. Treci printre oamenii orasului anonim, chiar vitrinele magazinelor - sint aceleași, rochia de seară cu patele pare să fie aceeași de acum doisprezece ani.”

„Aici, acolo teapănă, intimidată de lumea peștiră dar omogenă, toți străinii aceia privind cu ochi crîite acuarlele - le tale încă umede, peisajele monocrome, delți și dealurile orasului, toate planînd singurătătea ta. A intrat distral, împingînd ușa de sticlă cu mina înnănușată, iar tu ai gîndit că ai fi fericită să ai un iubit care poartă, toamna, mînuși și fular de mătase, mînuși și fular de mătase. Treci printre oamenii orasului anonim, chiar vitrinele magazinelor - sint aceleași, rochia de seară cu patele pare să fie aceeași de acum doisprezece ani.”

„Aici, acolo teapănă, intimidată de lumea peștiră dar omogenă, toți străinii aceia privind cu ochi crîite acuarlele - le tale încă umede, peisajele monocrome, delți și dealurile orasului, toate planînd singurătătea ta. A intrat distral, împingînd ușa de sticlă cu mina înnănușată, iar tu ai gîndit că ai fi fericită să ai un iubit care poartă, toamna, mînuși și fular de mătase, mînuși și fular de mătase. Treci printre oamenii orasului anonim, chiar vitrinele magazinelor - sint aceleași, rochia de seară cu patele pare să fie aceeași de acum doisprezece ani.”

SALBĂTICIUNI

MIRCEA CAVADIA

Sfîrșitul lui februarie fusese ca în jumătatea primăverii. Se răscolise odată toată Balta sub un soare nesănătos ieșit pe neașteptate și scoafele fătate pe grinduri se azează singure la mustașa sălelelor și luau pîndă la arat. Bureții mari se iveau atînați de trunchiuri, totul se răzvrătise împotriva frigului, nu mai avea răbdare. Se umpluse Balta de scule pescărești, miroasea alfel.

Atunci trecu Gheorghe. Dunărea în Insula Mică și adună scoafele fătate și să le arate adăposturile pînă o veni apa și o inundă. Clin, calul lui, alături, înfiorat, răsuflet liber, iar cînele Dorlan, înălțat, aștepta doar semnul să întinătăie porcii. Așa îl creștuse Gheorghe și pentru asta îl dădea de mîncare, în rest era lenes, hoț de găini și de porumb. Pe Baltă lua însă imediat urma și în el se răscolea atunci cine știe ce răutate de dușman pentru că, încolind scoafa, o apucase odată de vîna de la pector și-o răsturna ca pe-o nimica și-o ținea așa pînă era gonit.

Gheorghe, călare, hătîlta, fluierînd scurt, adunaseră cinci scoafe și ele, cu puzderia de purcei, toropite, se învîrtau cu încașurite. Mai rămăsese una, se vedea spre colțul pădurii și spre acolo se îndreptau pe tăcute să n-o sperie.

Intrară în primul copac și atunci, fără veste, Clin, uitînd parcă totul, fornă și sări într-o parte cu picioarele în vînt. Luat pe neașteptate, Gheorghe se răsturnă peste o cătină vie ce se tot frămînta sub el. Intelese că dăduse peste o scoafă de mistret fătată, care stătuse ca moartă între crengi. Se răsuci și-și trase cuțitul. Peste el sări însă Clin, lovînd orbete, înspăimîntat. Dorlan se aruncă și el, dar scoafa îl lovi în plin și cînele zbură ca o cioașă și rămase lat, insingerat, dîrînd și schelăind.

„Scoafa, cu ochii roșii, tot mai turbată, se îndepărtase de tufă, dar Clin, bezmetic, nu mai știa de nimic. Degeaba suiera Gheorghe și-l striga pe limba lui, calul tăbărise pe el cu picioarele din spate și-l fugărea nelăsîndu-l să se ridice. Îi simți copita plezîndu-i genunchiul și osul sursă ca o piatră. Dunărea și ciuda îl orbîră. Singele îl inundă prin crăpăturile pielii și-i mulie piciorul. Nu înțelegea!

Cînd i se aruncă scoafa în piept abia reuși să se întoarcă pe o parte, dar tot simți colții zdrențuindu-i pulpa. Frica îi dădu însă puterile lui din totdeauna

mea, de prezența mea fizică. „Nu este o expoziție cu vizitare”. Apoi, alertată de gîndul că va pleca, va împinge ușa de sticlă cu blestematele acelea de mînuși pe miini, că va ieși în stradă, pierzîndu-se, dizolvîndu-se în orașul străin, în toamna ruginită de pe malul fluviului, ai adăugat: „Dacă va place, vi-i dăruiesc cînd voi închide expoziția!”.

„Doar cîteva pași, încă puțin și voi ajunge. După colț erau Galeriele de Artă, locul unde m-am logodit cu fluturile. Spațiul vast, închis cu pereli de sticlă unde am stat incremenită printre tablourile mele, privind trecătorii, viața de dincolo de mine, de dincolo de tăcere, sala cu gresie roșie pe care au răsunit pașii lui, depărîndu-se, rîpîndu-se de lângă mine, tîind cu ei în stradă, în viața orașului străin, înabordabil și străin mie, lumina peisajului verde și „Piața cu fluturi”. Chircîndu-mă, condensîndu-mă în sufletul gol, am scîncit în mine, invinsă: Piața cu fluturi însăamnă îndrăgostirea adolescentină, iubirea niciodată împlinită, efermerul planînd în spațiul realității, al materiei concentrate, pietrificate!”.

Ajuns afară, în afara spațiului tău de culori, de acuarle încă umede, și-a ridicat gulerul, vîntul i-a fluturat pe umeri fularul de mătase albă, ca două aripi de flutur și miinile înnănușate au prins aripile, le-au frînt, le-au închis între reverele pardesului. Piața cu dale de gresie a rămas pustie, imprîmîntată de nostalgia zborului de fluturi albi.

Ai ajuns. Dacă întorci capul, în dreapta, vei vedea dacă acolo mai sint Galeriele de Artă. Sovăi o clipă, doar o clipă, apoi păsăști mai departe spre fațada umedă de boare, fluviului și privesti neașteptate trecătorii grăbiți, necunoscuți, care în fiecare seară asistă inconștienți moartea fluturilor sortii să trăiască o singură zi, cit o îndrăgostire.

zăpadă și îngheț. Într-o dimineață, bunică-său înghetă caii la sanie și ne-scăpînd de ochii lui îl luase spre bălțile tun, la copii, să încerce setele. Și aproape toată ziua bătrînul spîrșese și aruncase plase pe sub ghețu cu bălăuca și adună la urmă vreo trei brațe de știuc.

Apoi făcură cale întoarsă și el, Gheorghe, ghemuit în cojoc, cu gura apă la gîndul lerele crude cu sare, întîines gros pe pîine, privea întînsura picioasă și nu mai știa unde se află. Era ca într-o poveste... și l se părea că zîne...

Tresări însă din vraja lui dîntrodată. Bătrînul, ridicat în picioare, cu miinile goale în hături, ținea strîns caii. Dîntro-île parte, înfundîndu-se în zăpadă pînă la grumaze, zîne venînd lupii. Erau trei, lungi, întăritați. Căli bătura lute pîria răsucîndu-și gîturile.

Gheorghe se înfricoșă, erau de-acum aproape, clămpîndu-și fălcile ude și gonînd obile spre burțile canlor.

Bătrînul îi spînzură însă în zăbale și-și dezveli cu o mișcare grabită mijlocul. Trase de-acolo briul lui lung, de lină roșie, îl adună într-un ghem și îl legă cu un capăt de sfoară. „Îl aruncă apoi în urma sonetei și dădui-bice. Sania se zmută în tălpițe și se aruncă înainte ducînd în urma ei momeala aceea mișcătoare, care umplu dîntro-odată albul zăpezii.

Atunci văzu Gheorghe o minune la care nu s-ar fi gîndit niciodată. Lupii se aruncară pe briul cocoiș, care le tot zburta pe la nas și, țîind de pradă lor adevărată, prînsară a se juca cu ghemul ca niște pisici mari. Și așa îi trasă pînă în sat. Apoi s-au afumat toți copiii cu părul lor...

MEȘTERUL

CALOIANUL

Numai trupurile noastre stilpi
Numai noi, rugă și zei;
Ochii mei
Ochii tăi
Silabe săpate ca o rană;
Numai noi
Mehirie
Pentru adorarea
Edenicei insule;
Caloian de salcie
Caloian de carne
Caloian de prundiș,
Femeie de purpură,
Femeie de adevăr,
Metaforă care vede lumina
Din propria lumină.

mea, de prezența mea fizică. „Nu este o expoziție cu vizitare”. Apoi, alertată de gîndul că va pleca, va împinge ușa de sticlă cu blestematele acelea de mînuși pe miini, că va ieși în stradă, pierzîndu-se, dizolvîndu-se în orașul străin, în toamna ruginită de pe malul fluviului, ai adăugat: „Dacă va place, vi-i dăruiesc cînd voi închide expoziția!”.

„Doar cîteva pași, încă puțin și voi ajunge. După colț erau Galeriele de Artă, locul unde m-am logodit cu fluturile. Spațiul vast, închis cu pereli de sticlă unde am stat incremenită printre tablourile mele, privind trecătorii, viața de dincolo de mine, de dincolo de tăcere, sala cu gresie roșie pe care au răsunit pașii lui, depărîndu-se, rîpîndu-se de lângă mine, tîind cu ei în stradă, în viața orașului străin, înabordabil și străin mie, lumina peisajului verde și „Piața cu fluturi”. Chircîndu-mă, condensîndu-mă în sufletul gol, am scîncit în mine, invinsă: Piața cu fluturi însăamnă îndrăgostirea adolescentină, iubirea niciodată împlinită, efermerul planînd în spațiul realității, al materiei concentrate, pietrificate!”.

Ajuns afară, în afara spațiului tău de culori, de acuarle încă umede, și-a ridicat gulerul, vîntul i-a fluturat pe umeri fularul de mătase albă, ca două aripi de flutur și miinile înnănușate au prins aripile, le-au frînt, le-au închis între reverele pardesului. Piața cu dale de gresie a rămas pustie, imprîmîntată de nostalgia zborului de fluturi albi.

Ai ajuns. Dacă întorci capul, în dreapta, vei vedea dacă acolo mai sint Galeriele de Artă. Sovăi o clipă, doar o clipă, apoi păsăști mai departe spre fațada umedă de boare, fluviului și privesti neașteptate trecătorii grăbiți, necunoscuți, care în fiecare seară asistă inconștienți moartea fluturilor sortii să trăiască o singură zi, cit o îndrăgostire.

zăpadă și îngheț. Într-o dimineață, bunică-său înghetă caii la sanie și ne-scăpînd de ochii lui îl luase spre bălțile tun, la copii, să încerce setele. Și aproape toată ziua bătrînul spîrșese și aruncase plase pe sub ghețu cu bălăuca și adună la urmă vreo trei brațe de știuc.

Apoi făcură cale întoarsă și el, Gheorghe, ghemuit în cojoc, cu gura apă la gîndul lerele crude cu sare, întîines gros pe pîine, privea întînsura picioasă și nu mai știa unde se află. Era ca într-o poveste... și l se părea că zîne...

Tresări însă din vraja lui dîntrodată. Bătrînul, ridicat în picioare, cu miinile goale în hături, ținea strîns caii. Dîntro-île parte, înfundîndu-se în zăpadă pînă la grumaze, zîne venînd lupii. Erau trei, lungi, întăritați. Căli bătura lute pîria răsucîndu-și gîturile.

Gheorghe se înfricoșă, erau de-acum aproape, clămpîndu-și fălcile ude și gonînd obile spre burțile canlor.

Bătrînul îi spînzură însă în zăbale și-și dezveli cu o mișcare grabită mijlocul. Trase de-acolo briul lui lung, de lină roșie, îl adună într-un ghem și îl legă cu un capăt de sfoară. „Îl aruncă apoi în urma sonetei și dădui-bice. Sania se zmută în tălpițe și se aruncă înainte ducînd în urma ei momeala aceea mișcătoare, care umplu dîntro-odată albul zăpezii.

Atunci văzu Gheorghe o minune la care nu s-ar fi gîndit niciodată. Lupii se aruncară pe briul cocoiș, care le tot zburta pe la nas și, țîind de pradă lor adevărată, prînsară a se juca cu ghemul ca niște pisici mari. Și așa îi trasă pînă în sat. Apoi s-au afumat toți copiii cu părul lor...

mea, de prezența mea fizică. „Nu este o expoziție cu vizitare”. Apoi, alertată de gîndul că va pleca, va împinge ușa de sticlă cu blestematele acelea de mînuși pe miini, că va ieși în stradă, pierzîndu-se, dizolvîndu-se în orașul străin, în toamna ruginită de pe malul fluviului, ai adăugat: „Dacă va place, vi-i dăruiesc cînd voi închide expoziția!”.

„Doar cîteva pași, încă puțin și voi ajunge. După colț erau Galeriele de Artă, locul unde m-am logodit cu fluturile. Spațiul vast, închis cu pereli de sticlă unde am stat incremenită printre tablourile mele, privind trecătorii, viața de dincolo de mine, de dincolo de tăcere, sala cu gresie roșie pe care au răsunit pașii lui, depărîndu-se, rîpîndu-se de lângă mine, tîind cu ei în stradă, în viața orașului străin, înabordabil și străin mie, lumina peisajului verde și „Piața cu fluturi”. Chircîndu-mă, condensîndu-mă în sufletul gol, am scîncit în mine, invinsă: Piața cu fluturi însăamnă îndrăgostirea adolescentină, iubirea niciodată împlinită, efermerul planînd în spațiul realității, al materiei concentrate, pietrificate!”.

Ajuns afară, în afara spațiului tău de culori, de acuarle încă umede, și-a ridicat gulerul, vîntul i-a fluturat pe umeri fularul de mătase albă, ca două aripi de flutur și miinile înnănușate au prins aripile, le-au frînt, le-au închis între reverele pardesului. Piața cu dale de gresie a rămas pustie, imprîmîntată de nostalgia zborului de fluturi albi.

Ai ajuns. Dacă întorci capul, în dreapta, vei vedea dacă acolo mai sint Galeriele de Artă. Sovăi o clipă, doar o clipă, apoi păsăști mai departe spre fațada umedă de boare, fluviului și privesti neașteptate trecătorii grăbiți, necunoscuți, care în fiecare seară asistă inconștienți moartea fluturilor sortii să trăiască o singură zi, cit o îndrăgostire.

zăpadă și îngheț. Într-o dimineață, bunică-său înghetă caii la sanie și ne-scăpînd de ochii lui îl luase spre bălțile tun, la copii, să încerce setele. Și aproape toată ziua bătrînul spîrșese și aruncase plase pe sub ghețu cu bălăuca și adună la urmă vreo trei brațe de știuc.

Apoi făcură cale întoarsă și el, Gheorghe, ghemuit în cojoc, cu gura apă la gîndul lerele crude cu sare, întîines gros pe pîine, privea întînsura picioasă și nu mai știa unde se află. Era ca într-o poveste... și l se părea că zîne...

Tresări însă din vraja lui dîntrodată. Bătrînul, ridicat în picioare, cu miinile goale în hături, ținea strîns caii. Dîntro-île parte, înfundîndu-se în zăpadă pînă la grumaze, zîne venînd lupii. Erau trei, lungi, întăritați. Căli bătura lute pîria răsucîndu-și gîturile.

Gheorghe se înfricoșă, erau de-acum aproape, clămpîndu-și fălcile ude și gonînd obile spre burțile canlor.

Bătrînul îi spînzură însă în zăbale și-și dezveli cu o mișcare grabită mijlocul. Trase de-acolo briul lui lung, de lină roșie, îl adună într-un ghem și îl legă cu un capăt de sfoară. „Îl aruncă apoi în urma sonetei și dădui-bice. Sania se zmută în tălpițe și se aruncă înainte ducînd în urma ei momeala aceea mișcătoare, care umplu dîntro-odată albul zăpezii.

Atunci văzu Gheorghe o minune la care nu s-ar fi gîndit niciodată. Lupii se aruncară pe briul cocoiș, care le tot zburta pe la nas și, țîind de pradă lor adevărată, prînsară a se juca cu ghemul ca niște pisici mari. Și așa îi trasă pînă în sat. Apoi s-au afumat toți copiii cu părul lor...

GHEORGHE LUPAȘCU

Moștenitorii

cuvintelor

Întoarce-mă în copilul demultului
Literă maternă
A,
Cuprinde-mă în privirea ta
Vînește-mă în inima ta,
Unde,
De la umărul meu
La umărul tău
Privvoarele acestei insule,
Trupurile noastre
Cristale în care vibrează
Cuprinzătoare, atoteștiința.

Noi, moștenitorii cuvintelor,
Sintaxă
De numirea apelor
De numirea uscatului,
Femeie,
Îndepărtată, apropiată,
Nu mai sintem
Deci
Onomatopoe din fraza marelor -
Zbateri
Devarare
Iubire
Adevărate,
Dans noaptea
Și învingătoare
Numele noastre,
Reflexe din verbul descîntului
Fonetice de dragoste
A fluviului.

mea, de prezența mea fizică. „Nu este o expoziție cu vizitare”. Apoi, alertată de gîndul că va pleca, va împinge ușa de sticlă cu blestematele acelea de mînuși pe miini, că va ieși în stradă, pierzîndu-se, dizolvîndu-se în orașul străin, în toamna ruginită de pe malul fluviului, ai adăugat: „Dacă va place, vi-i dăruiesc cînd voi închide expoziția!”.

„Doar cîteva pași, încă puțin și voi ajunge. După colț erau Galeriele de Artă, locul unde m-am logodit cu fluturile. Spațiul vast, închis cu pereli de sticlă unde am stat incremenită printre tablourile mele, privind trecătorii, viața de dincolo de mine, de dincolo de tăcere, sala cu gresie roșie pe care au răsunit pașii lui, depărîndu-se, rîpîndu-se de lângă mine, tîind cu ei în stradă, în viața orașului străin, înabordabil și străin mie, lumina peisajului verde și „Piața cu fluturi”. Chircîndu-mă, condensîndu-mă în sufletul gol, am scîncit în mine, invinsă: Piața cu fluturi însăamnă îndrăgostirea adolescentină, iubirea niciodată împlinită, efermerul planînd în spațiul realității, al materiei concentrate, pietrificate!”.

Ajuns afară, în afara spațiului tău de culori, de acuarle încă umede, și-a ridicat gulerul, vîntul i-a fluturat pe umeri fularul de mătase albă, ca două aripi de flutur și miinile înnănușate au prins aripile, le-au frînt, le-au închis între reverele pardesului. Piața cu dale de gresie a rămas pustie, imprîmîntată de nostalgia zborului de fluturi albi.

Ai ajuns. Dacă întorci capul, în dreapta, vei vedea dacă acolo mai sint Galeriele de Artă. Sovăi o clipă, doar o clipă, apoi păsăști mai departe spre fațada umedă de boare, fluviului și privesti neașteptate trecătorii grăbiți, necunoscuți, care în fiecare seară asistă inconștienți moartea fluturilor sortii să trăiască o singură zi, cit o îndrăgostire.

zăpadă și îngheț. Într-o dimineață, bunică-său înghetă caii la sanie și ne-scăpînd de ochii lui îl luase spre bălțile tun, la copii, să încerce setele. Și aproape toată ziua bătrînul spîrșese și aruncase plase pe sub ghețu cu bălăuca și adună la urmă vreo trei brațe de știuc.

Apoi făcură cale întoarsă și el, Gheorghe, ghemuit în cojoc, cu gura apă la gîndul lerele crude cu sare, întîines gros pe pîine, privea întînsura picioasă și nu mai știa unde se află. Era ca într-o poveste... și l se părea că zîne...

Tresări însă din vraja lui dîntrodată. Bătrînul, ridicat în picioare, cu miinile goale în hături, ținea strîns caii. Dîntro-île parte, înfundîndu-se în zăpadă pînă la grumaze, zîne venînd lupii. Erau trei, lungi, întăritați. Căli bătura lute pîria răsucîndu-și gîturile.

Gheorghe se înfricoșă, erau de-acum aproape, clămpîndu-și fălcile ude și gonînd obile spre burțile canlor.

Bătrînul îi spînzură însă în zăbale și-și dezveli cu o mișcare grabită mijlocul. Trase de-acolo briul lui lung, de lină roșie, îl adună într-un ghem și îl legă cu un capăt de sfoară. „Îl aruncă apoi în urma sonetei și dădui-bice. Sania se zmută în tălpițe și se aruncă înainte ducînd în urma ei momeala aceea mișcătoare, care umplu dîntro-odată albul zăpezii.

Atunci văzu Gheorghe o minune la care nu s-ar fi gîndit niciodată. Lupii se aruncară pe briul cocoiș, care le tot zburta pe la nas și, țîind de

UN SCRITOR BRAILEAN

IULIU CEZAR SĂVESCU

ANTOLOGIA „DUNĂREA”

La Polul Nord

La Polul Nord, la Polul Sud, sub stele veșnic adormite, În lung și-n lat, în sus și-n jos se-ntind cimpii nemărginite, Cimpii de gheață, ce adorm pe așternutul mării ud, Cu munți înalți, cu văi adinci, la Polul Nord, la Polul Sud.

Cind dintre munții solitari îngâbeneste luna plină, Vărsind pe albul dezolat o cadaverică lumină, Se văd ieșind ai mării urși, cu ochi de foc, cu pașii rari, Cind dintre văile adinci, cind dintre munții solitari.

Și dorm adinc, și dorm mereu nemărginirile polare, Lin din prăpăștiile-adinci se-aude-o stranie vibrare, Și urșii albi, înduioșați, într-un oftat adinc și greu, Se-ntind pe labe de sidef și dorm adinc și dorm mereu.

Fise de dictionar literar

AN. R. BRĂILEANU

Despre Anastasie R. Brăileanu avem date puține și nesemnificative. Nu se pot face precizări asupra biografiei sale (despărțit doar din prezența numelui pe unele acte administrative) și, cu atât mai mult, asupra activității literare, consemnată în unele cercetări, ignorată în altele.

După o afirmație a lui I. M. Ganea (Din istoria tipografiilor și preselor brailene, 1928-1966, în „Studii de istorie”, VII, 1966) An. R. Brăileanu s-ar fi născut în anul 1820 și a deținut, în ordine cronologică, cea de-a treia tipografie la Braila. La puțin timp după cumpărarea tipografiei, procurată de la bucaresteanul Stefan Rasidescu, An. R. Brăileanu se îmbolnăvese grav de paraliză, fiind obligat, după cum arată I. Boerescu („Analele Brailei”, XI, 1939, p. 47) să o lase în grija fiului său și foarte curând să o vîndă. Datorită acestui lucru nici activitatea de tipograf a lui Brăileanu nu este prea bogată și cunoscută. El este totuși amintit în lucrarea lui N. Crețu, Tipografiile din România, 1909, (ed. a II-a în 1912) din care s-ar putea trage concluzia că imprimăria acestuia avea să devină, mai târziu, foarte cunoscuta tipografie Triangul, de sub conducerea lui Pericle Pestemalgioglu, binecunoscut pentru activitatea desfășurată de-a rîndul multor ani.

În scurta perioadă cât a fost proprietarul tipografiei, An. R. Brăileanu a editat cartea Prudența și omul (1858, editia a II-a 1860), considerată de D. Iarcu (Bibliografia cronologică română, 1830-1873, 1873) și de autorul volumului Bibliografia românească modernă Ed. Academiei, 1985, drept lucrare de autor, și Teatrul lumii, a lui M. Richer în privința căreia avem informații precise. Cartea lui Richer, o antologie de anecdote cu iz

istoric, numai bune de citit la gura sobei, fusese tradusă în românește de Dimitrie Fliso, colaborator apropiat al lui Stefan Rasidescu, tipograf al lui An. R. Brăileanu cumpăraseră imprimăria. Cu același prilej a cumpărat și drepturile de proprietate ale traducerii din franceză. Cit privește celălalt volum, semnat de An. R. Brăileanu cu titlul Prudența și omul în 1858, citeva amănunte vin să infirme că el ar fi autorul acestei cărți.

Scriis în alfabet de tranziție, Prudența și omul este un roman compus din mai multe episoade (formind fiecare în parte o povestioară morală), legate între ele prin cele două personaje: Prudența, un om care eșuează în urma

Desene de Vesposian Lungu

Poetul polurilor

Prin destinul său tragic și impresionant, Iuliu Cezar Săvescu (1886-1903) a fost apropiat de Ștefan Petică. În viața de cafenea a boemei bucarestene a circulat chiar zvonul că, la plecarea lui Petică spre locurile natale, condamnat de verdictul unei boli implacabile, scaunul său din cafeneaua Kubler a fost ocupat de Săvescu. Viața celor doi, contopire a visului cu realitatea, aspirația comună spre perfecțiunea poeziei, ca și copilătoarea tăcere a posterității, auveau să fie surprinse memorabil de T. Minulescu în „Romana marilor despărțiri”, dedicată lor „Și visurile voastre retrăim / Ca și în viață / Cite un vers ciudat, / Din marele Poem, pe care voi / Ni l-ați plătit cu bulgări de nori”.

Creația poetică a lui Iuliu Cezar Săvescu are ca întreaga poezie modernistă a timpului, o valoare mai ales de document, de experiență, dar se află în cuprinsul ei accente și prefigurări memorabile care ne determină să o considerăm notabilă la nivelul începutului de secol. Poetul a fost martorul unei epoci dintre cele mai controversate pe planul ideologiei literare. Lipsa grupărilor literare ferm constituite, cu ideologie sau creație artistică omogenă, perioada puțin izbucnitoare, și-au pus amprenta asupra profilului poetic al lui Săvescu, conturat în funcție de afinități și hazard. De aceea, Săvescu, ca de altfel majoritatea reprezentanților poeziei moderniste a momentului, a fost considerat fie simbolist (N. Davidescu și Al. T. Stamatiad, Lidia Bote, Zina Molcut) fie parnasian (M. Cruceanu, T. Vianu, D. Micu) fără ca prin aceasta să se aducă vreun prejudiciu operii sale. Nu au lipsit și calificative, enunțate din alte perspective. Poetul a fost numit,

Habent sua fata libelli

Despre „neșansa” lui Iuliu Cezar Săvescu de a-și vedea versurile strinse într-un volum au scris mulți dintre memorialiștii contemporani cu poetul. Ilarie Chendi, care afirmă că „așa văzută și singură dată”, Nicolae Davidescu și Al. T. Stamatiad, de doisperece și, respectiv, șaisprezece ani în momentul cind Săvescu făcea eforturi și concesii pentru tipărirea versurilor sale, pretind, cu siguranța unor martori oculari, că „patru coli tipografice s-au prăpădit din lipsa fondurilor prin magazia tipografiei Carmen Sylva”, unde era programat să apară. Mai mult, ei au difuzat larg această informație, de cite ori au avut prilejul să-l evoc pe poet, influențând evident posteritatea critică.

Cu toate că fusese semnalat în necrologul din „Semănătorul”, II, 1903, nr. 9, pp. 143-144, volumul Poezii (Tipografia Carmen Sylva, strada Ateliului, 16, București, 1901) va fi „redescoperit” după mai bine de opt decenii (vezi „Convorbiri literare”, nr. 4, 1983, p. 10) și introdus în bibliografia lui Săvescu. Cele 64 de pagini tipărite în regia autorului reprezintă, în calcule tipografice, exact patru coli, însă nu poate fi vorba despre „incropirea” citiva exemplare, ca să se dea o ultimă și, desigur, meritată satisfacție poetului suferind. Citeva elemente esențiale infirmă această ipoteză sugerată la un moment de N. Davidescu. Primul este materializat de existența, printre manuscrisele ce provin din tipografia amintită, a unui caiet (B.A.R. mss. 2409) pe a cărui copertă interioară Săvescu a scris adresa tipografiei. Caietul conține, aproape în aceeași ordine, poeziile din volumul tipărit și-l considerăm a fi, cu certitudine, manuscrisul folosit de tipografi pentru imprimarea volumului. În urma lecturii lui rezultă că dimensiunea volumului trebuia să fie de patru coli tipografice.

Un al doilea element este la fel de edificator și, în plus, oferă amănunțite referințe la exemplarele existente și asupra modului în care au văzut lumina tiparului. Într-o scrisoare adresată ministrului Justiției, Săvescu se scuza pentru o eroare, creată nu din vina lui, privind numărul de volume pe care ministrul le cumpărase cu anticipație: „Cind v-am trimis volumul printr-un om de încredere, fost funcționar la Cul-

de asemenea, un Arvers al poeziei românești pentru desăvârșita sa La Polul Nord, la Polul Sud, care ar intruchipa toate virtuțile talentului său.

Cele peste două sute de poezii care s-au păstrat de la poetul brailean se organizează tematic în mai multe cicluri inegale ca valoare și de surprinzătoare influențe. În descendență macedonskiană, Săvescu a cultivat în spirit autobiografic ideea creatorului damnat. Tema nu este propriu-zis simbolistă, ci e de esență romantică cuprinzind, în concepția poetului, cele două elemente ale unei relații — creator-poet — în jurul cărora polarizează celelalte teme. Reflectând la soarta creatorului în general, Săvescu afirmă cu pesimism și ironie: „Poezie, poezie / Mîndră și frumoasă ești / Însă fără îndurare / Sărăciei ne jertefiți”. Dacă poetul aparține teluricii a cărui „adincime” o percepe în primul rînd poezia aparține celestului, orizontul difuz transfiguratur estetice în emotie și mister: „Artă versurilor clare / Filice sacrului eter, / S-a născut mai sus de cer / Dintr-un dor de nemurire / Dintr-o veșnică pornire / Spre albastru și mister”. Ea are caracter purificator și îmbracă de cele mai multe ori forma visului („Visurile de poet / Sint curate ca seninul / Sint de raze un buchet”), înaltul fiind poporul de le creșterea și musete, de seninătate și lumină: „Am văzut destule stele / Și-am sorbit destul senin / Sufletu-mi și-acum e plin”.

Refuzînd contactul cu viața cotidiană, în care „Toți poeții mici sau mari / Cu sau fără ochelari / De ursită și bezetezi / Cerseturii literari”, Iuliu Cezar Săvescu devine în poeziile sale proprietarul unei lumi iluzorii, construită din sentimente și idei, cărora încearcă să le dea viață prin rafinamentul sugestiilor. Cezar Săvescu simbolizator și, totodată, prin perfecțiune formală. Poezia sa de iubire repetă experiența celor două planuri, nefiind însă reprezentativă decît prin prezența unor accente patetice în care surprinde forța imaginii: „Precum cînd dai un daltă-plătat / O dungă lungă a lăsat / Așa, în inimă-mi amorul / Adincă rană a săpat”.

Mai interesanta realizări artistice dovedeste Săvescu în peisajul poeziei lirice, unde se arată fascinat de prosopetia culorilor și imensitatea spațiilor, totodată de parfumul lumilor apuse și

te, am primit de la dinsul alăturatul bilețel, în care imi spune între altele că D-voastră ați binevoit a subscrie odată 20 lei, odată 40 și odată iarăși 20 lei”.

Lui Cezar Săvescu și-au vădit versurile cu ajutorul fondurilor strinse din plata cu anticipație a volumului. Pentru a intra în posesia acestui „ajutor”, poetul a fost obligat să facă și o concesie de ordin artistic, dedicînd poezii contribuțiilor, care trebuiau să fie scadar și pe placul acestora, ceea ce a dus la lipsa de unitate a cărții. Lingă versurile poemelor Excelsior, La Polul Nord, Tanit, Prieteni, considerate cele mai reușite din întreaga operă, se află poeziile de un gust indieclic. De altfel, numeroși critici au semnalat în creația săvesciană, răspîndită în multe publicații ale vremii, versuri memorabile coexistînd cu formulări banale.

Apariția volumului a avut un efect benefic asupra stării de spirit a poetului, care săsese prin această manieră o posibilitate de a face o nouă tentativă de tipărire, în volum, a versurilor și prozelor sale. În fondul de arhivă cu numărul 1485 de la Biblioteca Academiei se află sumarul unei alte cărți cuprinzînd 48 de poezii și 7 lucrări în proză, pe care intenționa să le tipărească în formatul Nuvelistului, revista editată de poet împreună cu Bonifaciu Florescu. Intenția este marcată într-o scrisoare adresată unui potențial susținător, din care consemnăm: „Al doilea volum va apare la 1 Nolembrie și, cu această ocaziune, mă simt cu deosebire onorat a vă dedica o poezie în semn de omagiu și recunoștință pentru sprijinul ce ați binevoit a-mi da, semînd alături de mine, Numele donatorilor va fi publicat înaintea celui de-al doilea volum. 12 iunie, 1902, București”.

Starea sântății poetului, înrăutățită ireversibil, nu i-a permis realizarea îndrăznetului plan. Așa că el a rămas un proiect.

L. Micu

Desene de Vesposian Lungu

al tărnuirilor luxuriante. Acestor cicluri poetice, în care evadarea din real este totală, li s-ar potrivea, mai degrabă denumirea de parnasiane. Ele abundă în cuvinte rare, în denumiri, în mitologie sau nume proprii vechi, conțin o adevarată betie olfactivă și florală (toate în linia obișnuită a poeziilor simboliste și parnasiane din epocă), fiind din punct de vedere formal cele mai realizate. Imaginatia sa a călătorit prin singurătățile glaciale ale polurilor, realizînd cea mai frumoasă poezie din întreaga-i creație: „La Polul Nord, la Polul Sud, sub stele veșnic adormite / În lung și-n lat, în sus și-n jos, scintilind cimpii nemărginite, Cimpii de gheață ce adorm pe așternutul mării ud / Cu munți înalți, cu văi adinci, la Polul Nord, la Polul Sud / ...Și dorm adinc, și dorm mereu nemărginirile polare, / Lin din prăpăștiile-adinci se-aude o stranie vibrare, / Și urșii albi înduioșați, într-un oftat adinc și greu, / Se-ntind pe labe de sidef și dorm adinc, și dorm mereu”. Repetiții savante, imagini desfășurate muzical, care însinuează o dezvoltare infinită (C. Clopogea) declanșează spontan fluxul emoțional spre o stare lirică unică. Sinestesia compară din îngemănarea fără de intermediu lucid a muzicalității, senzației, emoției și imaginii sensibile într-un tot care capătă „semn”.

Prin alte creații, din perspectiva trătății în conformitate cu estetica poeziei moderniste a subiectului, Săvescu aduce în fața cititorului o poezie a gesturilor ample, de o forță și monumentalitate rare, eliberînd energii imense. Ecouri care prevestesc, prin clamoare, psalmii argezieni („În umbră cu Satana, pe brînci m-așez la pîndă / Stau gata să izbesc” sau „Împacă-te cu mine, Doamne, / Sau să-mă iadului păgîn”), versurile ce denotă existența unui precubionism („Pe casa mea pustie să cînte cucușia / Și fumul din făclie să-ntunece odaia / Iar eu să zac pe masă aproape putrezit...”) denotă posibilități lirice din păcate incomplet realizate.

Cu toate acestea, criticii și istoricii literari recunosc unanim că, prin stingerea sa prematură, lirica românească a începutului de secol a pierdut un poet talentat.

Lucian Chișu

„Grădinile imaginațiunii”

Hotărît lucru, poemele în proză scrise de Iuliu Cezar Săvescu în ultimul deceniu al secolului trecut merită o lectură nouă modernă. Cîntă astăzi, proza lui Săvescu conturează un univers coerent cu problematica modernă. În primul rînd trebuie semnalată unitatea de viziune și stil a textelor. Ele par a fi fragmente ale unei singure elaborații pe care autorul nu a avut nici curajul și nici vremea să o rotunjească. Cercetări mai recente au repus în circulație textele celui cunoscut mai ales ca poet, dovedind prin acestea că Săvescu poate fi considerat un prozator de valoare, cu unele lucrări chiar surprinzătoare, apropiate prin manieră de proza poetică.

Mihai Zamfir (Proza poetică românească în secolul XIX, 1971) afirmă: „pînă la 1900 am desoperit o singură mare realizare în proză, poemul Pribegire. Cu această viziune simbolistă, construită după tiparele poemului în proză, proza noastră poetică manifestat o incredibilă înțușire”.

Scriis la persoana întii, textul surprinde trăirile naratorului între Infern și paradis, între pustul dragostei și „grădinile înflorite, pline de soptiri de frunze, cîntări de paseri ale paradisului”. Drumul vieții e rătăcirilor datorită unei singure ființe, care intruchipează iubirea angelică, imposibilă de atîns, dar generatoare de inefabile viziuni ale suferinței. Expresiile care sugerează infernul singurătății sint din sfera semantică a focului: „soarele dogoritor cobora ca o flacără rotundă și văzută în părea substanță topită”, pustul este „calcinat”, „văzduhul ardea ca flacără”. Elementele care ar putea să sugereze viața, copacii, izvoarele, tărnuirile sint pustii. La celălalt pol, prozatorul-poet situază paradisul ca simbol al fericirii prin iubire: „Dacă ea m-ar fi iubit; dacă mi-ar fi aruncat o floare, din cer senin al fecioriei (...) calea mea ar fi fost stropită cu raze”. Poemul, structură exemplară, ilustrează universul epic al autorului.

Prin Iuliu Cezar Săvescu proza poetică românească, reliefată pe coordonatele fantastice, a lirismului de tip manierist, cu o foarte pronunțată pornire spre dihotomiile, are un reprezentant important.

Viorel Coman

Curier BRAILEAN

În decembrie 1986 la noul sediu al Galerilor de artă a fost deschis Salonul de iarnă (pictură grafică) al artiștilor braileni, majoritatea membri ai Uniunii artiștilor plastici din R.S.R. Au expus din lucrările lor Traianță Adăscălești, Constantin Boer, Donoș, Teodora Constantinescu, Vasile Geică, Ion Găță, Vasilian Lungu, Nicolae Mitrofan, Nicolina Mitu, Angelica Moscu, Ioana Muscalu, Gheorghe Naum, Ion Zăvoag, Salonul s-a bucurat de atenția criticilor de specialitate culegînd în presă frumoase aprecieri.

Panaft Istrati, recent contemporan se intitulase cartea notece aparută la editura Edisud din Aliz-En-Provence în colaborare cu asociația „Les Amis de Panaft Istrati”. La apariția acestei lucrări un rol important a avut și Fondul internațional pentru promovarea culturii (UNESCO). Comisia națională română pentru UNESCO, alte foruri culturale, Volumul cuprinde studii și comunicări referitoare la opera și viața lui Panaft Istrati, desfășurate la Paris, Nisa, Valence, cărora li se adaugă o Aneșă privind Centenarul Istrati în Franța, România și Grecia. Raportorul pentru România și Grecia, publicistul Alexandru Talez, prezintă succint și centenarul brailean.

Trei dintre membrii Cenaclului „Panaft Istrati” din Braila al Uniunii Scriitorilor sint prezenți în volumul colectiv de proză Debut 86, (Editura Cartea Românească, 1986). Aceștia sint brailenii Vasile Datcu și D. C. Munteanu, lor adăugîndu-li se talomiteanul, cooptat în cenaclu, Mihai Vișniu. Dacă ne gîndim că la înființarea acestui cenaclu format din scriitori cu un volum sau două și din tineri talenți, aflați, cum se spune, în anticamera editurilor, scopul enunțat de Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor, și de Fănuș Neagu, președintele de onoare al cenaclului, era promovarea tinerelor talente, se poate spune că a fost un înființat cenaclului brailean a fost un succes.

Pe atunci, adică în anii '58-'59, Narcisa Mercan păstra încă acel aer de tinerete nestăvilită. Zărită din profil avea un nas prominent, — ca o cheie! — îi trecea prin minte lui Amos Corinda... — Nu știu de ce, dar parcă în întregime femeia asta ar fi o cheie. — Mă examinează ca pe o insectă? îi întrerupe cugetarea. — Pentru că semenii cu o cheie. — Poate, se amuză ea. Profilul meu zîmțat... Cit mai rămii în Z? — Pînă mi-lie. — Atunci ești invitatul meu pe diseară la premieră. Se despartiră luminoși, parcă s-ar fi cunoscut demult.

Spectacolul era de o plăciseală prelungită dincolo de umitele oricărui bunsimț. Concepția regizorală, de un modernism ostentativ, a Narcisei Mercan, se lăbăra la fiecare pas, la fiecare replică, de opoziția unui spirit conservator, o inerție viscoasă, grea ca plumbul topit. — Ce erau oare personajele de pe scenă decit acele forme bizare pe care le ia metalul incandescent aruncat în apă, întepind în ipocrite din cele mai ciudate. Ca în povestea aceea a lui Ion Creangă — cu „sfiriacul”... Sfiriacii, abureau o clipă și rămneau simple jocuri ale hazardului. — Asta nu e modernism, asta sînt idei bețege, diforme. — Nu-i spusese direct ce crede, la masa festivă plină de oaspeți poezici, dar ea îi simțea insatisfacția. — Teatrul are o treabă îmbătrînită, scleroză, ce vrei? Ne-ar trebui o gardă tină. Nu se poate compara cu ceea ce am izbit să realizăm la Cluj.

Se simțea în vocea ei iritarea. De ce se scuza în fața acestui halda? — Ești cam pretențios, ba chiar obraznic, lipsit de politețe, tovarășe Conte minier, sau minier Conte! — Sînt un individ imposibil, recunoscut. Dar între tine și acest spectacol mediocru vād o incompatibilitate. Fruntea lui Corinda era brăzdată de cute adinci, avea o expresie îndurerată. — În prag, în extremitatea opusă a încăperii se lăvă silueta bizară, semănînd cu un schelet de cal, a profesorului Barit. — Înaintea spre Narcisa solemni și îi depuse în brațe un imens buchet de liliac alb.

Liliac în acest anotimp? aplaudă femeia. — De aproape! Amos surprinse puterea ochilor acestui om, ochi de un negru aprins, dacă se poate spune astfel, săgetători, intrucît îi simțea sfredelindu-te. Era de o urticienă leșită din comun, absolut remarcabilă. Tocmai acesta însă era punctul tare al fizionomiei profesorului. — Vlaicu Barit, marele psihiatru! exclamă remprosperată Narcisa.

— Dumnealui, continuă ea, atîngînd umărul lui Amos Corinda, e genul de care țiam vorba. — Numele Corinda implică o întreagă istorie, începu iscoditor, curios, psihiatru. — Ca de altfel cel de Barit — replică Amos. — În ce mă privește, e simplă coincidență. — Referitor la domnul Corinda, nefiind o coincidență, nu e deloc simplu — completă Narcisa Mercan, cu tîlc.

— Mă interesat proza din Zenit. Al moștenit probabil de la bunicii dumitale, Inocențiu Corinda, sentimentul istoriei, viziunea asupra civilizării imperiilor, o anume ciudată melancolie în aprecierea evoluției societății. — Nu sînt dect un strop căzută într-o mare poluată de excrementele evoluției. — Mă consider, spun asta cu orgoliu, un picur de puritate, o lacrimă nealterată, singură, izbușită dintr-o durere adevărată. Am să spate, cum ai observat dumneavoastră, domnule profesor, o grămadă de sarcofage, de cripte, de morminte, de ruine, de biserică. Dar aceste resturi de construcții aparent moarte, de pietre funerare, sînt doar coaja unor impresionante construcții de suflet, invizibile la o scrutare superficială. Populul acesta n-a fost o masă amorțită de serbi, de servi, de sclavi. Degeaba s-a încercat anihilarea filinței sale de-a lungul unui mileniu. El a dat frunți, eroi, a zidit Școala Ardeleană...

Narcisa Mercan îl întreruse monologul: — Sții, Vlaicu, Amos Corinda are un orgoliu, așa spune exacerbat, desigur fără să-l jignesc, al ruinelor. — Cine nu are ruine, nu are trecut, nu are istorie, adăugă Corinda categoric.

Inoportun, cum s-ar zice, ca musca-n lapte — căzu punctul de vedere al lui Raul Cutlucii: — O arămadă de pietre! Să fim serioși, să nu fetizăm moaște. Ce-ți închipui dumneata, tovarășe Corinda, că singele abstrahu îți dă drepturi mai mari? Singele ăsta e ca fost o apă sfîntă. Eu mi-ăs spăla mințile fără nici o jenă în orice aghiasmatar, desti mi-ar fi scirbă, pentru că prea și-au băgat mulți desfele în crăița cu zeamă.

Era un moment penibil. Toți se simțeau împrescați cu noului celei bătăzibă în plin de bita micului grobian, măscrici. Lui Amos parcă îi dispăruese culoarea din obraji. Apoi, brusc se înroși, buzele sale aveau un ușor tremur atînsse parcă de o spuză subțire ca lumina zorilor. Începu să-și scarpine furios, cu o expresie chinată, încheieturile minilor. — Ce s-a întîmplat? — se interesă examinîndu-l încordat profesorul Barit. — Pe toți ne mincă pădăchii, mormăi Corinda. — Scoase cu atenție din buzunarul de la piept o pastilă albăstră de culoarea celui mai pur albastru. La încheietura minilor, la rădăcina degetelor, pe gît, pe frunte, pe față, pielea ei era învadătată de bășici mari care erau aspre la pipăit. — Asta e, iar mi-au lesit. — De ce? — întrebă Narcisa uluită. — De lume și de viață. — Luă un pahar de pe masă și înghiți pastila dîntor sorbitură. — Ori de cite ori spini realității mă ating în vreun fel — și vii, n-am fost ferit de astfel de întîmplări — bube. — Ești alergic. — La nedreptate, la prostie, la răutate... — Păi, așa nu se prea poate trăi, omule! — Te cred. — Tăcu, apoi adăugă cu aer vesel: — Sînt cortico-dependant. — Nimeni nu știa exact ce hram purta acest

NEAMUL CORINDA

mircea vaida

omuleț între două vîrste, Cuiuti, cu fața bolită de cute mărunte, graseînd cu un accent neidentificabil. Unii spuneau că e originar din Constanța, dar nu se știa care, cea de la Marea Neagră sau cea de pe malul Lacului Boden? Alții că e din Alexandria, Alexandria sau Alexandria?... Cea egipteană, ori a noastră, de la Dunăre? Mă, fără gît, fără talie, căcînd anevoase, lăbărțat, din pricină că suferea de „Platfus”, își băga nasul unde nu-l fierbea oala, cu un aer atotștiutor. — Tovarășul Cuiuti e metodist la Casa de creație, sublinie cu o malitie ironică Narcisa Mercan — o competență universală în toate materiile, știe prescrie cu aceeași precizie rețete pentru reușita oricărei seďine, a oricărui spectacol de teatru, articol de ziar, pentru vindicarea constipatelor ulei de ricin ori sare amară. — La fel cum apăruse, Culucă dispăru fără vreo explicație, fără vreo scuza. — Si-a ținut discursul de rigoare, comentă profesorul Barit. — Trebuie absolvit, astfel de specimene își fac apariția în momentele tulburi de tranziție, vă asigur că suferă nu numai de „Platfus”, ci, mai grav — de „Platkopf”. — Acest gnom, suspină Corinda, e un exemplar as zice nevinovat, puțin primedios pe lîngă forțele maligne ale prostiei violente!

— Era în asta o ipostază de estetică a vieții, a artei, Amos Corinda se dedica cu fanatism rescrierii scenariului. Existau câteva momente cheie, cea ce ținea profund de sufletul său. — Să intri zilnic în mină. Să cobori cu ascensorul în abis, să auzi scriștii celui recipient metallic, scriștii cablurilor. Să fii în cusă și în același timp să te simți nesfîrșit de liber. Apoi, sub pămînt, la sute de metri depărtare de suprafață, de paștea cu iarbă, în beznă să te simți nesfîrșit de liber. — Salope! umedă abura, la fel, în dreapta lui — Ciucian, în stînga lui — Golcea, abureau înaintînd în clar-obscurul galeriei. Ar fi vrut să le povestească de scenariu, de Narcisa Mercan, de ruine, li simțea calzi, solidari, acolo în pustietatea neagră a pămîntului. Se așezară fiecare pe un bolovan în abita. Ciucian scoase o bucată grosă de slănină cu piță, Golcea sparse ceapa cu pumnul, o sără din belșug. Mincau în tăcere. Din pereti, din bolta întunecoasă sîroala un fir subtil de apă. Era o liniste într-adevăr de alt tărîm. Rocă îi apăsa cerușie, steașă, murdără. — De obicei aurul nu poartă. Sîntem inconșturanți de aur, de atîta aur pe care ochii nu-l pot recunoaște. Trebuie pentru asta răbdare, pricepere, muncă și lertă.

Se știa că se scriseseră scenariu. În 1544 regina Isabela, văduva lui Ioan Zăpolya, cerea Sfatului Bistriței ca și altor orase, să pună la dispoziție mineri de la Rodna și din B., spre a demola Cetatea Cioeului. Nu multă vreme înainte de asta, castelanul Cetății îl avertiza pe stăruință cu Petru Vodă, Domnul Moldovei: — „Si mai cred Măria Ta să scrii Călugărului Gheorghie să restituie castelele Măriei Tale, mai virtos Cioeul că de nu asta fi-va pricină de răzbel și neîntelegeri. Ci chiar de va răspunde că da, să nu te încrezi în Călugărul Gheorghie, fiindcă el dat Buda în mină turelor și pe Măria Ta te-a scos din casă și din Cetate iar regele Ioan, după sfatul său viclean, te-a trimis la Constantinopol!”

— Acel Corinda, comite și om de credit al lui Vlad cel mic, pirat al Cetății Cioeului, a fost un om mai dirz, mai tar, chiar decît piatra din care erau făcute zidurile. — Solia Călugărului Georgio Martnuzzi a fost încercarea disperată a pîrcălabului Cetății Corinda, de a salva zidurile în care era încrustată luse, psihiatru în studiu cu un interes pur profesional. — Mieros, cu față de mulere, mai mult spln — Martnuzzi, purtînd pe cap gluga și stratele umile ale paunilor, îl întîmpină cu blîndețe. — Te așteptam, castelane Corinda. Ne miră însă dizrența cu care te onui la dărîmarea Cioeului. Cu prezență vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

— Și ridică privirile, de astă dată ochii îl erau gîsi de înțorțare. — Atîta pămînt românesc în inima regatului și așa prea mult, mult prea mult, castelane! Vom trimite soldați și lucrători de la băile de aur pentru distrugerea acestui cărb de năpîrci, din buznele vorbe rostite fără a ridica glasul, dar Corinda simți în ele toată ura, toată nestrămutarea hotărîrii lezuitului. — Nîmic nu-mi poate schimba decizia, vorbii sec Martnuzzi — „ad transgendum castra Chicho”. Peste cîteva zile înasung secretarul meu Ferrari va prezenta vrea pacea! La ce bun acele ziduri reci, acele turnuri de luptă, bastioane și metereze, cînd noi vrem să viețuim pasnic de acum înainte? Sînzurii noi avem a ne teme. Iată, continuă el cu voce joasă, ridicînd de pe masă un răvaș cu pecețe, ce ne scrie prietar Bistriței: — „Noi trăim în spaime pentru că o bună parte a țării Transilvaniei e locuită de români, care oricînd se pot uni cu moldovenii din cauza identității lor de limbă.”

fletul din trei cai. Pîrcălabul Corinda nu mai era un om tinăr. Atunci însă, în zilele de după întrederea cu Martnuzzi, încurcîndu-și odăta ca cum i-ar fi nîmă, și el, și fieri de cîres. Descălea pe culmea Băbghului, prînci calul și privi. Ochii îi se împănjeniră de lacrimi, lacrimile acelea mari, limpezi, îi aproară Ceteata de parcă n-ar fi fost peste șapte vâl, ci la un pas, încît o putea atînga cu mîna. — Era schimbat, și parcă zece ani ar fi trecut viscolind asupra-l. Încît strălerii de la poartă abia izbăviră a-l recunoaște. — Goli odăile, cămărie, risipi lucrurile de la casele celor din cele 60 de sate ale domeniului. Mureșca, copia lui avutului, îl așeză în concul său din B., așa încît a treia zi cînd se înfășură strălerii cu însemnele răposatului rege Ioan și ale reginei văduve Isabela, Ceteata era o văgăună cit jumătatea cerului, numai bună de cub pentru pasărea aceea urîșă numită Ruk, dintr-una din multele povesti ale cîrții Halyma. — Dintr-o lîteră purtată între doi cai, coborî lezuitul Ferrari.

Acest „Signore Secretario” părea mai degrabă o felucan în vestimenta de bilat. Avea înfățișare efeb, însoțit pretutîndeni de cîteva băietandri — dintre care unul îi ducea într-un coș mîndrea și vinul, altul hîrtoazele, călmăriele, penele de gîscă, iar al treilea toalele, izmenele de schimb și lucrul tăiat scos din sin un perșacemer pe care convenit lăcasulul fericitei Fecioare Maria din Cluj-Mănăstur, întocmise planul exact al „drepturilor de stăpînire din pertinențele Cetății Cioeului” — „ad iurum possessionariorum pertinentium castrî Chvchvo”. — Trîmă, măna marele bășiesilor din B. și de la Rodna Veche. Mizgăli cu tîntă roșă planul fortificațiilor, se plîmbă pe metereze gesticulînd cu gesturi de fătălu în stînga și în dreapta, pînă cînd totul fu întocmit pînă în cele mai mici amănunte. — Căvaleria și o multime de pedestriime înconșură cam pret de o lezhe creasta Cioeului. — Peste un ceas începem, Signor Comite! — îi explică în graiul său elegant Ferrari. — Fără să-l răspundă, Corinda se îndreptă spre poartăul foisorului mare. Corinda apoi, în lumina întocmită a cîmăriei de mară, deasupra Cetății Cioeului se ridică flamura cu zimbru a Țării Moldovei.

Din fridole bastioanelor bubuiră tunurile, din adincul vâlîi răspuseră buciemele olăștelor. Pîrcălabul Corinda stătea în picioare, rădăcina prăjînel pe șemelle steagului domnec. Privea cu ochii duși ca și cum ar fi vrut să strîngă în el, în acele ultime ceasuri, toată zarea Țării Ardealului. — Începem! I se auzi vesel din mijlocul cortii întocmită, văduva mureșului Ferrari se întocmi Corinda stătea drept, în aceeași poziție, ca și cînd nu l-ar fi auzit. — Coborîți, vă rog să coborîți Signor Comite, repetă tinărul Secretario. — Tot nu pîrîmi răspuns. — Dar, pont numele lui Dumnezeu, ce vreți să faceți? se alarmă lezuitul. — Corinda se propi pe marginea foisorului, ca de ghîzurile unei fîntîni. Avea lîngă el, la picioare, două traste de lînă: într-una o ploșcă cu apă, în alta o pîine de secară. Pe genunchi propise într-o cîmărie de mară din lemn de corn și o toabă plină cu șăști. — Nu plec, spuse cu voce linistită pîrcălabul Cetății Cioeului. — Serenissime, asta-l curată sinucidere, e păcat de moarte. — Tot să mor! rosti cu voce netulburată bătrînul domn. — Ferrari începu cu suprare zidurilor, a contraforturilor exterioare, a turelor, a bastioanelor. Îl rusă, îl imploră în fel și chip, dar Corinda nu catădea măcar să-l răspundă. Veniră oameni din 60 de sate cu cîneși și puțin purtînd praporii ridicăci — cu sfîncii mucenici și apostoli. — Pîrgarul Bistriței îl anunță pe Ferrari că umbă zvon despre un olăcar care ar fi trecut mîntul și ceară sîrjînă de oaste lui Petru Vodă, la Suceava, că bășiesii rășăritean s-ar afia de jo și strînsură de hînsuri cu vîtafuf ăstora că abia așteaptă prilejul să taie prilezi dinspre muntii pînă la Bistrița, ba chiar mai departe. — Nu mai era timp de pierdut. Paza din jurul Cetății se înăsprî, lucrătorii trudeau pe rupte, și ci noapce, sub bici, sub amenințare. — Pe cei care încercară să-l lî prîns, Corinda îi avertiză, încordînd struna arcului, gata a slobozi săgeata. — În spiriul superb ipocritiz lezuite, Ferrari celebră înspre amurgul celui de-a treia zile, un scurt maslu, la picioarele turei în vîrtă, că reia stătea împletit sub flamura cu capul de zimbru — Corinda, pîrcălabul Cetății Cioeului. — Dădu poruncă să bată clopotul capelei și trecu la dărîmarea marelui zid al Cetății. Toată noaptea bătă clopotul, înăbușînd loviturile de baros, spîntiețile berbecilor de stejar cu capete de fier, în tărîa pietret. — Cealaltă zi, în zorii cînd s-a ridicat ceata, foisorul nu mai era și nici o urmă de flamură. — Oștirea, multimea de lucrători, se risipiră pînă în amiază. Țărani din 60 de sate se adunară acolo pe dealul înconrat cu pietre sfărîmate, cu ruine, tăcuți, cu capetele plecate și căciulle în mlîni. — Totuși, messerul Secretario Ferrari se achitase în mod remarcabil de această dificilă însărcinare. A fost rășălăt bînește, lăudat, chiar mingîlat pe obraji de preacîștitul său stăpîn — Frater Georgio Martnuzzi. — Invatăți flidule, așa se ajunge principe, mitropolit și cardinal. — Ferrari sărută Mina cu înel a sfîntului său preceptor și profesor. Invătașe lecția pe de rost — trădare, crima, nu trebură să se implice de mărunte scripule morale. —

— Totuși, messerul Secretario Ferrari se achitase în mod remarcabil de această dificilă însărcinare. A fost rășălăt bînește, lăudat, chiar mingîlat pe obraji de preacîștitul său stăpîn — Frater Georgio Martnuzzi. — Invatăți flidule, așa se aj

REMEMBER POETII, CIND ERAU TINERI... (XXI)

Marele Visător

Cădată coincidență, Grigore Hagiu n-a reținut pentru volumul lui selectiv „Poetii din 1973” (Editura Eminescu), un poem din cartea „David”, debutul poemului „David”, o autodefiniție de tinerețe cind acest poet, pe care l-am cunoscut la vârsta invocată de Rimbaud, șaptesprezece ani, semăna într-adevăr cu slătina perfectă ca un sonet, expusă la Muzeul Academiei din Florența. Era o asemănare pe care avem să o realizăm mult mai târziu. Comparația, ca orice comparație, vorbea cuiva, poate să șchieape, versurile lui Hagiu însă nicidecum, ca ritm sau siguranță a liniilor autoportretului.

Golia, lume enormă dar falsă bătrână decapitată de fulgerul tăria mea mîna am trecut peste tine intrind în istorie dar violent purtindu-mi pe buze surisul de adolescent
Am transcris strofa respectind lipsa de punctuație a poetului din ediția citată.

Grigore Hagiu din picute nu a intrat în viață triumfător, pe scara principală, ca protagonistul eroului invocat, a trebuit în anii tinereții să suporte și anumite servituzi, prin să se arate virtuos în alte arte, să amintească, să se arate diletant, să facă și figurată la Teatrul Național (sala de la Liceul „Sfântul Sava”) unde într-o scenă din „Insi-te mărgărite” de Victor Eftimiu purta în piatra lui David în mînă, că o banală tavă a unui servitor de la curte. Am crezut o vreme că aceste comparații cu personaje și viziuni ale lui Michelangelo Buonarroti sînt niște obsesii ale mele, dar constat și dintr-o altă poezie cu care se deschide volumul de „Versuri” (Editura Albatros, 1968) că ele nu sînt mai puțin ale poetului însuși: **ursii sub mîșcătoare zodii / par unori mai impietrit / deci un bloc neliniilor / de mina lui Buonarroti.**

Dar poate că autocaracterizarea cea mai bună este această fluentă și solemnă în același timp, plină de relief ca și picturile și sculpturile geniale lui florentin. **In timpinudu-mi ziua de nastere (la 27 septembrie 1933, în țigul moldovenesc Tu, Bujor, jud. Galați) / Calm și bogat în septicembrie intru / luna nasterii mele si-a toamnei / și conjunctura stelară, mi-e favorabilă / soarele-i împiedec dar fără putere / și scrie tot mai răcoros imi aduce aminte / și prelușe minunata căldură a vesmintelor / m-achin miezului roșu de pepene / ne prefăc că nu ne cunoaștem / fiecare o altă tablă de masă lucind // și pămintu-vîrindu-se mereu mai înec / din spații cerești mă atrage spre el / de parcă i-as fi singura și tainică s-înînă.**

Tradusă în limba critică, această caracterizare sună astfel: „Versurile lui Grigore Hagiu mărturisesc odată străpunsese pinzele mobile ale seducțiilor verbale imediate (în această virtuoșitate se învecinează, după părerea mea, cu prietenul său o care nu s-a despartit nici în moarte, Nichita Stănescu), dubla voce profundă a poetului: cea a blîndeții și — în această zonă fiind regula și legea — cea a intensității. Cea dintîi vocatie se exprimă printr-o anume viziune vizitoare, prin cîntarea miezului de somn al lucrătorilor, prin o luptată a senzațiilor difuze, a frăgezimilor incerte, a plutiilor melodice, a pierderii de sine într-o aburoasă memorie, din care renaște trupul miific și magic al copilului, lăsînd urma pasului său armonios și dureros de dulce în cite un poem...”

Dacă ne îndreptăm atenția nu spre conținutul manifest al poeziei lui Grigore Hagiu, ci spre cel latent, ce se situează pe toată întinderea ei, sub semnul mitului liric, al Marelui Visător. În acest poem amplu, ambele vocații profunde ale poetului se înfățișează: intensitatea se contopesc în constanța liniei universale, care-î mbînzesc airderea; dar în același timp, din centrul însuși al acelei maturității (a „eterului infantil”) (formă a cunoașterii angelice), „răsare o lumină teribilă, de o intensitate paralizantă”.

Principiile de la care pornește poetul sînt diferite în toată fiziologia lor, cum ar spune Nichita Stănescu, în primul paragraf al poemului: „noi ne visăm unii pe alții / urcînd din visător în visător / sacrificînd pe cei vizați / bucați din noi visează alte bucați din noi / ne suprapunem visul din vis / pierînd mereu cite puțin / de nu am fi mercur visător / chiar și cu pierderile noastre.”

Dar Grigore Hagiu își găsește impulsul nu numai în arte marile florentine (atractiva sa pentru artele plastice și-a găsit împlinirea și într-o seamă de pregnante cronici de specialitate), după cum, în acest domeniu îl cultivă deopotrivă pe Da Vinci și pe Brăncuși, ci, în același timp în mari poezi române. Eminescu și Lucian Blaga. Blagienile. „Dați-mi un trup / voi mîntuiri / mărilor, / dați-mi alt trup să-mi descarc nebunia / din plîn” sau eminescinele, lucifericele. „Vrei să dau glas aceluși gurii, / Ca după-a ei cîntare / să se ia mîntuiri cu păduri / Și însulele-n mare” pot servi oricînd drept motto pentru multe poeme ale lui Grigore Hagiu, după cum spațiile somnului își pot găsi corespondența în „Lauda somnului”, a primului poet român citat. Să încercăm să argumentăm primele filii în legătură cu mîntuiri și marea: **cind noaptea ne se tale / de patimă suflarea / tu să privești munții / eu voi privi marea / oricîte stele-ar sparge / pe noi întunecarea /**

Vatra părinților

marilor înaintași este păstrată aici cu fervoare, prin prima unei înalte însușeții locale. Figuri admirabile de dascăli și profesori continuă să-și marea tradiție „Virtutea Romană Renăscută” se mentine ca emblema a acestui țînc.

Sever Ursă din Maieru este un astfel de dascăl. El este un adevărat stilp al spiritualității acestui sat și întregii văi a Someșului. Sint impresionante la acest om sinceritatea, tonul ușor arhaic, și prin aceasta fermecător, pasiunea evocatoare, credința în cuvînt scris, pe care le desoperisem în articolele sale din diverse ziare. L-am cunoscut în zi de duminică: aflat în jurul vârstei de 50 de ani, după trei decenii în care a fost principalul animator al vieții culturale a satului, omul acesta cu părul cărunt, cu vorba blîndă a intelectualului de modă veche, trădînd cumpătare și înțelepciune, înlețgare și

tu să privești munții / eu voi privi marea / / oricî ne-ar fi de dor / în chinul țezăneasa / / tu să privești munții / eu voi privi marea / / și dacă ne-o despart / gemînd intrăiorara / / tu să privești munții / eu voi privi marea.

Scrutarea mîntuiri și a mării e o condiție pentru care poetul nu ezită să facă împrumuturi, molcome, blînde, iubite; e regretul meu că marea / n-am privit-o împreună / contemplîndu-i depărtarea mai bolnăvălăstă luna... / e tristețea mea că mîntuiri / nu i-am colîndat alături / să iti vad năluca frunzi / legănuindu-se pe-omături.

Din acest punct de vedere al reinvierei inflexionilor eminescine. Grigore Hagiu, alături de Constanța Buză, este poetul cărui îl reușesc cel mai bine. Ca și Constanța Buză, el este un maestru al versului modern, al-b-dar totdeauna bine ritmat, fluent, lui plăcîndu-i în egală măsură „cîntecul pocnind de rimă”. Nu o dată se dovedește un virtuoz al tehnicii sonetului, îndeosebi în cîntec-cîntur. De dragoste de tară. „Nobilete de stirpe” „Cîntec de stemă” în care nu stii ce să admiri mai întii, frumusețea și solemnitatea versului sau noblețea cugetării și a sentimentului.

Vom cita acest sonet despre Bălcescu, memorabil prin multiplele lui virtuți de conținut și de expresie, implicit, prozodeic: **Bălcescu urșită de sud (tuturi / din adîncime puse la vegheat / sub fir cu plumb pe-obrazul incordat / și-n umbră zvon stîciind tăcut pe scuturi / un nobil zens în toate s-a durat / și bînuindu-se din începuturi fanlasma unor smăltuite luturi / din care greutătea a zburat / portret subțire de străpuns ogînzii / visului glas contur mai fin să cheme / tot mai usor pe ochii suferinzi / rarăfieri îndelungate-n vreme / fanatice desprinderi dinadins / țîrziu auz greu să-nchege sieme.**

Dar furt de curatul sunet al perfecțiunii versului sale, insuficient apreciat la vremea lor, ca niște continente ascunde din marea sa răgînduță și blăjînată, unice în acest sens poate în întreaga poezie română, l-am evocat mai puțin pe poet de care m-a legat o prietenie nestîrbită de vreo 34 de ani, din 1930, pe cînd eram amîndoi elevii clasei la Liceul „Sf. Sava” la Unități Tineretului Muncitor, avîndu-i coleți, între alții, pe poetul Florin Mugur, pe actorul de azi de mare talent Ion Buleandă și pe sculptorul Vasile Gorduz, nume de referență în sculptura românească și publicistul cu verb micristă Gh. Mitroiu, elevii din ultima clasă la Liceul „Sf. Sava”. Grigore Hagiu în schimb era elev poate tot în ultima clasă la liceul „Aurel Vlaicu”, coleg și de bancă o vreme cu excelentul rector de la Teleuzișina, Dan Patcan, care și astăzi este în viață de figurată pe care poetul a făcut-o alt în „Insi-te mărgărite”, ca și în „Sinziata și Pepelea”. Mi-l amintesc pe Hagiu din acci ani care i-au precedat primele sale cărți: „Autoportret în august”, apărută în 1932. Un istoric literar concis prezintă în presa în revista „Tînarul scriitor” din 1930. Sigur mi-a amintec că între poezii din cenua care în lumile premergătoare primelor alegeri în sînturile populare de la 3 decembrie 1930 reușise să publice în „Scînteia tineretului”, principalul nostru debut de publicist, era cîntecul Grigore Hagiu cu o poezie despre o nouă creșă în care acest cuvînt rima cu buze de cîrșă. Poezia, spre mindria autorului, elev încă, a fost republicată de ziarul „Scînteia”.

Mi-l amintesc pe Grigore Hagiu din colaborarea în cadrul secției de poezie de la „Luceafărul” pe care am condus-o prin anii 1967-1968. Multe din poemele de mare ale lui Hagiu au apărut în paginile acestei reviste sau au fost citite cu succes în cenaclul „Nicolae Labis”. Apoi să nu uităm trubaduroza la care ne-am dedicat amîndoi fie sub egida „Luceafărului” și „Ploștii” sau Urlei și scrierilor la Radio-televiziunii române la Tulcea sau în Bacău, alături de Silvia Popovici, Draga Olteanu, Margareta Pogonat și, bineînțeles, Dinu Săraur. Amintirile concrete sînt prea răscolitoare, așa că mă voi mulțumi numai să le invoc.

Peste momentul morții nu pot trece însă. Mai ales pentru că pe o parte a mîntuiri de dolu de la Muzeul Literaturii Române, organizat în urma decesului fulgerant al poetului la 13 februarie (o, aceluși 13, decembrie însă, în care murise și prietenul său nedespărțit Nichita Stănescu). Am făcut-o ultima gardă la capătul, dar chiar bagăz cap, David pară devenise Penstencio, ca Lorenzo de Urbino, cel din capela Medici. Privindu-i chipul senin, înisist, blajin ca de obicei, mi-am amintit stiofele din madrigalul lui Giambattista Strozzi și zăpăcit lui Nichita Stănescu: **Napost, culeață atit de dulce, care-vei / Dormind, sculptată-a fost de un inger / în piatra aceasta. Dormind, de fapt trăiește / De nu mă crezi, trezește-o. Și ea iti va vorbi.**

Michelangelo i-a răsuns lui Strozzi, după cum se stie, printr-un alt cîntec, devenit celebru: **Mî-e dulce somnul și mai ales de piatră / Cîi timp nenorocita dărează și rusine / Să nu văd, să nu simt, aceste mi-norocul / Deci nu mă destepa / Vorbeste-nec.**

Pe Grigore Hagiu într-adevăr nu-l mai putem trezi la viață, noi, generația care a dat cele trei mari jertfe inestimabile, pe Nicolae Labis, pe Nichita Stănescu și va, și pe blîndul Grigore Hagiu. Dar este cîntul în postoritate să vorbim ceva mai tare despre meritele lui literare, ca poet și tovarăș de generație. De la „Continentele ascunse” (1965), pe care mi-a dat-o cu o „prietenie fără bătrîneț” sau „Sfera gînditoare” (1967), la „Descențea de gravitate” (1977), Grigore Hagiu n-a lăsat o operă poetică remarcabilă, care-și așteaptă încă evluarea judicioasă. Timpul nu mai are răbdare din acest punct de vedere.

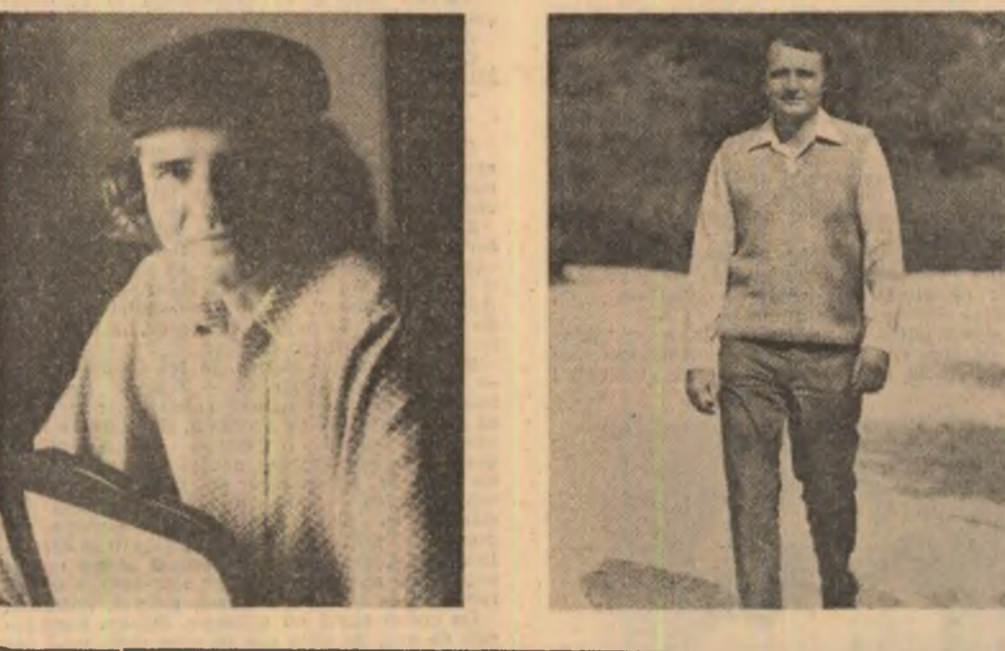
Nicolae Stoian

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de Ion Cucu

Grigore Hagiu sau trei ipostaze ale poetului mereu tânăr

Vocația istoricului

Istoricul și scriitorul Vasile Netea a împlinit la 1 februarie trei patrie de leneve Contribuțiile sale științifice de mare prestigiu dedicate unității poporului român și îndeosebi unor perioade, personalități și momente semnificative din istoria Transilvaniei în epoca modernă l-au impus drept unul dintre cei mai apreciați cunoscători ai perioadei. În calitate de critic și istoric literar el a insistat asupra autorilor precare Transilvania i-a impus în cultură, reliefînd consecvent modul în care operele lor reprezentative sînt corelate cu idealurile civice și militantismul politic național din epocile în care au trăit. Ca jurnalist și eseuist, prezent de aproape șase decenii în publicistica noastră (la debutat în ziarul Patria de la Cluj în 1928) Vasile Netea aduce în tot ce scrie calitate și o erudită istorie pe ct de întinse pe atit de ferm orientate în analiza și interpretarea valorilor noastre reprezentative.

Evoluția științifică și literară a lui Vasile Netea este în multe privințe caracteristică pentru destulul unui mare număr de intelectuali de origine rulină impuși în istoria culturii noastre. Născut la 1 februarie 1912 într-o familie de țărani din comuna Dealu, județul Mureș, el a urmat cursurile Școlii Normale din Tirgu-Mureș și a fost într-o vreme învățator în regiunea natală. Strălucitele studii ulterioare la Școala Normală Superioară din Cluj (1939), la Academia Pedagogică (1940) și la Facultatea de Litere și Filozofie din București (1946), în fine doctoratul în științe istorice (1942) sustinut cu istoricul C.C. Giurescu au fost scrisuri legate ne de o parte de activitatea sa didactică de profesor secundar (1940-1952) și ulterior de cercetător științific principal la Institutul N. Iorga, pe de alta - de masiva prezentă publicistică și îndeosebi de cele peste 40 volume și de sutele de comunicări științifice date consecvent la iveală în decursul timpului.

Între aceste volume, cele dedicate unor probleme de istorie ocupă, în mod evident, locul cel mai important. Simpla lor enumerare sugerează în egală măsură atit orientarea autorului și consecvența cu care el a urmărit prin ani anumite teme. Iată aici doar citeva din ele: „Constanin Roman-Vîlvu, prefectul Legiunii a XII-lea în anul 1848-1849 (1957); Noi conștinții a cunoașterea vieții și activității lui Visarion Roman. Corespondența sa cu George Barițiu și Iosif Hodos (1942); Pentru Transilvania, vol. I-II (1946); Istoria Memorandului romanilor din Transilvania și Banat (1947); George Barițiu, Viața și activitatea sa (1968); Nicolae Bălcescu (1969, ediții paralele în franceză, germană, engleză, rusă); A. Treboniu Laurian, Viața și activitatea sa (1970); C.A. Rosetti, Viața și opera (1970); O zi din istoria Transilvaniei, 1 decembrie 1918 (1970); Lupta romanilor din Transilvania pentru libertate națională (1974); Pe drumul unității naționale (1975). Sint lucrări de referință, de o severă ținută științifică, fruct al unor minucioase și întinse cercetări de specialitate.

Vasile Netea deține de altfel premiile Gh. Asachi (1915) și N. Bălcescu (1967) acordate de Academia Română.

În domeniul literaturii Vasile Netea s-a afirmat mai întii ca folclorist. Lirica populară a zonei natale și, pe un plan mai larg, folclorul și

folcloristica Transilvaniei l-au preocupat în mod consecvent. Rezultatul acestor preocupări îl reprezintă, între altele, culegera Mureș, Mureș, apă lină (1938), apoi o recititate a poezilor lui Ion Pop Reșeganul (1943), ediția din Miron Pompliu Literatură și limbă populară (1967) și îndeosebi ediția critică a culegerii lui Ion Pop Reșeganul Povesti ardelenesti (1986). Nota specifică locală, a folclorului românesc din Transilvania și mai ales semnificația științifică, națională și patriotice a vastei activități desfășurate în timp de cercetări care l-au studiat au fost reliefate de Vasile Netea în numeroase ale ocazii.

O bună parte din articolele, eseurile, studiile și contribuțiile de ordin istoric pe teme literare au fost grupate de Vasile Netea în volumul De la Petru Maior la Octavian Goza (1944, premiat de Academia Română). Studiile introductive la edițiile Ilarie Chendi, Pagini de critică (1947) și Ion Gorun, Scrieri alese (1953) cu și anologicele Interviuri din literatura română (1978) și masiva Carmen Saeculare Valachicum întregesc profilul său critic.

Specificul etnografic, cultural și istoric din anumite zone etnografice transilvănene păstrătoare ale unor valori reprezentative în goli ca mai larg al spiritualității noastre l-a preocupat pe Vasile Netea în volume ca Figuri mureșene (1934) sau Munții Apusenii, Muzeu istoric și panteon al poporului român (1977).

Ca jurnalist cu activitate excepțional de vastă, Vasile Netea a adus și aduce în tot ceea ce scrie demitate unor atitudini intelectuale întregite de patosul ideilor și de vscapanță științifică a demonstrației fondate pe documente. În anii grei ai teroarei fascisto-horhyste în nordul Transilvaniei el a fost unul dintre cei mai activi publicisti angajați contra mirsavului Diktat de la Viena. Ziare și reviste precum Ardealul, Vremea, Universul, Voinea Transilvaniei etc au publicat consecvent articole semnate de Vasile Netea. Li s-au adăugat conferințele sale de mare răsănet ținute în cadrul unor acțiuni sistematice întreprinse de Asociația Refugiaților Ardeleni și de Cîmînul Avram Iancu la Ateneul Român, Teatrul Național și Muzeul Satului. Rubrica actuală de sevețe memorialistice pe care Vasile Netea o revinează de citiva ani, număr de număr, în revista Vatra ca și intervențiile stăruite la Raduza 13 de Muzeul Literaturii Române demonstrează o dată mai mult că publicistica și acti oratorică practicate de el continuă cele mai autentice tradiții impuse în cultura noastră de militantism istoric și literar al Școlii Ardelenice.

Cultul adevărilor, dreptă măsură, ținută seră și adevărilor științifice, erudită istorică și trăirea profundă a valorilor naționale sînt evidente în tot ceea ce Vasile Netea a întreprins și a realizat cu atita dăruire și abnegație de-a lungul timpului. Cei șaptezeci și cinci de ani de viață pe care el îi împlineste acum ne reamintesc de o strălucită vocație științifică dar și de dimensiunea etică a actului de cultură întreprins în numele adevărilor.

Vasile Netea este o personalitate reprezentativă a culturii noastre de azi și dintodeauna.

Mihail Diaconescu

REVISTA REVISTELOR

Limbă și literatură vol. III/1986

Ca și în alte rînduri, numărul 3/1986 al publicației „Limbă și literatură”, editată de Societatea de științe filologice, conține citeva interesante contribuții care aduc clarificări în chestiuni de istorie literară mai puțin examinate pînă acum de către cercetători. Iată, de pildă, un studiu, foarte consistent și convîngător, de formulă monografică, aparținînd lui Dumitru Velciu și tratînd despre „cronicaul Vasile Demian, exponent al partidei naționale din Moldova, în o două jumătate a secolului al XVII-lea”; autorul relevă contribuția unui cronicear mai puțin cercetat pînă acum și ceea ce rezultă de aci e, mai întii de toate, o imagine imbogățită a istoriografiei moldave din secolul clasicismului românesc. Apoi, ideea de a descrie, în chip hotărît ideologia unei „partide naționale” în epoca lui Nicolae Spătarul Milescu și Miron Costin, ceea ce, dacă nu e o noutate, este, în orice caz, un accent pozitiv asupra unei ipoteze de clasificare de felul ideologiei cultu-

Imaginea vieții

Urmare din pag. 1

cer / cit cenusa / din somnul unui copii fulgerant / Noaptea în dormi / după altă alcătuire / ascuns / tu vei fi vîntul / suflarea, / cuvîntul — / aducere aminte — / iar întregul cer / globul / unei pădării întunecată.

„Găsim aici ceva din echilibrul contradictoriu profet al René Char cu al său „al doilea surz”, însoțit al superiorității omului asupra oricărui fel de agresiune.

S-a remarcat predilecția lui Ion Mircea pentru anumite „obiecte”, cu valoare simbolică. Între acestea, oglinda, globul, lebăda, păpădia, menta. Ele trădează un anumit tip de sensibilitate, dar și omologarea în cîmpul nitar al poeziei, a unor experiențe, stări, dispoziții. Poemul se identifică întii cu fiecare, le însușește, stabilind apoi echivalențe subtile în adîncul memoriei: „Cu vremea și ochii tăi vor ajunge / două mari întunecate pădării. / Mai usor dormi în nemiscare / dacă adormi cu fata către cer / auzind / și golurile dintre lumi”. Poetul suprimă relațiile obișnuite pentru a postula raporturi în absolut. Regimul nocturn al imaginării nu are, cum se vede, nimic din conținutul oniric. Figurele ascensionale (pe oseminte păsărești fără greutate mă cădese”) pregătesc sărbătoarea cuvintelor care convițuiesc într-un cadru secesionist sub imperativul sintezei formale. „Arcașul” încununat la serbările ismice cu lauri luzorii, depășind prima vscapanță, însoțit de superioritatea omului asupra oricărui fel de agresiune.

Cele patru cicluri din *Tobele fragede* (1978), „Acestă pîlpire ca viața prima oară”, „Tobele fragede”, „Clopotul de lemn” și „Holografii sau scopul de eriditate de transparentă”, (pe oseminte încomodă prin obscurizarea sensurilor imediate. Îndelungi preparative conced accesul la fondul miitic al poemelor, la memoria ancestrală tezauroizatoare de senzații esențiale. Împlinirea „caracterelor” în memorie presupune ocrema imaginilor aparținînd unei Heladonice, prezentată prin simboluri oraculare. Alături de ofranda socratică în sens de tribut plătit pre-judecăților („cocoușul lui Kriton”), iată o excelentă transfigurare a mitului nimfei Syrinx, pe substrat delphic: „Okeanos / ce-ai decit îmul / mai curat în trup / Un am balzeu din pămînt / ... / la conul de aur, că mergi la oracol. / Cu o treștie, pentru a respira / prin coridorul ei luminos la un capăt, / să cobori / într-o voce care te recunoaște”.

Antologice, de asemenea, este „Copil contemplînd o viperă”, unde simbolul ofidian ascunde un subînțeles resort al reversibilității: „Copil contemplînd o viperă // și digerînd imaginea viperii // la urmă, imaginea viperii / digerînd copilul // și imaginea viperii / digerînd imaginea copilului // Pe urmă, din operă: imaginea viperii, din imaginea viperii: iarăși imaginea copilului / care o contemplă // și din imaginea viperii: viperă, / și din imaginea lui: el”.

Tonalități himnice, mișcări heraldice, un hieratism al limitelor captează satisfactore unitaritate în „Ardemen”: „Să-ngrapi în gura iazului din con / cu-mpiedicări de limbi, înleul de aramă, / o, maci de zgîrci, nunți pe cer icon, / iconă timpurie: crinul născut prin curamă. // Tîpsiile vederii n-au răsturnat cu darul / strălucitor. Să le ridic-creștătorii în gol cu lăure-amare. / Scruțeză-ă soră apă, bea-o, o soră soare, / prin treștiele vocii sale sfințe”.

A serie plauzibilă despre marele poem al „Holografului” înseamnă a pătrunde în zona instinctelor pure, pentru a asista la actul stîrnirii lui încreștătorii în gol cu lăure-amare. / Scruțeză-ă soră apă, bea-o, o soră soare, / prin treștiele vocii sale sfințe”.

Tema memoriei se concretizează surprinzător în (1984) cu 10000 de imagini (1984) (pe oseminte încomodă prin obscurizarea sensurilor imediate) într-o succesiune de solidarități dezvoltată ca unitate în risipire. Stingere-renaștere („în orice moarte / bîntuie o boare primăvara”), diminețată-amurg, opacitate-transparentă („frunzele-n-nimeni”) și „nimeni-nimeni”. „Apoi, în apropiere sint termeni unui sistem vizionar al simultaneității. Evident, a demonstra fragilitatea realului și fiabilitatea imaginarii ca aparențe reprezentă un demers linear, cam prea simetric.

Întîind pericolul, Ion Mircea propune o altă „lecție de inițiere” sub soarele negru al morții: „dar boat de beatitudine doar astăzi văd / astăzi cînd moartea e soarele meu”. De aici, obstrucționarea faciliului, proliferarea crispării și a situațiilor dilematice. „Poem înaccesibil din 34 de sevețe delibelat juxtapuse ca imagini în relief, poemul se situează în ordinea sugetului unei existențe misterioase a lucrurilor într-un aer de idealitate ce se însușează treptat.

„Tema memoriei se concretizează surprinzător în (1984) cu 10000 de imagini (1984) (pe oseminte încomodă prin obscurizarea sensurilor imediate) într-o succesiune de solidarități dezvoltată ca unitate în risipire. Stingere-renaștere („în orice moarte / bîntuie o boare primăvara”), diminețată-amurg, opacitate-transparentă („frunzele-n-nimeni”) și „nimeni-nimeni”. „Apoi, în apropiere sint termeni unui sistem vizionar al simultaneității. Evident, a demonstra fragilitatea realului și fiabilitatea imaginarii ca aparențe reprezentă un demers linear, cam prea simetric.

Întîind pericolul, Ion Mircea propune o altă „lecție de inițiere” sub soarele negru al morții: „dar boat de beatitudine doar astăzi văd / astăzi cînd moartea e soarele meu”. De aici, obstrucționarea faciliului, proliferarea crispării și a situațiilor dilematice. „Poem înaccesibil din 34 de sevețe delibelat juxtapuse ca imagini în relief, poemul se situează în ordinea sugetului unei existențe misterioase a lucrurilor într-un aer de idealitate ce se însușează treptat.

„Tema memoriei se concretizează surprinzător în (1984) cu 10000 de imagini (1984) (pe oseminte încomodă prin obscurizarea sensurilor imediate) într-o succesiune de solidarități dezvoltată ca unitate în risipire. Stingere-renaștere („în orice moarte / bîntuie o boare primăvara”), diminețată-amurg, opacitate-transparentă („frunzele-n-nimeni”) și „nimeni-nimeni”. „Apoi, în apropiere sint termeni unui sistem vizionar al simultaneității. Evident, a demonstra fragilitatea realului și fiabilitatea imaginarii ca aparențe reprezentă un demers linear, cam prea simetric.

Întîind pericolul, Ion Mircea propune o altă „lecție de inițiere” sub soarele negru al morții: „dar boat de beatitudine doar astăzi văd / astăzi cînd moartea e soarele meu”. De aici, obstrucționarea faciliului, proliferarea crispării și a situațiilor dilematice. „Poem înaccesibil din 34 de sevețe delibelat juxtapuse ca imagini în relief, poemul se situează în ordinea sugetului unei existențe misterioase a lucrurilor într-un aer de idealitate ce se însușează treptat.

„Tema memoriei se concretizează surprinzător în (1984) cu 10000 de imagini (1984) (pe oseminte încomodă prin obscurizarea sensurilor imediate) într-o succesiune de solidarități dezvoltată ca unitate în risipire. Stingere-renaștere („în orice moarte / bîntuie o boare primăvara”), diminețată-amurg, opacitate-transparentă („frunzele-n-nimeni”) și „nimeni-nimeni”. „Apoi, în apropiere sint termeni unui sistem vizionar al simultaneității. Evident, a demonstra fragilitatea realului și fiabilitatea imaginarii ca aparențe reprezentă un demers linear, cam prea simetric.

Întîind pericolul, Ion Mircea propune o altă „lecție de inițiere” sub soarele negru al morții: „dar boat de beatitudine doar astăzi văd / astăzi cînd moartea e soarele meu”. De aici, obstrucționarea faciliului, proliferarea crispării și a situațiilor dilematice. „Poem înaccesibil din 34 de sevețe delibelat juxtapuse ca imagini în relief, poemul se situează în ordinea sugetului unei existențe misterioase a lucrurilor într-un aer de idealitate ce se însușează treptat.

Întîind pericolul, Ion Mircea propune o altă „lecție de inițiere” sub soarele negru al morții: „dar boat de beatitudine doar astăzi văd / astăzi cînd moartea e soarele meu”. De aici, obstrucționarea faciliului, proliferarea crispării și a situațiilor dilematice. „Poem înaccesibil din 34 de sevețe delibelat juxtapuse ca imagini în relief, poemul se situează în ordinea sugetului unei existențe misterioase a lucrurilor într-un aer de idealitate ce se însușează treptat.

Întîind pericolul, Ion Mircea propune o altă „lecție de inițiere” sub soarele negru al morții: „dar boat de beatitudine doar astăzi văd / astăzi cînd moartea e soarele meu”. De aici, obstrucționarea faciliului, proliferarea crispării și a situațiilor dilematice. „Poem înaccesibil din 34 de sevețe delibelat juxtapuse ca imagini în relief, poemul se situează în ordinea sugetului unei existențe misterioase a lucrurilor într-un aer de idealitate ce se însușează treptat.

Întîind pericolul, Ion Mircea propune o altă „lecție de inițiere” sub soarele negru al morții: „dar boat de beatitudine doar astăzi văd / astăzi cînd moartea e soarele meu”. De aici, obstrucționarea faciliului, proliferarea crispării și a situațiilor dilematice. „Poem înaccesibil din 34 de sevețe delibelat juxtapuse ca imagini în relief, poemul se situează în ordinea sugetului unei existențe misterioase a lucrurilor într-un aer de idealitate ce se însușează treptat.

POSTA REDACȚIEI de Ion Gheorghe

NICOLAE DOBRE: Pentru Antologie: Toamna, Veghe prometeică, Detaliu în șantier.
ION GABRIEL: Mărturisire / „Mă simt / ca un gând / ce se despică în două / ca să presare- amintiri / peste umbra firii tale / încercând s-o rețină / ca pe o mătură / a viitorului / meu.“ Sărut / „Intr-o zi / am încercat să sărut / umbra părului tău, ce cădea / pe-o petală detrandafir. / M-am aplecat ușor, și din geseală / li-am sărutat buzele / Atunci am tresărit, și / visul s-a destrămat / M-am trezit / stringind cu brațele universul / la piept / și cu un gest de / petală detrandafir.“ Citiți poezie mult de bună și bună demult. Mai trimiteți.

NICOLAE ROȘIANU: Nici inscripții, nici vren alți poezie.
ANDREI POPESCU: „Era duioasă ca plingerea / mută, surdă și ca o păiere / înseind și pieritoare ca marea dragoste /... sau poate numai gândul ei era așa“. Sigur, dar nici vorbă, despre celelalte poezii.

CONSTANTIN FLORESCU: „Neliniștea mlădă / ticoale / picătură cu picătură“. Aveți toate motivele: poemele, că nu sint.

G. D. STAN: Voi da rost ? / „Pe străbunii mei / nu-i cunosc / le-am văzut doar chipurile înscrise / pe egiptia seri / dar iată, acum / simt / în mine cum ară / peste cornele plugului / umbra țării / înălțându-se direct la cer.“ Scrierile deschise / „Tea deschisă /... / A, B, C, D, E, dar de șapte ani /... m-a bătut /... nu mai am plin /... cind mă va bate un străin /... m-a iubit /... să-nvăț cum este, /... m-a ținut la piept / și mi-a dat drumul de acolo /... și știu etajele sufletului /... m-a înjurat de gesele /... m-a înjurat de prea izbândă. /... Ce dulce bici am avut /... mi-a spus: /... lasă, fiule / aibi grijă, fiule / căciuli acla de singurate / este vulnerabil /... m-ă la mi-a spus /... c-ai fi atins pământul prima dată cu el / și al gemut /... erau colțuri de stele / iar prima păreche /... de tenisi / li-am cumpărat-o în toamna a șaptea /... ai grăji, fiule / privește-ți chipul în fântină /... să-nelegi durerea distanței /... / tragere / pe roată, / mergi

VIOLETA ANTONESCU: Din Căltorie în Univers: „Din cuvint, cuvint răsar / Si mică floare umbră mare / Și cărarea neimplinită / Poartă gindul gura ispită /... / Dar și ziua o umire / Roadă nouă pentru fire / Luna cerul

todeauna plină la orizont / și de n-ai să mai primești ziua bună / pe unde treci / te-om cere încă șapte ani acasă.“ Este prea bine, dar nu vă fandișiiți mai mult, ca în motto, că rămăniți șul de strimbăclun.

BENA IOSIF: În bilețele ziceți: „Sint un iubitor fervent de literatură, în special de poezie. Am creat atita cit, ceea ce reflectă gindurile și sufletul meu, înseamnă vers, căutând să fiu cu mine insami, în fiecare vers. Nu știu cit din ceea ce am gindit și scris, se cheamă volorare. De aceea, vă rog să vă dați părerea, rămânându-mă.“ Vă stătuim și luți-ne părerea: sfințiti și fiți iubitor și chiar fervent. Dar nu de poezie.

BACOV LUCIAN: „Lasă-mă să mor / Mingi-lit cu viață / Și surg din izvor / Gindind la verdețată.“ Faceți ce credeți, ce doriți: sinteti tinăr și-ați putea întocmi lucruri folositoare semenilor, dar verdețată de verdețuri, pe la piață și cu prețuri.

GABRIEL AVRAM: Ziceți, în scrisorile: „Imi îngădui, cu permisiunea dv. să vă trimit câteva poeme din toată inima, că prin ele pot măcar dovedi ceea ce je ne suis pas. Je desire des hommes. Atit.“ Cu deplină răspundere vă zicem și noi: faceți-vă de-un contabil, agronom și veți fi destul de om.

NIȚA CODIN: Vă citim: „Niște poezii ca niște încercări de frumos. Poezia este un fenomen intim (desigur, un trism). De aici o anumite reticentă. Si tot de aici încifrarea poeziei. Îndepărtându-ne de intimitatea noastră, avem mai mare nevoie de ea. A spune cuiva „poezia ta“ înseamnă să râmii sursă sufletească. A o păstra însă numai pentru tine înseamnă a o dovedea de sărăcie sufletească, înseamnă că izvorul este fără putere și nu poate să împingă apele. Se formează doar o mlaștină lenșă. Las aceste încercări de poezie, să se descurce singure. Se ? Nu se ? Răspundem și noi, cum putem: încercările, deloc. Si-o întrebare: de ce nu vă apucați cu amindună minile și cu piciorarele, de critică literară: mai este-o cracă fără ins.

EMIL PERSA: „Cărute cu caf. care cu boi pe drumul de țară / vin pline cu porumb pe cimput mare /... în cerul albastru pe aripi de azur, de curcubeu.“ De curcubeu!

AURELIA BRUMA: „...lipsește / un pom /

Nicolae Dobre Veghe prometeică

Tu eral pasăre miazăstră genetică / Spăria lumii-n crepusculul mării / Noroi oglinziu / Pe-un gales froitu / Eu Orfeu ca un jar poddit dintre munți / Tu satanica mea prăvă morgână frenetică.

Toamna

E toamnă și te știu departe, departe / Căzut în cruda putare a lirei / Peste prelată privirii tale kaki / S-asează întinerul zborului, / Eu / țărăn adevărat e-atia criză de cămăși cu sare / și-atia timp furat / și câte-nă brazdă rigla trudei care / ne-a condamnat cinstit / nu robi, ci domni stăpînitori de-altare / din lut înărunțit / să-l doară carnea incinsă, de țărăn / să fie vraci de grîu / să fie daco-vrea și / (ciocirlan) / c-o mierla de pe sin“. Înșă cam eticior, și unde-l ciocirlan, pejaritul ne ucide.

PETROVICI ANTONELA: „Apol / nicl măcar amintirea / Nici măcar crevătă / nici măcar... nime“. Cum ziceți.

ALINDOR AMA: Acest Popas, dar nu de oprîi: „Miine, cind la dangățul eteric / In spre-nitile povești cu zine / blind invingătorul se va-ntorce / năruit va fi un zid al casei /

Eu lii aduc aminte că trăiești nenăscut / În copile amfore ale vior / Vopște cu sînge de niteră și de războinic / Nenăscut între hortensille îmbătrînit / intinderi / La geam irepedează gerul ierilor scribe / Trofenale verziilor adinețe-n somn

Detaliu în șantier

Pe mal glăsuiesc valuri întuneceale-n jăratec / Uilise / Te voi culca în așternutul meu / În barăle lungi cafenii / În cetate mea de beton fi-vei ostatec / În salopete albastre și elzime de zeu / Săra / Vom căuta o fată / Fata Heubei / În balastierele grele și reed îngropată / În plapuma subei / Între buzdore gaibene și dragline urind / În dreptunghiuri electrice prietene / si tîna / Între flaut lungi inecate în motorină.

ca încrederea / în om“. Nu lipsește, dar nici vă urcați în el.

ION HORIA GLINIAȘTEI: Ai optulea frate: „In zori de zi ne-a mai venit un frate / sintem de-acuma, opt / J-am așteptat cu sufletele curate / ca pe ciresul copl / va fi țărăn, ne-o apuse tata- tare / țărăn adevărat e-atia criză de cămăși cu sare / și-atia timp furat / și câte-nă brazdă rigla trudei care / ne-a condamnat cinstit / nu robi, ci domni stăpînitori de-altare / din lut înărunțit / să-l doară carnea incinsă, de țărăn / să fie vraci de grîu / să fie daco-vrea și / (ciocirlan) / c-o mierla de pe sin“. Înșă cam eticior, și unde-l ciocirlan, pejaritul ne ucide.

PETROVICI ANTONELA: „Apol / nicl măcar amintirea / Nici măcar crevătă / nici măcar... nime“. Cum ziceți.

ALINDOR AMA: Acest Popas, dar nu de oprîi: „Miine, cind la dangățul eteric / In spre-nitile povești cu zine / blind invingătorul se va-ntorce / năruit va fi un zid al casei /

gardurile vor părea prea mici /... / Fostul zeu / prin porți mintuitoare / va intra maistuos, călare /... / La culsul vîntului, atunci / hărți postume s-ar tiri pe brînci.“

PETRESCU MARIA: Prea banale! De n-am găsit un rinduleț să ne dea vr-un gînduleț.

S. V. ARON: Somn: „Pisica torace pace / paingul împăiențenie ochii / sinul noptii închide guri flămînde / și-ancorăm umbilical / în pintule țirei adoptive.“ Hehehe... „Cum trec în punctul răsărind / mai fierbinte / în miezul amiezilor noastre / toamnă / tot mai greu răsări spre asfințit dar / grele sint ramurile vieții / ciorchînii și noi / sînge din sîngele tău / ce făcărî înalte vor lumina / argile albastre ale iernii.“ Un vis: „Căd podurile-n urma noastră / iarba crește pe drumuri / pierduți a-a-ntorce-rii cale / Magellan avu un vis / se făcea că pămîntul e rotund / cu ficcare pa-ec pleci / fără să simți, te întorci acasă / mai departe, mai aproape.“ De Văleni, de munte!

ȘEDINȚA BIROULUI UNIUNII SCRITORILOR

Vineri, 6 februarie 1987, o avut loc ședința de lucru a Biroului Unii Scriitorilor din R. S. România, cu următoarea ordine de zi:

1) Rolul literaturii în formarea conștiinței socialiste; (Referatul a fost prezentat de Alexandru Balaci, vicepreședinte al Unii Scriitorilor);

2) Darea de seamă privind situația financiară a Unii Scriitorilor din R.S. România, pe anul 1986 și lansarea cifrelor de Buget pentru anul 1987; (Referatul a fost prezentat de Traian Iancu, directorul Unii Scriitorilor);

3) Probleme sociale; (Referatul a fost prezentat de Constantin Chiră, vicepreședinte al Unii Scriitorilor).

Au mai participat membri ai Biroului Unii Scriitorilor: membri ai C.C. al P.C.R., ai Morii

Adunări Naționale, ai F.D.U.S., secretari de asociații și secții de creație.

Au luat parte la discuții tovarășii: Aurel Ciocoiu, Ion Alexandru, Mircea Tomuș, Lăța Leje, Octavian Paler, Petre Sălcudeanu, Valeriu Răpeanu, Ov. S. Crahmălniceanu, Constantin Toiu, vicepreședinte al Unii Scriitorilor, Ion Hobana, secretar al Unii Scriitorilor, Andi Andrieș, președintele Comisiei de cenzori, Mircea Radu Iacoban, Eugen Simion, Paul Everac, Traian Iancu, Ion Dodu Bălan.

Încheiere cu luat cuvîntul tovarășii Ghiță Florea, adjunct de șef de secție la C.C. al P.C.R., și Mihai Dulea, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

Lucrările ședinței Biroului Unii Scriitorilor au fost conduse de Dumitru Radu Popescu, președintele Unii Scriitorilor din Republica Socialistă România.

CONFABULE Un țărăn trece strada

Lui Nicolae Georgescu

Prima dată cînd a mers cu trenul a fost într-o duminică. Tinea bine minte ziua aceasta, vărul din partea mamei, care se mutase deja în oraș, nu putuse veni decît duminică, în celălalt zile ale săptămînilor lucră la fabrică. Suferea cu urechile și trebuia să-l vadă un specialist, ori specialistul unde să fie, dacă nu la oraș? Așa că li imbusăscră cu chiu cu vai pe vărul Alexe, să-l ia el un timp, împreună cu maică-sa, pînă-l vîd doctorii de la spital. Ca pe data lăteră de obicei el, la fabrică, au de lucru oameni mulți și nu se poate să nu fi suferit vreunul cu ai lui de urechi. Așa că au plecat dis-de-dimineață spre hală, el și cu maică-sa în față, cu o damigeană legată de un băl și un coș cu mîncare, vărul Alexe în urmă, și alte două damigene: „Doar nu te duci la oameni cu mina goală, zise tăică-său ofînd, cu privirea dușă la damigene; de mîncare puțin li pîsa.

Si s-au depărtat, petrecuți de tot ai casei pînă în dreptul trotitei, acolo unde o uliță o lua spre izlaz, iar alta spre pădure. Hainele li trînceau, nu pentru că li răz fusă mică, ci pentru că nu le mai purtase. Li dreptea palmele încetate pe băl de care spînzura damigeană, se opreau des, el și maică-sa, ca să schimbe, pantofii începuseră deja să i se bată de călcie. Altfel totul a mers bine, trenul a venit pînă la urmă, întîlnindu-l cu ei și-nul emotivness prea țare, mai văzuse de aproape și alte masinării la fel de zgomotoase, ori aceasta nu era decît un șir de căruțe trase de o locomotivă veche, cu coș înalt, care lăsa urme de fier pe pămînt.

— Hai, hai, a răcnit vărul Alexe cînd văzuse trenul dînd colțul după dealul cu mărăcni. Speriată, maică-sa smulse damigeană, apun- d-o zdrăvăn de toartă, și fugi după Alexe, cînd o duse de capul de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășeala datorată fricii de a nu rămîne cumpva jos se potoli numai după ce trenul pornise, iar el se opriseră pe culori, în fața unui geam, aruncînd una peste alta spre un capăt de vagon. Nelăsînd bățul din mîna, deși acesta li încurca rîu, era aproape cit el, se luase după ea. Învălmășe

EDGAR ALLAN POE

Annabel Lee

De mult, de demult, pe-ai Timpului pași,
Intr-un tînut de miază-zi,
O fată trîia, c-un nume gîngas :

De-aceia (teemelul e prea cunoscut
In așt tînut din miază-zi)
Tîmna vîntul rece-ntr-o noapte din nori
Ueigînd și-nghetînd pe-a mea Annabel Lee.

Al mamei nune nunele-ți să-ți poarte,
Cei mai fosi mame cu mai mult temei,
Și-n inimă-mi te-ai așezat prin moarte :

Lenora

Ah ! spartă-i cupa de argint ! un duh porni din
lume !
Clopote frag ! — un suflet drag intră pe Styx
în spume.

*) Dedicată de poet soacrei sale, D-na Clemm,
mama Virginiei, soția lui Poe, moartă foarte
tînră, și în amintirea căreia compune el, sub
varii intruchipări, și poezia pentru iubita
moartă.

Poeți din R. F. G.

HILDE DOMIN

În loc de acela de
bălegar de porc
miros care, acolo, la fermă
ne ustură ochii.

KARL KROLOW

În timp ce copiii cresc
aveți o femeie care vă face mîncare
care vă spală

Ziua în Germania

Zi cu unghii vineto,
cu ochi germani, nimic
pentru prietenii lozartimici.

ROBERT BERLINER

Cînd vin la tine
Cînd vin la tine
Cînd vin la tine

FRIDERIKE ROTH

Aș vrea să lasi pe masă farfurile
Să nu speli vasele
Mîncam doar o bucată de piine

ARNOLD REINFRANK

Prilej pentru delir
În ochii tăi
În ochii tăi

SPORT

AMESTECATE
Un băiat din Cimpulung-Muscel, pe nume
Ion Tudoraș, mă întreabă, crezîndu-mă foarte
umbat pe cărările munților, ce se întîmplă cu

RACHETE ȘI FLORI LA SAN FRANCISCO

Par mi-a fost dat să văd o așezare
mai binecuvîntată de natură ca San
Francisco ! California e fără discu-
ție una din marile mindiri de azi
ale americanelor, e statul — din cele
50 — care se dezvoltă cel mai rapid, care e
cel mai bogat, care se află în avangarda tehnolo-
gicilor de vîrf (Silicon Valley începe exact
de acolo unde se sfîrșesc San Francisco), Cali-
fornia — spun americanii — e una din marile
puteri economice ale lumii occidentale — a șes-
sea, după... S.U.A., R.F.G., Japonia, Anglia și
Franța și pînă la sfîrșitul secolului se speră a
se mai ciștiga un loc.

face loc printre lume și împarte fluturași de
hîrtie care invită la sedințele unei secte. În-
tr-una din seri, de grupul acesta permanent
vesel, s-a apropiat un tînar de 23-30 de ani cu
un rucsac în spate, fredonînd o melodie. Ignorînd
pe toată lumea, s-a apropiat de un cos de gunoi
și a scos din el o coajă de pepene. Dar era o
coajă de pepene care după ce a fost lăsată de
primul consumator, pare a mai fi fost savurată
peoară de încă cineva, după cit de subțire rămă-
seșe.

laureați ai Premiului Nobel, aflată și ea în
apropiere, care, între altele, oferă o bază de
ceretare din cele mai reputeate în domeniul pro-
ducerii unor noi sisteme de arme nucleare. În
California unul cu opt muncitori lucrează —
direct sau indirect — pentru complexul militar
industrial. În 22 de procente din toate cheltuie-
lile militare ale S.U.A. merg în California și pro-
centul e în creștere, 40 la sută din noile siste-
me strategice — ca MX, B-1 „bombardierul in-
vizibil” și rachetele de croază — sînt făcute în
California. Industria militară e cea mai mare
ramură industrială a acestui stat.

REVISTA STRĂINĂ
CUMDAT ar părea faptul că pînă acum
Statul Unit nu au avut o cinemate-
că. Profesul lui „American Cinematheque” a fost
elaborat nu demult, dar și atunci cînd va fi gata
ea nu va avea o arhivă proprie, aceasta gîndîndu-
se la Universitatea din Los Angeles.

tr-un sat mare, într-un trib mare, din care au
fost îndepărtați de guvernarea
vechea putere politică. Într-un fel, romanul acesta
este o continuare a întîmplărilor dintr-un alt
roman al meu „Remember, Ruben”, care mi-a
curat eforturi cu totul deosebite...

COMPOZITORUL ENGLEZ Alan Bush, acum
în vîrstă de 81 de ani, a dedicat, în ziua de
ieri, sale recente conducătorului mișcării popula-
reale din Republica Sud-Africană împotriva
apartheidului, Nelson Mandelă, „stat de
peste 22 ani în închisoare. Compozitorul s-a inspi-
rat din romanul autobiografic al lui Mandela in-
titulat „Lupta vieții mele”. Lucrarea lui Alan
Bush este un oratoriu pentru bariton solo, cor și
orchestra mică. Ea a fost prezentată în pre-
mieră mondială absolută la Wortley, o așezare de
lîngă Sheffield.

Luceafărul

Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef :
Nicolae Dan Frunteletă,
Mihai Ungheanu (redactor șef
adjunct), A. I. Zăinescu
(secretar responsabil de redacție)

REDACTIA : București, Piața Științei nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95
Tiparul executat la :
COMBINATUL POLIGRAFIC
CASA ȘTIINȚEI

Fânus Neagu